

การเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหาร
ในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก
เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

โดย

พันเอก เสรี เทพพิทักษ์
รองเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก
กรมกิจการพลเรือนทหารบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 26
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556 - 2557

บทคัดย่อ

เรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พันเอก เสรี เทพพิทักษ์ **หลักสูตร** ปรอ. รุ่นที่ 26

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เพื่อศึกษาภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ที่สำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในกรอบความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือน ของกองทัพบก โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงในสำนักนโยบายและแผน ทรวงกลาโหม กรมกิจการพลเรือนทหาร กองบัญชาการกองทัพบก และกรมกิจการพลเรือนทหารบก

ผลการวิจัยพบว่า ภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนสามารถจำแนกได้ใน 2 ประเภท ได้แก่ ภัยคุกคามที่เกิดจากกระทำของมนุษย์ และภัยคุกคามที่เกิดจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นภัยคุกคาม ด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียน ส่วนความร่วมมือทางการทหารในภูมิภาคอาเซียนนั้นในปัจจุบัน ประเทศสมาชิกเริ่มตระหนักในการเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติร้ายแรง ประกอบกับปัญหาการหวนกระแวงระหว่างประเทศมีน้อยลง ทำให้เกิดความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศในหลายมิติ

โดยจากการวิจัยพบว่า แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 1. การพัฒนาระบบงานด้านกิจการพลเรือน โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติ 2. การจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานร่วมในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ 3. การเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคคลากร องค์กรความรู้ กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้าน ยุทธโศปกรณ์ 4. การประชุมเพื่อเตรียมการในทุกระดับ เพื่อให้ได้กรอบความร่วมมืออย่างแท้จริง 5. การใช้กลไก คณะอนุกรรมการและคณะกรรมการทุกระดับของกองทัพบก สนับสนุนงานกิจการพลเรือน 6. การสร้างเครือข่าย ศูนย์สันติภาพกับประเทศสมาชิกอื่นๆ 7. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และการฝึกอบรม ร่วมกับประเทศสมาชิก โดยหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ 8. การค้นหาจุดแข็งของกองทัพบก เพื่อให้สอดคล้อง กับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป 9. การศึกษาข้อจำกัดของอาเซียนที่มีความอ่อนไหวในประเด็นต่างๆ ทั้งการเมือง การสร้างค่านิยมร่วม ปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ปัญหาความหวนกระแวง และข้อจำกัดต่อความร่วมมือ ด้านความมั่นคง และ 10. การให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในประเทศ เพื่อให้สนับสนุนภารกิจ ด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบก

คำนำ

จากการที่ประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งประเทศสมาชิกได้ร่วมจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) โดยเน้นประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน และการมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก

โดยกระทรวงกลาโหม มีบทบาทสำคัญในเสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และได้กำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Concept Paper on ASEAN Defense Establishments and Civil Society Organizations Cooperation on Non-Traditional Security) ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่สอดคล้องกับความท้าทายด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ของภูมิภาคในปัจจุบัน และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

ในส่วนของ กองทัพบก ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของ กระทรวงกลาโหม นั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามกรอบความร่วมมือทางทหาร โดยเฉพาะงานด้านกิจการพลเรือน ซึ่งมีความหลากหลายตามภัยคุกคามร่วมในปัจจุบัน เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของความร่วมมือตามกรอบของความมั่นคงรูปแบบใหม่ต่อไป

พันเอก

(เสรี เทพพิทักษ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
คำจำกัดความ	11
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน	13
ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	13
แนวคิดความมั่นคงระหว่างประเทศ	16
สถานะแวดล้อมและภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	20
แนวคิดการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน	27
หลักการความร่วมมือของประชาคมอาเซียน	30
เป้าหมายของการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน	32
นโยบายในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงกลาโหม	37
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
สรุป	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก	
เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	73
บทบาทของกองทัพบกในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	73
แนวคิดด้านกิจการพลเรือนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	77
การดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา	93
เปรียบเทียบกลยุทธ์การดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกไทยกับ	
กองทัพบกสหรัฐอเมริกา	105
สรุป	108
บทที่ 4 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	112
ความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	112
แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารใน	
งานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	125
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	129
สรุป	129
ข้อเสนอแนะ	136
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก	144
ผนวก ก แบบการสัมภาษณ์	145
ผนวก ข ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก	147
ประวัติย่อผู้วิจัย	184

ฉ

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

3-1 เปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพไทยกับ
กองทัพบกสหรัฐอเมริกา

104

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ผ่านพ้นภัยคุกคามด้านความมั่นคงจากสงครามเย็น (Cold War) ด้วยการใช้อำนาจทหารขนาดใหญ่ที่มีแนวโน้มลดลง ปรับเปลี่ยนมาเป็นการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats) ซึ่งมีความซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกับภัยคุกคามดั้งเดิม และเป็นภัยคุกคามที่เพิ่มความเสี่ยงต่อความมั่นคงข้ามชาติมากขึ้น โดยเป็นประเด็นปัญหาระหว่างประเทศที่สำคัญและอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงมนุษย์ ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับบุคคล ยังมีอยู่ในหลายประเด็น อาทิ (ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว, 2556 : 28-29)

1. ปัญหาความไม่สงบภายในของหลายประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคแอฟริกาและตะวันออกกลาง ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในโลก ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แตกต่างอย่างมากระหว่างกลุ่มประเทศที่ยากจนและกลุ่มประเทศที่ร่ำรวย

2. ปัญหาจากภาวะโลกร้อนและภัยพิบัติที่กระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของโลก ซึ่งเพิ่มมากขึ้นทั้งความถี่และความเสียหาย ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของบุคคล เช่น การค้ามนุษย์ และการค้ายาเสพติด

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลกระทบข้ามพรมแดน เช่น ภัยน้ำจากโรงไฟฟ้านิวเคลียร์หมอกควัน ไฟป่าในประเทศเพื่อนบ้าน การขนย้ายกากนิวเคลียร์และของเสียอุตสาหกรรม ปัญหาการจัดการทรัพยากรข้ามแดน โดยเฉพาะกรณีแม่น้ำนานาชาติ เช่น การสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขง

4. ปัญหาความรุนแรงบริเวณชายแดนและการอพยพของผู้พลัดถิ่น อันเนื่องมาจากสงครามและการพัฒนา

ซึ่งสถานการณ์และปัญหาด้านความมั่นคงระหว่างประเทศเหล่านี้ อาจเป็นไปได้ทั้งปัญหาที่ดำรงอยู่มานานหรือเกิดขึ้นใหม่ ล้วนเป็นสภาพการณ์ที่มีความซับซ้อน การพิจารณาถึงสาเหตุ

ผลกระทบและหนทางแก้ไขในแต่ละปัญหานั้น จึงเป็นเรื่องที่ทุกประเทศสมาชิกต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือและเคารพซึ่งกันและกันและเป็นเหตุให้หลายประเทศสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในพหุภาคีระดับโลก เช่น สหประชาชาติ ซึ่งมีสมาชิก 192 ประเทศ นับถึง ค.ศ. 2009 ในจำนวนประเทศเอกราชต่างๆ ในโลกหรือพหุภาคีระดับภูมิภาค (Regional) และระดับ อนุภูมิภาค (Sub-Regional) ความสัมพันธ์ระดับพหุภาคีไม่ว่าระดับใดจะให้ประโยชน์แก่ประเทศสมาชิกอย่างยิ่ง เพราะเป็นการรวมทรัพยากรทุกด้านจากสมาชิกแต่ละประเทศมาเอื้อเพื่อ แบ่งปันและเติมเต็มระหว่างกัน อีกทั้ง ยังเป็นการเสริมความแข็งแกร่งให้แก่นักการเมืองในการมีอำนาจต่อรองต่อกลุ่มประเทศนอกภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้า การลงทุน หรือเรื่องความมั่นคง (ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์, 2555 : 1)

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ประเทศต่างๆ ก็ได้ตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่น้อยไปกว่าประเทศในเขตภูมิภาคอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำในภูมิภาคนี้ต่างมีทัศนคติที่สอดคล้องกันในเรื่องการต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมในรูปแบบและมุ่งเน้นการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นอิสระเพื่อใช้เป็นเกราะกำบังภัยคุกคามจากภายนอก อย่างไรก็ตาม บรรดาผู้นำทั้งหลายต่างตระหนักดีว่าการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้น ไม่อาจกระทำได้โดยลำพัง ในขณะที่การกลับไปพึ่งพิงมหาอำนาจก็ยังเป็นสิ่งที่น่าหวาดระแวง ด้วยสาเหตุดังกล่าวทำให้ประเทศต่างๆ พยายามแสวงหาลู่ทางที่จะกระชับความร่วมมือกันเฉพาะภายในภูมิภาค เพื่อให้บังเกิดผลในการพัฒนาตนเองในแต่ละประเทศ ประกอบกับแนวความคิดเกี่ยวกับ “ภูมิภาคนิยม” ในยุคนั้นก็กำลังมีอิทธิพลและเติบโตขึ้น โดยลำดับ (พิชญ สุวรรณะชญ, 2540 : 29) จึงนำไปสู่การขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน ที่จะนำไปสู่การมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการยกระดับการพัฒนาในกรอบความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนร่วมกันได้อย่างต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2556: 3) และร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหา การเรียนรู้พึ่งพากัน โดยใช้มิติทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยยึดโยง เพื่อทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน มีโครงการความร่วมมือด้านความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเกิดขึ้น โดยต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนอำนาจในการแข่งขันของภูมิภาคอาเซียนให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่นๆ ในประชาคมโลก (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2557 : 11) โดยการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (ASEAN) นั้นมีระดับการพัฒนาความสัมพันธ์ที่คืบหน้าอย่างเป็นลำดับ แต่อย่างไรก็ตามการให้ความร่วมมือของประเทศสมาชิกยังขาดเอกภาพและประสิทธิภาพ เนื่องจากในแต่ละประเทศสมาชิกต่างก็มีปัญหาภายในประเทศของตน ทั้งปัญหาด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งยังขาดความสามารถที่แตกต่างกันที่ทำให้ไม่สามารถ

กำหนดผลประโยชน์ร่วมกันอย่างชัดเจนได้ เป็นผลทำให้อาเซียนขาดอำนาจการต่อรองกับกลุ่มประเทศอื่นๆ (กองทัพบก, 2557 : 9)

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2546 จากการประชุมสุดยอดอาเซียนที่บาหลี เมื่อเดือนตุลาคม ผู้นำอาเซียนได้แสดงเจตนารมณ์ร่วมกัน ที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เพื่อสนับสนุนให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันและร่วมมืออย่างรอบด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการดำเนินการใน 3 เสาหลัก (Pillars) คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community : ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) ภายในปี พ.ศ. 2558 (วัชรพร รัตนยานนท์, 2555 : 28)

ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศไทย ในมิติการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASC) เพื่อให้อาเซียนสามารถเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม มาตรการสร้างความไว้วางใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติ เพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง ขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ เช่น ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ (วัชรพร รัตนยานนท์, 2555 : 31) โดยอาเซียนมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธีเพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ซึ่งประเทศสมาชิกได้ร่วมจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) โดยเน้นประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ (กรมอาเซียน, 2557 : 9)

1. การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านทุจริตการส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น

2. ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม ซึ่งหมายถึงมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง นอกจากนี้ ยังขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

3. การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก กำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบ ASEAN+3 กับจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

รวมทั้งอาเซียนได้จัดทำแผนปฏิบัติการประชาคมความมั่นคงอาเซียนซึ่งรับรองโดยที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 10 ที่เวียงจันทน์ เมื่อพฤศจิกายน 2547 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ แผนปฏิบัติการฯ ประกอบด้วยหัวข้อหลัก 6 ประการ ดังนี้ (กรมอาเซียน, 2553 : 59)

1. Political Development การเสริมสร้างพัฒนาการทางการเมืองระหว่างอาเซียนเพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ประชาธิปไตย และความมั่นคงในภูมิภาค เช่น การส่งเสริมสถาบันประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน การคุ้มครองสตรี เด็ก ผู้พิการและแรงงานอพยพ เป็นต้น

2. Shaping and Sharing of Norms การเสริมสร้างบรรทัดฐานที่อาเซียนจะมีร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางดำเนินความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียน เช่น การส่งเสริมให้ประเทศนอกอาเซียนเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาไมตรีและความร่วมมือ การจัดทำกฎบัตรอาเซียน เป็นต้น

3. Conflict Prevention การเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและความเชื่อมั่นในประชาคมอาเซียน ลดความตึงเครียดและป้องกันการเกิดข้อพิพาท อีกทั้งป้องกันมิให้ข้อพิพาททวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น การจัดการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างทหารและพลเรือน การส่งเสริมความร่วมมือในระดับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งรวมถึงการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ โรคติดต่อ ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4. Conflict Resolution การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทในภูมิภาค เช่น การสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์รักษาสันติภาพของประเทศสมาชิก เป็นต้น

5. Post-Conflict Peace Building การสร้างสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต่อสันติภาพที่ยั่งยืนในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากสงครามและป้องกันการเกิดข้อพิพาทอีกในอนาคต ซึ่งรวมถึง การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การฟื้นฟูและบูรณะประเทศ เช่น การจัดตั้งกลไกระดมทรัพยากรที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สันติภาพภายหลังความขัดแย้ง เป็นต้น

6. Implementing Mechanisms การจัดตั้งกลไกติดตามการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ โดยมอบหมายเลขาธิการอาเซียนให้ช่วยติดตามและทบทวนความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนจะรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการทุก ๆ ปีต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน

สำหรับกระทรวงกลาโหม มีบทบาทสำคัญในเสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) อย่างต่อเนื่องผ่านกลไกที่เป็นรูปธรรม คือ การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับความร่วมมือทางทหารของอาเซียนให้เทียบเท่าความร่วมมือในด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจ ซึ่งการประชุม ADMM ได้รับการริเริ่มในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit Meeting) ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยที่ประชุมฯ ได้รับรองแนวความคิดเรื่องการจัดให้มีการประชุม ADMM ซึ่งต่อมาระหว่างวันที่ 8-9 พฤษภาคม 2549 มาเลเซียในฐานะประธานอาเซียนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีฉันทมติที่จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งหน่วยงานหลักในกระทรวงกลาโหมที่รับผิดชอบการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการประชุมในกรอบ ADMM คือ สำนักนโยบายและแผนกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (สุรชาติ บำรุงสุข, 2555 : 2-3)

ซึ่งจากกลไก "การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน" หรือ ADMM (ASEAN Defense Ministers Meeting) และ "การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา" หรือ ADMM-Plus ซึ่งมีประเทศสมาชิกประกอบด้วย สมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ และประเทศคู่เจรจา 8 ประเทศ คือ สหรัฐฯ จีน รัสเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ที่ได้มีการกำหนดหัวข้อในความร่วมมือเพื่อเตรียมการเป็นประชาคมอาเซียนไว้ 5 ด้าน ในการประชุม ADMM-Plus ครั้งที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนามเมื่อปี พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย (ศนิโรจน์ ธรรมยศ, 2557)

1. การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief – HA/DR)
2. ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security)
3. การแพทย์ทหาร (Military Medical)
4. การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism)
5. การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operations)

กระทรวงกลาโหม จึงได้กำหนดแนวทางการร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Concept Paper on ASEAN Defense Establishments and Civil Society Organizations Cooperation on Non-Traditional Security) ที่ยึดปฏิญญาร่วมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) ว่าด้วยการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพภายในภูมิภาค และแนวความคิดจากการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting-Plus : ADMM-Plus) โดยกำหนดการปฏิบัติงานและประสานความร่วมมือกันตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรอาเซียน ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่สอดคล้องกับความท้าทายด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ของภูมิภาคในปัจจุบัน และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน โดยเฉพาะปัญหาด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ทำ ให้กองทัพของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนปรับบทบาทจากการเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาอำนาจอธิปไตย มาสู่ความเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจากภัยธรรมชาติ

ซึ่งในอนาคตกองทัพอาเซียนจะมีบทบาทอย่างมากในการทำหน้าที่ปฏิบัติการด้านบรรเทาสาธารณภัย ซึ่ง ณ เวลานี้กองทัพของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้เตรียมการในเรื่องนี้ค่อนข้างมากแล้ว ดังจะเห็นได้จากความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น การจัดทำเอกสาร แนวความคิดว่าด้วยการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ" ที่กระทรวงกลาโหมอินโดนีเซียเป็นผู้กร่างขึ้นมา รวมไปถึงความร่วมมือในการฝึกร่วมบรรเทาสาธารณภัยมากมายที่เกิดขึ้นในห้วงสองสามปีที่ผ่านมา (ศนิโรจน์ ธรรมยศ, 2557)

โดย กองทัพบก ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของ กระทรวงกลาโหม ได้นำกรอบแนวทางดังกล่าวข้างต้นมาจัดทำเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบก ทั้งในด้านกำลังพลทั้งด้านความรู้และสติปัญญา รวมถึงความรู้พื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์กับ

กองทัพและประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียน ด้านทักษะและความสามารถเพื่อยกระดับความเชี่ยวชาญของกำลังพลในหน้าที่ตามหมายเลขชำนาญการทางทหารของตนเอง เพื่อให้มีทักษะเฉพาะตอบสนองภารกิจที่ได้รับมอบหมาย การฝึกฝนและเสริมสร้างความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการกิจที่เป็นสากลมากขึ้น เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษา (พื้นฐาน) ของประเทศสมาชิกอาเซียน กฎหมายระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

นอกจากนี้กำลังพลยังได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมในการปฏิบัติร่วมกับกองทัพประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงการทำงานร่วมกับฝ่ายพลเรือนและภาคประชาสังคม ส่วนด้านทัศนคติและความเป็นผู้นำนั้น มุ่งเน้นการสร้างวาทะทัศน์ร่วมกันอย่างสันติภายใต้ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมอันหลากหลาย โดยปราศจากอคติและกีดกันในการอยู่ร่วมกัน

อีกทั้งสนับสนุนกำลังพลในการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำและการเสนอความริเริ่มใหม่ๆ รวมทั้งส่งเสริมด้านสมรรถภาพและสุขภาพของกำลังพลของกองทัพบก ให้มีสุขภาพแข็งแรงสง่างามพร้อมกันนั้นได้เตรียมความพร้อมด้านยุทธโศภนศาสตร์ โดยคำนึงถึงความพร้อมรบและความทันสมัยที่ทดแทนกันได้เป็นอย่างดีเป็นสากลบนพื้นฐานในการปฏิบัติกร่วม ตลอดจนระบบในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการติดต่อ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพที่ใช้ยุทธโศภนศาสตร์และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ภายใต้เงื่อนไขของงบประมาณที่มีอยู่จำกัด (ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์, 2555 : 23-24) ในส่วนมิติที่เกี่ยวข้องกับงานด้านกิจการพลเรือนนั้น ได้มุ่งเน้นเตรียมการในประเด็น การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมปฏิบัติต่อกับคุกคามในอนาคตที่ยังไม่มีการกำหนดขอบเขตรายละเอียดที่ชัดเจนในการปฏิบัติมากนัก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญ และรูปแบบความร่วมมือทางทหารในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในกรอบความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทั้งในมิติของกลยุทธ์การดำเนินงาน และการเตรียมกำลังพลในสายงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. เสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหาร ในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาถึงคุณความดีด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญ และรูปแบบความร่วมมือทางทหารในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. **ขอบเขตเนื้อหา** เน้นการวิจัยเฉพาะแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในส่วนการปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างที่มีผลกระทบต่อหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก จะเสนอเป็นแนวคิดกว้างๆ โดยไม่พิจารณาเจาะลึกในรายละเอียด และดำเนินการวิจัยเฉพาะนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่เปิดเผยได้เท่านั้น

2. **ขอบเขตด้านประชากร** ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพบก

3. **ขอบเขตพื้นที่** ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัยในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพบก เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน วรรณกรรม และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาสร้างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บังคับบัญชาระดับสูงในสำนักงานนโยบายและแผน กระทรวงกลาโหม กรมกิจการพลเรือนทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย และกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำนวน 12 นาย เพื่อให้ได้แนวทางทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหาร ในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่เหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้

ประเด็นแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทั้งจากเอกสาร หลักฐาน การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย แล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อนำมาสร้างประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อคำถามตามเนื้อหา ของการวิจัยโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีหนังสือขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ รวมทั้งบันทึกเสียง และบันทึกภาพนิ่ง

3. วิธีการตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological triangulation) ตามวิธีของ เดนซิน (Denzin, 1970) เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นดังนี้

3.1 การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าในประเด็น แนวทางความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในกรอบภูมิภาคอาเซียน ตามกรอบปฏิญญาร่วม รัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) ว่าด้วยการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพภายในภูมิภาค และ แนวความคิดจากการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ADMM-Plus) และศึกษาทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปและกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ (ชานินทร์ สิลป์จารุ, 2550 : 70) โดยผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) มากำหนดเป็นแนว ทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide)

3.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยมีโอกาสที่ดีที่ได้ ปฏิบัติงานในกรมกิจการพลเรือนทหารบก จึงมีโอกาสได้ปฏิบัติงานและสังเกตการปฏิบัติงานของ กรมฝ่ายเสนาธิการด้านกิจการพลเรือนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลในการศึกษามีลักษณะเชิงคุณภาพ (Qualitative) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) ด้วยการตีความจากการค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จาก เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) และตีความ (Interpretation) รวมทั้งสร้างข้อสรุปเชิงนามธรรม (Analytic induction) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือน เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. ได้แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
3. นำข้อมูลจากการวิจัยไปพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานและขีดความสามารถของกำลังพลในสายงานกิจการพลเรือน ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำจำกัดความ

การเตรียมความพร้อมของกองทัพก	หมายถึง	การเตรียมความพร้อมด้านแนวทางการปฏิบัติงาน
กิจการพลเรือน	หมายถึง	การดำเนินงานของทหารในเรื่องเกี่ยวกับปัจจัย ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มุ่งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนและประชาชนให้การสนับสนุนกิจการทหารทั้งในยามสงครามและในยามปกติได้ทันทั่วทั้งและมีประสิทธิภาพ

ความร่วมมือทางทหาร	หมายถึง	การพิจารณาใช้ทรัพยากรทางทหารในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยสร้างความร่วมมือกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นมิตร และนำไปสู่ความร่วมมือในใช้ทรัพยากรของกองทัพในการป้องกันและแก้ปัญหาด้านความมั่นคงเชิงรุกบนพื้นฐานของความมีเกียรติและศักดิ์ศรีในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ประเทศพึงจะได้รับ
ประชาคมอาเซียน	หมายถึง	เป็นองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และประเทศไทย
ภัยคุกคามดั้งเดิม	หมายถึง	ภัยคุกคามทางทหารอันเนื่องมาจากปัญหาเขตแดนทางบกและทางทะเลไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะนำไปสู่การแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกันที่ต้องใช้กำลังทหารขนาดใหญ่ในการแก้ไขปัญหา
ภัยคุกคามรูปแบบใหม่	หมายถึง	ภัยคุกคามรูปแบบอื่นที่มีใช้คุกคามทางทหาร แต่เป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและการทหาร ในลักษณะที่ภัยคุกคามได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับจากปัจจัยบวกของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มี

หมายเลขความชำนาญการทางทหาร	หมายถึง	เปิดเสรีการค้า การเงิน การลงทุน ความก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการย้ายถิ่นฐานของผู้คนระหว่างประเทศ กลุ่มตัวเลขอันมีความหมายระบุถึงวุฒิและความชำนาญการในหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใด โดยเฉพาะ หมายเลขตัวแรก หมายถึง ประเภทงานในกองทัพบก สำหรับหมายเลข 3 ตัวหลัง แสดงถึงขีดความชำนาญงานของแต่ละประเภทงานนั้น
----------------------------	---------	--

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดทบทวนวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและของต่างประเทศดังนี้

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในยุคปัจจุบันนี้ไม่มีรัฐใดหรือชาติใดที่จะดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง โดยที่ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับรัฐอื่นๆ หรือสังคมอื่นๆ ได้อีกต่อไป โดยมีการยอมรับกันว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภายในรัฐ และการเมืองภายนอกรัฐนั้นเกี่ยวพันและเป็นผลซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเมืองคือ รัฐในปัจจุบันได้มุ่งไปถึงทั้งทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคมระหว่างรัฐซึ่งมีประมาณ 160 รัฐ ทั้งในองค์กรและนอกองค์กรสหประชาชาติ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือความสัมพันธ์ระหว่างรัฐประชาชาติ หรือเรียกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) ซึ่งเป็นเรื่องของการติดต่อหรือความสัมพันธ์ในแขนงต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม การกีฬา การบันเทิงและเทคโนโลยี สันติภาพ สงคราม การทูต ที่มีได้หมายความว่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเท่านั้น แต่มีความหมายที่กว้างกว่านั้น ถึงแม้ว่าหน่วยที่มีบทบาทสำคัญส่วนใหญ่ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือรัฐ หรือรัฐบาล ผู้ดำเนินกิจการของรัฐก็ตาม ประเทศนี้รวมถึงหน่วยอื่นๆ ที่มีรัฐ เช่น องค์กรระหว่างประเทศ กลุ่มบุคคลใดๆ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งมีบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

โดยความสัมพันธ์นี้มีได้หมายความว่าเฉพาะความสัมพันธ์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และอื่นๆ ซึ่งมีความสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหน่วยนั้นๆ ไปด้วย ซึ่งความสัมพันธ์นี้มีทั้งที่เป็นความขัดแย้งและความร่วมมืออีกด้วย (จิโรโชค วีระสย, สุรพล ราชภัฏวาริชย์ และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2551 : 451)

จึงสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หมายถึง การแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นข้ามเขตพรมแดนของรัฐ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยรัฐหรือตัวแสดงอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งส่งผลถึงความร่วมมือหรือความขัดแย้งระหว่างประเทศต่างๆ ในโลก โดยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเริ่มต้นในช่วงก่อนมหาสงครามโลกครั้งที่ 1 (1914-1918) และมีวิวัฒนาการโดยแบ่งออกเป็นช่วงระยะเวลาได้ 4 ช่วง ได้แก่ (จิโรโชค วีระสย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2551 : 453-454)

ช่วงที่หนึ่ง ประวัติศาสตร์การทูต ในช่วงนี้เป็นการพยายามที่จะพูดถึงเหตุการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศโดยปราศจากทฤษฎี ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่บรรยายหรือพรรณนาเหตุการณ์ในอดีตช่วงแรกที่ครอบคลุมระยะเวลาก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 และช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ด้วย จัดได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่นักประวัติศาสตร์มีบทบาทในวิทยาการที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ช่วงที่สอง เน้นเหตุการณ์ เป็นช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการลำดับเหตุการณ์จากอดีตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นผู้ที่สนับสนุนกฎเกณฑ์หรือระเบียบการเกี่ยวกับการต่างประเทศตามความคิดเห็นของตน ตัวอย่างคือ การอภิปรายโดยไม่ศึกษาวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งในเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องการค้าเสรี การปฏิรูประบบการเงินนานาชาติหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การระหว่างประเทศ

ช่วงที่สาม เน้นนักทฤษฎีกฎหมาย ให้ความสนใจเป็นพิเศษในการเมืองระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ จุดหมายคือเพื่อค้นหาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสังคมนานาชาติว่ามีแนวโน้มไปในทางใด และพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไขสถาบันต่างๆ เท่าที่มีอยู่หรือก่อให้เกิดมีเพื่อจะบรรลุเป้าหมาย

ช่วงที่สี่ แนวการเมืองระหว่างประเทศ เกิดขึ้นในช่วงหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 ศึกษาประเด็นและเหตุการณ์ต่างๆ ในโลกที่เกิดขึ้นเป็นปกติวิสัย สนใจเรื่องพลังและลักษณะต่างๆ อันมีบทบาทต่อพฤติกรรมของรัฐประชาชาติ และศึกษาแนวโน้มนโยบายต่างประเทศของประเทศต่างๆ รวมทั้งรูปแบบและวิธีการ เมื่อศึกษาองค์การนานาชาติ เช่น สหประชาชาติ จึงศึกษาโดยพิจารณาว่าเป็นผลจากแรงผลักดันและการเรียกร้องต่างๆ ของหลายชาติที่เป็นสมาชิก

โดยผู้วิจัยพิจารณาแล้วในปัจจุบันอยู่ในช่วงที่สี่ที่การเมืองระหว่างประเทศมีความสำคัญที่สุด ที่นานาประเทศมุ่งสร้างคุณภาพแห่งอำนาจด้านการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ (จิโรโชค วีระสย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2551 : 458-459)

1. **ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ** เป็นนโยบายที่มีการรวมตัวกันในหมู่รัฐประชาชาติต่างๆ เพื่อไม่ให้อำนาจหนึ่งมีอำนาจสูงจนเลยเกินไป นโยบายนี้เริ่มใช้โดยอังกฤษตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 18 โดยที่กษัตริย์ในยุโรปดำเนินนโยบายต่างประเทศเหมือนกับการเล่นหมากรุก แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แล้วนโยบายดุลยภาพแห่งอำนาจมีความหมายไปในทางที่ไม่ดี เพราะเห็นว่าเป็นต้นเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1

2. **ทฤษฎีขั้วอำนาจ** ได้แก่ (1) แนวคิดแบบสองขั้วอำนาจ แนวคิดเกี่ยวกับระบบ 3 ขั้วอำนาจ (Bipolarity) แนวคิดนี้แพร่หลายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยแบ่งแยกรัฐประชาชาติในโลกออกเป็น 2 ฝ่าย ภายใต้มหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต โดยให้ความสำคัญกับอำนาจทางทหาร และการใช้กำลังอาวุธประมาณ ซึ่ง 2 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต มีแบบผูกขาดในเชิงจำนวนและอำนาจทำลาย ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1960-1969 ความนิยมแนวคิดนี้ลดน้อยลงไปมาก เพราะพบว่าทั้ง 2 ประเทศดังกล่าวไม่มีอำนาจที่จะบังคับปัญหาประเทศในเครือกลุ่มหรือในค่ายของตนได้ และ (2) แนวคิดแบบหลายขั้วอำนาจ หรือพหุอำนาจ แนวคิดนี้มุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีได้มุ่งอยู่กับ 2 ฝ่าย โดยมีสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ อำนาจนั้นได้กระจายกว้างขวางขึ้นกว่าเดิมคือ เป็นหลายขั้วอำนาจ ทั้งนี้เพราะภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีกลุ่มอำนาจใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น จีน ญี่ปุ่น และประเทศในยุโรปตะวันตก แนวคิดพหุขั้วอำนาจนี้มองพลังทางเศรษฐกิจนอกเหนือจากพลังทางการเมือง

3. **ทฤษฎีความมั่นคงร่วมกัน** เป็นทฤษฎีที่ต่อเนื่องจากทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ ซึ่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีผู้นิยมในแนวคิดแห่งการสร้างดุลยภาพแห่งอำนาจขึ้นมาอีก ภายหลังจากที่ประจักษ์แจ้งว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามทฤษฎี 2 ขั้ว ได้มีผู้ลดความนิยมลงแล้ว โดยเหตุผลที่ว่าเพื่อสถาปนาความรับผิดชอบร่วมกันและเพื่อนำเอาทรัพยากรในแต่ละรัฐที่รวมกันมาใช้ในการรักษาสันติภาพ การรับผิดชอบร่วมกันจะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือของรัฐประชาชาติ 3 รัฐขึ้นไป เป็นการมอบอำนาจไปที่กลุ่มของรัฐ โดยยึดหลักที่ว่าผลประโยชน์ของกลุ่มถือผลประโยชน์ของรัฐ ผลประโยชน์ของรัฐถือผลประโยชน์ของกลุ่มของรัฐ ผลผลิตของทฤษฎีนี้ คือ การก่อตั้งสันนิบาตชาติ ค.ศ. 1920 หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสหประชาชาติ ใน ค.ศ. 1945 หลังสงครามโลกครั้งที่สอง

4. **ทฤษฎีป้องปรามและผ่อนคลายความตึงเครียด** ทฤษฎีนี้เป็นการป้องปรามและยับยั้งการขยายอิทธิพลโดยการใช้อาวุธหรือการข่มขู่โดยอาวุธ ยับยั้งการรุกราน แผ่นแสนยานุภาพ วิธีการป้องปรามอำนาจทำได้ด้วยการรวมสมัครพรรคพวกของประเทศต่างๆ ขึ้นเช่น NATO (North Atlantic Treaty Organization)

เพื่อต่อต้านสหภาพโซเวียตและกลุ่มรัฐสังคมนิยม และการก่อตั้ง Warsaw Pact เพื่อต่อต้านองค์การเนโท โดยสหภาพโซเวียต และประเทศยุโรปตะวันออก อาทิ ทฤษฎีเดต็อง (Détente) ที่ลดความตึงเครียดจากการทำสงครามเย็น เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่อาจนำไปสู่สงครามอาวุธ วิธีการลดความตึงเครียดได้แก่ (1) การไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของชาติอื่น (2) การเปลี่ยนนโยบายเผชิญหน้าเป็นนโยบายเจรจา และ (3) นโยบายการลดกำลังอาวุธ และควบคุมอาวุธร้ายแรง เช่น ความพยายามร่วมกันในการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์ระหว่าง 2 อภิมหาอำนาจ คือ สหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต

สรุปว่า ซึ่งถึงแม้ในปัจจุบันความขัดแย้งของชาติมหาอำนาจจะยุติลงแล้ว แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีความอยู่ในปัจจุบัน ทั้งสาเหตุจากการเมืองระหว่างประเทศ เช่น วิกฤตการณ์ไครเมียในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ทางการทูต อันเป็นผลสืบเนื่องจากสาเหตุทางด้านสังคมเกี่ยวกับเรื่องศาสนา ชาติพันธุ์ ความเชื่อและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์รัสเซียบางกลุ่มจัดการประท้วงคัดค้านเหตุการณ์ในกรุงเกียฟ และต้องการบูรณาการกับประเทศรัสเซีย สาเหตุทางเศรษฐกิจ จากการแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น เรื่องการกีดกันทางการค้า การทำสงครามค่าเงิน ระหว่างสหรัฐกับจีน จนถึงเรื่องทรัพยากรซึ่งทำให้ไปโยงกับสาเหตุทางการเมืองอีกต่อหนึ่ง เช่น กรณีหมู่เกาะ Spratly ในทะเลจีนใต้ ดังนั้น หลายๆ ประเทศจึงต้องดำเนินการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในลักษณะป้องปรามและผ่อนคลายความตึงเครียด

แนวคิดความมั่นคงระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันสังคมโลกปรับเปลี่ยนแนวคิดด้านความมั่นคงระหว่างประเทศจากเดิมที่มุ่งใช้กำลังในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศซึ่งมีแนวโน้มที่ลดลง ปรับเปลี่ยนมาเป็นการให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถูกกำหนดให้ขยายวงกว้างลึกและเร่งเร็วให้เกิดการเชื่อมโยงกันด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ในกลุ่มองค์กร รัฐ และที่สำคัญเกิดการเชื่อมโยงกันในระบบระหว่างประเทศ (Naím, 2009, 28; Brown 2008, 45) ในบริบทของกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งส่วนใหญ่ขับเคลื่อนปรากฏการณ์ด้วยเทคโนโลยีในอัตราที่รวดเร็วและอำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงไปทั่วโลก (Naím 2009 : 29)

ส่งผลให้แนวคิดด้านความมั่นคงระหว่างประเทศแบบดั้งเดิม ไม่เพียงพอและทันสมัยต่อสภาวะการณ์ในปัจจุบันที่ต้องมีทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการรักษาความใน โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเชื่อมโยงถึงกันของเศรษฐกิจ โลกที่มีการค้าการลงทุนการผลิตทั่วโลก และการช่วยเหลือ

จากนานาชาติ รัฐ องค์กร บริษัท และบุคคลที่ใกล้ชิดกันมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาก่อน และเป็นแรงบวกสำหรับการสร้างความสงบสุขในโลกปัจจุบัน (Brooks, 1999 : 646-670 ; Koo, 2009 : 205-232) จนในที่สุดสังคมของโลกาภิวัตน์และการเป็นสมาชิกหรือประชากรของโลกจะมีความใกล้ชิดกัน ผ่านการท่องเที่ยว การค้า การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ และการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วขององค์กรพัฒนาเอกชนข้ามชาติ (NGO) การขยายตัวดังกล่าวจะนำไปสู่ความสามัคคีและสงบสุขทั่วโลกมากขึ้น (Kaldor 2003), จากการศึกษาที่โลกโลกาภิวัตน์มีประสบการณ์จากอดีตที่ผ่านมา ที่จะมุ่งไปสู่การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การสื่อสารและการบูรณาการร่วมกันระหว่างประเทศที่รวดเร็วขึ้น (Wolf, 2001 : 178-190)

ดังนั้น นานาชาติจึงมีแนวคิดในการรักษาความมั่นคงโดยขยายขอบเขตความหมายของภัยคุกคามระหว่างประเทศเป็นผลกระทบข้ามชาติ เพื่อปรับแนวคิดการรักษาความความมั่นคงระหว่างประเทศ ที่มีความอ้างอิงในการเป็นกลุ่มประเทศตัวแทนที่เมื่อถูกคุกคามจะนำไปสู่ปัญหาในระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Buzan, 1991 : 3-5) โดย วิชัย ชูเชิด (2547 : 21) ได้แบ่งแนวคิดของความมั่นคงออกเป็นสองประเภทคือ 1) แนวคิดความมั่นคงระหว่างประเทศ และ 2) แนวความคิดความมั่นคงทั่วไป โดยแต่ละประเภทมีแนวคิดย่อยดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดความมั่นคงระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

1.1 ความมั่นคงร่วม (Collective Security) แนวคิดนี้เกิดขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่หลายประเทศที่บอบช้ำจากสงครามพยายามทำให้โลกมีความสงบสุข มีสันติภาพ ด้วยการผลักดันให้มีกฎเกณฑ์ เพื่อป้องกันและลงโทษประเทศที่ก่อสงคราม โดยแนวความคิดนี้ทำให้หลายประเทศร่วมกันจัดตั้งองค์สันนิบาตชาติ (League of Nations) เพื่อดำเนินการในการจัดการระเบียบดังกล่าว โดยส่วนใหญ่แล้วแนวคิดของความมั่นคงร่วมจะให้ความสำคัญด้านสงครามและการทหารเป็นหลักมากกว่าความสำคัญด้านอื่น

1.2 ความมั่นคงสมบูรณ์แบบ (Comprehensive Security) แนวความคิดนี้เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อมาจากความมั่นคงร่วมซึ่งไม่ประสบความสำเร็จมากนัก โดยแนวความคิดนี้มุ่งเน้นในพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้านอย่างได้ดุล ไปพร้อมๆ กัน และเท่าเทียมกัน

1.3 ความมั่นคงสามัญ (Common Security) แนวความคิดนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันความขัดแย้งกันด้วยอาวุธนิวเคลียร์ในปี พ.ศ. 2525 ที่กล่าวถึงหลักการ 6 ประการของความมั่นคงสามัญคือ

1.3.1 ทุกชาติมีสิทธิตามกฎหมายในเรื่องความมั่นคงของชาติ

1.3.2 กำลังทหารมิใช่เครื่องมือในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมาย

1.3.3 ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของนานาชาติ จะต้องมีกรยับยั้งข้างใจต่อการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรงได้

1.3.4 ความมั่นคงมิได้เกิดจากการใช้กำลังทหารที่เหนือกว่า

1.3.5 การปรับลดกำลังและจำกัดขีดความสามารถทหารมีความจำเป็นสำหรับความมั่นคงสามัญ

1.3.6 ทุกชาติต้องหลีกเลี่ยงการนำเอาเหตุการณ์ทางการเมืองเชื่อมโยงกับการเจรจาลดอาวุธ และต่อมาโซเวียตรัสเซีย

1.4 ความมั่นคงร่วมมือ (Cooperative Security) แนวความคิดนี้ผสมผสานแนวความคิด ความมั่นคงแบบสามัญ และความมั่นคงสมบูรณ์แบบ โดยแนวความคิดนี้จะมีลักษณะคล้ายกับความมั่นคงแบบสามัญมากแต่จะแตกต่างกันที่จะมีลักษณะค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป โดยมีการพัฒนาการร่วมมือขึ้นในรูปแบบเป็นพหุภาคี นอกจากนี้ยังมีความอ่อนตัวและประนีประนอมกว่าความมั่นคงสามัญ

2. แนวความคิดความมั่นคงทั่วไป ประกอบด้วย

2.1 ความมั่นคงของชาติ (National Security) แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่มุ่งเน้นในการดำเนินการที่ก่อให้เกิดความมั่นคงโดยอาศัยพลังอำนาจของชาติ (National Power) เป็นเครื่องมือในการพิทักษ์รักษาสิ่งสำคัญก็คือความมุ่งประสงค์ของชาติ (National Purpose) และผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) เพื่อมุ่งไปสู่ความมั่นคงของแต่ละชาติ และผลประโยชน์ของแต่ละชาติ

2.2 ความมั่นคงภายใน (Internal Security) แนวความคิดนี้แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงกับความมั่นคงของชาติ โดยความมั่นคงภายในจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของความมั่นคงภายในประเทศที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติในที่สุด

2.3 ความมั่นคงของภูมิภาค (Regional Security) แนวความคิดนี้จะให้ความสำคัญกับประเทศใกล้เคียงกันหลายประเทศที่รวมตัวกันเป็นภูมิภาคย่อย ซึ่งความมั่นคงในภูมิภาคนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ประเทศแต่ละประเทศมีความมั่นคงทั้งภายในและมีความมั่นคงของชาติ (พลังอำนาจของชาติที่เหมาะสม)

2.4 ความมั่นคงของโลก (International Security) แนวความคิดนี้มีลักษณะเหมือนกับ ความมั่นคงของภูมิภาค แต่จะแตกต่างกันที่การรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นคือทุกประเทศใน โลกนี้ ซึ่ง จะรวมความมั่นคงภายในแต่ละชาติและความมั่นคงของชาติแต่ละชาติ

2.5 ความมั่นคงของสภาวะแวดล้อม (Environmental Security) แนวความคิดนี้เป็น แนวความคิดที่พยายามจะรักษาสภาวะความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมโลก เพื่อให้สังคมมนุษย์ยังคง อยู่ใน โลกนี้ร่วมกับธรรมชาติได้ โดยประเด็นสำคัญของความมั่นคงประเภทนี้คือ ประเทศที่ก่อให้เกิด การทำลายสิ่งแวดล้อมมากมักจะเป็นประเทศมหาอำนาจ หรือประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ดังนั้นความรับผิดชอบในการออกค่าใช้จ่ายในการรักษาสิ่งแวดล้อมจะต้องเป็นส่วนที่แตกต่างกัน

2.6 ความมั่นคงของบุคคล (Human Security) แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่หลาย ประเทศได้พึงเล็งและให้ความสนใจเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นของสิทธิมนุษยชน โดยการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์นั้นจะต้องใช้พลังอำนาจของชาติในด้านต่างๆ มาเป็น เครื่องมือจำนวนมาก เพราะแต่ละบุคคลจะมีความมั่นคงได้ จะมีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาหลาย ประการเช่น สิทธิมนุษยชน คุณภาพชีวิต การศึกษา ฐานะทางการเงิน อนามัยชุมชน ฯลฯ

จึงสรุปได้ว่า ในปัจจุบันสังคมโลกมุ่งเน้นสร้างให้เกิดความมั่นคงร่วมมือ (Cooperative Security) ด้วยการพัฒนาความร่วมมือขึ้นในรูปแบบเป็นพหุภาคีที่ถือผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) ที่มุ่งเน้นที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติต่างๆ เป็นที่ตั้ง โดยร่วมกันสร้างความมั่นคงของ ภูมิภาค (Regional Security) ที่หลายประเทศที่ในภูมิภาครวมตัวกันเพื่อสร้างให้เกิดความมั่นคงใน ภูมิภาค ทั้งความมั่นคงของสภาวะแวดล้อม การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของบุคคล (Human Security) เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของโลกในที่สุด

สภาวะแวดล้อมและภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา เทคโนโลยีและพลังงาน รวมทั้งการทหาร การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องและมีความซับซ้อนที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาวะโลกไร้พรมแดน โดยยังคงมีบทบาท ของชาติมหาอำนาจที่ต้องการขยายอิทธิพลในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิก โดยได้ปรับนโยบายต่างประเทศใหม่ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ทางการทูตเชิงสร้างสรรค์ส่งผลให้ สถานการณ์โลกที่กำลังเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ ก่อนคลายความตึงเครียดลงประกอบกับสถานการณ์

การก่อการร้ายในห้วงเวลาที่ผ่านมาได้ลดจำนวนการก่อเหตุลงเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขในการก่อเหตุที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังคงเป็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญในระดับภูมิภาคและระดับโลก ขณะเดียวกันปัญหาการเผชิญหน้าระหว่างเชื้อชาติ และศาสนา รวมทั้งความขัดแย้งทางวัฒนธรรม-อารยธรรม ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นในประเทศต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดในภูมิภาค จนทำให้องค์กรระหว่างประเทศพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ปัญหายุทธศาสตร์ทางธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีความรุนแรงมากขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดภาวะ โลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ก็เป็นปัญหาที่ทั่วโลกจะต้องแสวงหาความร่วมมือกัน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, 2553 : 40)

สำหรับสถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) มีเสถียรภาพมากขึ้น เนื่องมาจากเจตนาที่สอดคล้องกันของทุกประเทศในลักษณะวิถีเอเชีย ได้ทำให้เสถียรภาพของอาเซียนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่น่าพอใจ โดยทุกประเทศมีฉันทามติร่วมกัน ที่จะเห็นประเทศสมาชิกอาเซียนมีความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในอนาคตเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งมีลักษณะเป็นภูมิภาคที่มีสันติสุข รักษาสันติภาพ และความเป็นกลาง มีวิถีการร่วมแก้ไขข้อพิพาท ลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี มีเสรีทางการค้า โดยทุกประเทศในประชาคมจะให้ความร่วมมือกัน และดำเนินกิจกรรมของอาเซียนในทุกรูปแบบ ประกอบด้วย การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมร่วมกัน รวมทั้งมีความร่วมมือเพื่อลดความแตกต่างในด้านต่างๆ โดยใช้การทหารเป็นอีกกลไกหนึ่ง ร่วมกับหน่วยงานด้านการต่างประเทศ ในการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อกัน และร่วมกันลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นในภูมิภาค

โดยทุกประเทศมีความเห็นร่วมกันว่าจะเร่งสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็นรูปธรรม ภายใน พ.ศ. 2558 (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, 2553 : 42) ซึ่งพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสามัคคีและมีการเชื่อมโยงกันเป็นนิติบุคคล (Pepinsky, 2012 : 4)

สำหรับปัญหาความมั่นคงในภาพรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังจากการสิ้นสุดของสงครามเย็น สภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้นำมาซึ่งทั้งโอกาสและความท้าทายที่อาเซียนต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเสริมสร้าง

ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น หรือการเผชิญกับภัยคุกคามที่ใหม่ในรูปแบบใหม่ อาทิ การก่ออาชญากรรมและการก่อการร้ายข้ามชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การค้ามนุษย์ ตลอดจนภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ (สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2557) อาเซียนจึงพยายามที่จะรักษากระบวนการและการมีส่วนร่วมในการสร้างสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการจัดการที่จะวางตัวเองที่เป็นศูนย์กลางของพหุภาคี การเตรียมการรักษาความปลอดภัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เชื่อมโยงภูมิภาคย่อยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในการขยายตัวกระบวนการพหุภาคีอาเซียนตามภูมิภาคตั้งแต่ปี 1993 เช่น อาเซียนฟอรัม (ARF) อาเซียนบวกสาม (APT) กระบวนการการประชุมสุดยอดเอเชีย (EAS) การเปลี่ยนแปลงจากอนุภูมิภาคสมาคมของอาเซียน เป็นองค์กรที่สนับสนุนกระบวนการพหุภาคีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการรับมือกับความท้าทายในการรักษาความมั่นคงภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกลุ่มอาเซียนมีแนวโน้มที่จะเห็นปัญหาด้านความปลอดภัยที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาในประเทศของสมาชิกซึ่งต้องแก้ปัญหาในระดับชาติ ตั้งแต่ปลายสงครามเย็น จึงบังคับให้อาเซียนตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวระหว่างรัฐ (Rizal Sukma, 2004 : 109) โดยในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในภูมิภาค ทั้งในระดับชาติและระดับ ภูมิภาคอาเซียน จากการเริ่มเริ่มความสัมพันธ์ภายใน 2 ประการ ได้แก่ (Wanandi, 1984 : 305)

ประการแรก ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศต้องแก้ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non Traditional Threats) โดยสร้างมาตรการของตนเอง

ประการที่สอง แต่ละประเทศร่วมมือกันในระดับภูมิภาค เพื่อสร้างให้เกิดสันติภาพและสภาพแวดล้อมที่สงบในภูมิภาค

ซึ่งวิธีการเหล่านี้ได้พัฒนาเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความยืดหยุ่นในภูมิภาค จากสมมุติฐานที่ว่า “ถ้าแต่ละประเทศสมาชิกสามารถบรรลุการพัฒนาประเทศ โดยรวมเอาการชนะภัยคุกคามภายในประเทศ จะเป็นการสร้างห่วงโซ่ที่แข็งแรง เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในภูมิภาค ที่จะส่งผลในการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคด้วย” เนื่องจากความสนใจของการรักษาความมั่นคงของประเทศสมาชิกในอาเซียนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยของประเทศมหาอำนาจในแต่ละประเทศ (Koh, 2004 : 38)

แต่อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่โดดเด่นของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาที่ของชาติมหาอำนาจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non Traditional Threats) ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น (Tow and Taylor, 2008 : 2) ทั้งการขยายตัวของเครือข่ายการค้าการร้าย และกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในประเทศต่างๆ ในภูมิภาค รวมทั้งอาจจะขยายไปสู่การค้าการร้ายทางทะเล โดยเฉพาะช่องแคบมะละกา และน่านน้ำอินโดนีเซีย โดยแสวงประโยชน์หรือร่วมมือกับโจรสลัด ทำให้ประเทศทั้งในและนอกภูมิภาค ที่มีผลประโยชน์ในช่องแคบมะละกา เช่น สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ มีความกังวลต่อความเสี่ยงในการก่อการร้าย โดยประเทศที่เป็นรัฐชายฝั่ง ประกอบด้วย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย รวมทั้งไทย ได้จัดทำข้อตกลงการลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา ในการรักษาความปลอดภัยช่องแคบมะละกา แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของประเทศในภูมิภาคที่ต้องการดำเนินงานด้านความมั่นคงด้วยตนเอง การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง การร่วมมือทางเศรษฐกิจ และความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรม จะเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าภายในอาเซียน

อย่างไรก็ตาม ชาติสมาชิกอาเซียนยังคงมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มีช่องว่างของรายได้ประชากร ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ระบบอบการเมืองการปกครองและระเบียบกฎหมาย รวมถึงภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จนจะทำให้การรวมตัวกันดังกล่าวมาซึ่งปัญหาด้านการเมืองและความมั่นคงหลายประการ นอกจากนี้สมาชิกอาเซียนบางชาติยังคงมีปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ มีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน และยังมีปัญหาคความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดนที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข จะทำให้เกิดช่องว่างของความร่วมมือ ทำให้ในทศวรรษหน้าชาติอาเซียนจะต้องเผชิญกับปัญหาด้านความมั่นคงซับซ้อนมากขึ้นด้วย ทั้งปัญหาดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น ยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การแพร่ขยายของอาวุธ และอาชญากรรมข้ามชาติรูปแบบต่างๆ จะขยายตัวมากขึ้นจากการเปิดเสรีด้านการเดินทาง การหลั่งไหลเข้าออกของแรงงาน และการขยายการท่องเที่ยว

ในขณะที่ ปัญหาบางประการที่หมดไปแล้วอาจหวนกลับมาอีก เช่น การแพร่ระบาดของโรคร้ายแรง ขณะที่ปัญหาใหม่จะขยายตัวมากขึ้น เช่น ภัยจากไซเบอร์ ปัญหาสมองไหล การแพร่ขยายและการรวมกลุ่มของกลุ่มบุคคล ที่มีความคิดหัวรุนแรงในประเทศอาเซียนที่เป็นมุสลิมหรือที่เป็นสังคมมุสลิม เป็นต้น (วิทยาลัยเสนาธิการทหารและวิทยาลัยการทัพ, 2556 : 31)

โดยมีนักวิชาการและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้แสดงความเห็นในเรื่องภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในภูมิภาค อาเซียนไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

อาชญากรรมข้ามชาติ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ปัจจุบันอาชญากรรมข้ามชาติมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าเมื่อก่อนมาก เนื่องจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและคมนาคม ทำให้อาชญากรรมข้ามชาติยกระดับเป็นปัญหาระดับโลก ยิ่งพฤติกรรมทางเศรษฐกิจในปัจจุบันนี้ยกระดับจากเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและระดับโลก ส่งผลให้เกิดการแก่งแย่งหรือข้อขัดแย้งต่างๆ ให้อ่อนตัวเพื่อเอื้อกับการค้าและแรงงานระหว่างประเทศผลที่ตามมาคือกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่ใช้ช่องว่างเหล่านี้แสวงหาผลประโยชน์และประกอบอาชญากรรม

ซึ่ง พรพล น้อยธรรมราช (2552) เห็นว่า การร่วมมือกันในกลุ่มประเทศอาเซียนมีความคืบหน้าในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่น้อยมาก เนื่องจากมีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของประเทศสมาชิกทำให้ไม่ค่อยมีประเทศใดกล้าออกมาเป็นผู้นำอย่างจริงจัง อีกทั้งบางประเด็นยังถูกมองว่าเป็นประเด็นระดับทวิภาคี เช่น ปัญหายาเสพติดของพม่าที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทย ปัญหาโจรสลัดในช่องแคบมะละกาซึ่งไม่ต้องการให้ประเทศที่สามเข้ามามีส่วนร่วม หรือบางประเด็นเป็นเรื่องเฉพาะของประเทศใดประเทศหนึ่งทำให้วิถีอาเซียน (ASEAN Way) มักจะถูกนำมาใช้ทันที คือการไม่เข้าไปยุ่งเรื่องภายในประเทศของอีกฝ่าย หรือไม่เข้าไปยุ่งกับความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย และความขัดแย้งระดับทวิภาคีใดๆ จะต้องไม่ทำลายเสถียรภาพและความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน (อ้างแล้วใน พรพล น้อยธรรมราช, 2552) ขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนขาดแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน กลับเป็นประเทศภายนอกอาเซียนที่เข้ามามีอิทธิพลและสร้างแรงจูงใจให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามามีมือกัน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในประเด็นปัญหาเรื่องโจรสลัด โดยญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกที่เสนอการแก้ไขปัญหาโจรสลัดในน่านน้ำบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ.ศ.2542 หลังการประชุม ASEAN + 3 จนกระทั่งมีการลงนามข้อตกลง Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia (ReCAAP) ในปี พ.ศ.2547 และนำมาใช้บังคับในปี พ.ศ.2549

อีกตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการที่จีนเข้ามาผลักดันโครงการต่อต้านการค้ายาเสพติดกับประเทศไทย ลาว และเมียนมาร์ โดยมีการจัดตั้ง ASEAN and China Cooperative Operations in Response to Dangerous Drugs (ACCORD) ในปี พ.ศ.2543 และปรับปรุงใหม่ในปี พ.ศ.2548 อย่างไรก็ตามโครงการ ACCORD ก็ไม่ประสบความสำเร็จในการนำไปใช้และการปฏิบัติงานร่วมกัน ดังนั้น การสร้างประชาคมด้านการเมืองและความมั่นคงในกลุ่มประเทศอาเซียนจะประสบความสำเร็จได้

อาจจะต้องอาศัยแรงกดดันจากภายนอก เช่น ประเทศมหาอำนาจต่างๆ (อ้างแล้วใน พรพล น้อยธรรมราช, 2552)

ส่วน อภิชาติ สุริบุญญา (กรมอาเซียน, 2556) ผู้บังคับการกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กล่าวถึงภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ซึ่งจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นภายหลังจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรับมือกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้น เนื่องจาก กลุ่มและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอาจใช้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Cyber Crime) ในภูมิภาค ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายและยากต่อการตรวจสอบ โดยแนวทางการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนหรือ Public-Private Partnership (PPP) และควรจะมีการรณรงค์ให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

การจัดการภัยพิบัติ ประเทศในอาเซียนมีการฝึกซ้อมกัน ในภาคพลเรือน ที่เรียกว่า ASEAN Disaster Relief Exercise โดยประเทศไทยส่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้เข้าฝึกซ้อม โดยโครงการดังกล่าวริเริ่มโดย ASEAN Coordinating Center for Humanitarian Assistance on Disaster Management (AHA Center) แต่ AHA Center ยังเป็นเพียงแนวคิด ยังไม่มีความเป็นรูปธรรมเนื่องจากความไม่ลงตัวของข้อตกลงในหลักการปฏิบัติ หรือ Standing Arrangement Standard of Procedures (SASOP) ประเทศสมาชิกยังคงไม่เห็นพ้องกันเรื่องสัดส่วนการบริจาคเงินของแต่ละประเทศว่าประเทศต่างๆ ควรบริจาคเท่าใด นอกจากนี้การไม่สามารถหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนถึงศักยภาพและขีดความสามารถทางทหารของแต่ละประเทศยังเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแต่ละประเทศยังคงมีข้อจำกัดในการนำกำลังออกนอกประเทศ รวมทั้งความพร้อมของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ความร่วมมือดังกล่าวยังคงอยู่กับที่

นอกจากนี้ ความร่วมมือด้านภัยพิบัติในระดับภูมิภาคเอเชียที่เรียกว่า ADPC ยังเป็นเพียงการให้ความรู้และการอบรมแก่สมาชิก แต่ไม่ได้เป็นศูนย์ที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจริงเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติ (โครงการจับตาอาเซียน, 2557 : 1-4) โดย ปรัชญา สาริกา (กรมอาเซียน, 2556) รองผู้อำนวยการกองอาเซียน สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผนกลาโหม กระทรวงกลาโหม ได้กล่าวถึงการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยเฉพาะในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ADMM Plus) ซึ่งประกอบด้วย ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์

อินเดีย รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา ความร่วมมือของฝ่ายกลาโหมครอบคลุม 6 สาขา ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ความมั่นคงทางทะเล การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การแพทย์ทางทหาร และการปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม โดยไทยจะเป็นประธานร่วมกับรัสเซียในด้านการแพทย์ทางทหารในปี 2557-2558 อีกด้วย

กลไกสิทธิมนุษยชน ปัญหาประการแรกที่ทำให้อาเซียนยังไม่ใช่องค์กรของประชาชนอย่างแท้จริงคือ ปัญหาด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอาเซียน มาตรา 14 ของกฎบัตรอาเซียนกำหนดให้มีการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียนขึ้น ทั้งนี้ ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 เมื่อปี พ.ศ.2552 ที่อำเภอชะอำ-หัวหิน ประเทศไทย ได้มีการประกาศจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ ซึ่งคณะกรรมการฯ ที่จัดตั้งขึ้นจะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับองค์การระหว่างประเทศและภาคประชาสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอาเซียนโดยรวม

ซึ่งเมื่อได้พิจารณารายละเอียดของขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Terms of Reference of ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights : ToR of AICHR) แล้ว กลไกดังกล่าวมีลักษณะของการเน้นการส่งเสริม แต่ไม่มีบทบาทในการปกป้อง ไม่มีบทบาทในการรับเรื่องร้องทุกข์หรือร้องเรียน ไม่มีบทบาทในการไต่สวนเรื่องร้องเรียน และไม่มีบทบาทในการเสนอบทลงโทษต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ประกัสตร์ เทพชาติศรี, 2552)

โดย สุริยา จินดาวงษ์ (กรมอาเซียน, 2556) ผู้อำนวยการกองการเมืองและความมั่นคงกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ได้กล่าวถึงประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนว่าให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการส่งเสริมค่านิยมต่างๆ เช่น หลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และหลักการประชาธิปไตย เป็นต้น ซึ่ง ประกัสตร์ เทพชาติศรี (2552) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียนไว้น่าสนใจว่า ควรเพิ่มบทบาทของกลไกในการปกป้อง การแก้ไขข้อความใน ToR of AICHR ในเรื่องหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายใน โดยให้มีข้อความในลักษณะให้หลักการนี้มีความยืดหยุ่น การเพิ่มหลักการสากลขององค์การสหประชาชาติเข้าไปด้วย โดยเฉพาะหลักการความรับผิดชอบในการปกป้อง (Responsibility to Protect) และหลักการแทรกแซงด้วยหลักการมนุษยธรรม (Humanitarian Intervention) การเพิ่มบทบาท

ของกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ บทบาทในการไต่สวนเรื่องร้องเรียนและบทบาทในการเสนอมาตรการเพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชน การเพิ่มบทบาทให้กับเลขาธิการอาเซียน ให้มีบทบาทเหมือนเลขาธิการสหประชาชาติในการช่วยดูแลในเรื่องของการปกป้องและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การเพิ่มบทบาทให้กับภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-governmental Organization : NGO) และประชาชน

โดยเฉพาะบทบาทในการนำเสนอเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนต่อกลไกดังกล่าวได้ตามหลักสากล ที่องค์การสหประชาชาติก็เปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนเสนอเรื่องร้องเรียนและเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ ส่วนในระยะยาว ควรผลักดันให้มีการพัฒนากลไกด้านตุลาการ โดยเฉพาะการจัดตั้งศาลสิทธิมนุษยชนขึ้น (Court of Human Rights) (อ้างแล้วใน ประภัสสร เทพชาตรี, รศ., ดร., 2552)

จึงสรุปได้ว่า ท่ามกลางการขยายอิทธิพลระหว่างประเทศของชาติมหาอำนาจ และภัยคุกคามดั้งเดิมภายในแต่ละประเทศ รวมทั้งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลก และจากน้ำมือของมนุษย์ อาทิ การก่ออาชญากรรมและการก่อการร้ายข้ามชาติ ปัญหาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ ประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้เห็นพ้องกันว่าต้องร่วมกันสร้างเสถียรภาพในภูมิภาค เพื่อให้ทุกประเทศสอดคล้องกันในลักษณะวิถีเอเชียมีความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในอนาคตเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมร่วมกัน เพื่อรองรับการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าผู้นำอาเซียนจะริเริ่มข้อตกลงที่จะรวบรวมและเสริมสร้างการติดต่อกันของอาเซียนผ่านกระบวนการสัญญาประชาคมอาเซียน

แต่อย่างไรก็ตาม ทิศทางก็ยังเต็มไปด้วยความยากลำบากและความไม่แน่นอนที่แตกต่างกัน ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ และความหลากหลายในระบบทางการเมือง จะนำไปสู่ผลประโยชน์ที่แตกต่างกันมากในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้น กลุ่มประเทศอาเซียนจึงจำเป็นต้องเริ่มดำเนินการความร่วมมือใหม่ๆ ในการรักษาความรักษาความมั่นคงและปลอดภัยจากภัยคุกคามภูมิภาคที่เป็นความวิกฤตในปัจจุบัน (Rizal Sukma, 2004 : 119)

แนวคิดการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้น โดยปฏิญญากรุงเทพฯ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510

โดยการริเริ่มของสมาชิกผู้ก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ซึ่งผู้แทนทั้ง 5 ประเทศ ซึ่งในเวลาต่อมา ได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ตามลำดับ ทำให้อาเซียนมีสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ

อาเซียนก่อตั้งขึ้นเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ การเกษตร อุตสาหกรรมการคมนาคม รวมทั้งการยกระดับรายได้ความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อวางรากฐานความรุ่งเรืองให้กับอาเซียน โดยนโยบายการดำเนินงานของอาเซียนจะเป็นผลจากการประชุมหารือในระดับหัวหน้ารัฐบาล ระดับรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน ทั้งนี้การประชุมสุดยอด (ASEAN Summit) หรือการประชุมของผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นการประชุมระดับสูงสุดเพื่อกำหนดแนวนโยบายในภาพรวมและเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกจะได้ร่วมกันประกาศเป้าหมายและแผนงานของอาเซียนในระยะยาวซึ่งจะปรากฏเป็นเอกสารในรูปแบบต่างๆ อาทิ แผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) ความตกลง (Agreement) หรืออนุสัญญา (Convention) ส่วนการประชุมในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสจะเป็นการประชุมเพื่อพิจารณาทั้งนโยบายในภาพรวมและนโยบายเฉพาะด้าน ได้แก่ (กรมอาเซียน, 2557 : 4-5)

ด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนได้จัดทำปฏิญญากำหนดให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality-ZOPFAN) ในปี 2514 จัดทำสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia -TAC) ในปี 2519 และจัดทำสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asian Nuclear Weapon-Free Zone-SEANWFZ) ในปี 2538 รวมทั้งได้ริเริ่มการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum-ARF) ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งแรกเมื่อปี 2537

ด้านเศรษฐกิจ อาเซียนได้ลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area-AFTA) ในปี 2535 เพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันเพื่อช่วยส่งเสริมการค้าภายในอาเซียนให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิตสินค้าและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งได้ขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเพิ่มเติมเพื่อให้การรวมตัวทางเศรษฐกิจสมบูรณ์แบบ และมีทิศทางชัดเจนด้วยการจัดตั้งเขต

ลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area-AIA) ด้วยกระบวนการบูรณาการระหว่างประเทศเพื่อจัดอุปสรรคที่จะส่งผลกระทบต่อการค้าเสรีและการเคลื่อนไหวของผู้คนที่ข้ามพรมแดนแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความตึงเครียดที่สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศ (Diego Castañeda Garza, 2006 : 1)

ด้านสังคม อาเซียนมีความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ในประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน เพื่อให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีแนวคิดหลักว่าในแต่ละวัฒนธรรมหรือสังคม สามารถถูกมองว่าเป็นระบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่คล้ายกัน ที่ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือพร้อมกัน ถ้าองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงหรือถูกลบออกแล้วจะมีผลต่อองค์ประกอบอื่นๆ และระบบโดยรวม (Diego Castañeda Garza, 2006 : 2) โดยประเทศสมาชิกเห็นพ้องกันที่จะกระชับความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพในการร่วมมือแก้ปัญหาและความท้าทาย ตลอดจนเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและอำนาจต่อรองกับประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้น ผู้นำอาเซียนจึงได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยความร่วมมือในด้านการเมืองได้กำหนดให้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน หรือ ASEAN Political-Security Community (APSC) ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Economic Community (AEC) และด้านสังคม และวัฒนธรรมให้จัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนหรือ ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) ซึ่งต่อมาผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี คือภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) เนื่องจากได้เล็งเห็นว่าสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาเซียนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถจับบทบาทนำในการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาคและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (กรมอาเซียน, 2557 : 6)

ทั้งนี้ การเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในด้านต่างๆ เสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งในรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ บนพื้นฐานของหลักการว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์ และให้ประชาคมอาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลก

โดยให้อาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาค นอกจากการมีเสถียรภาพทางการเมืองของภูมิภาคแล้ว ผลลัพธ์ที่สำคัญก็คือ การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีกลไกและเครื่องมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างรัฐสมาชิกกับรัฐสมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยสันติวิธี หรือปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น (กรมอาเซียน, 2557)

สรุปได้ว่าการรวมตัวกันของประชาคมอาเซียนเป็นไปตามทฤษฎีพหุนิยม (Intergovernmentalism) ซึ่งเป็นการรวมตัวเชิงภูมิภาคที่มองรัฐเป็นศูนย์กลางในกิจกรรมระหว่างประเทศ โดยการตัดสินใจใดๆ จะขึ้นอยู่กับรัฐบาลที่ยึดผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก ผ่านกระบวนการติดต่อและการเจรจาระหว่างประเทศ รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่รอด และผลประโยชน์ของรัฐ โดยไม่กระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งถือเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติร่วมมือกัน เช่นเดียวกับประชาคมอาเซียน ที่เป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศโดยมีผู้นำรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ถึงแม้จะมีองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาลหรือ NGO คอยกดดันในการกำหนดนโยบายของอาเซียน แต่การตัดสินใจสูงสุดจะอยู่ที่รัฐบาลของประเทศสมาชิก (Cini, 2010 : 87-103) โดยเน้นวัตถุประสงค์ที่นำไปสู่ความพึงพอใจที่ดีที่สุดโดยรวมของภูมิภาคร่วมกัน และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ระหว่างประเทศในภูมิภาค มีการพัฒนาแบบพลวัตภายในตัวเองอย่างบูรณาการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่จะได้รับประโยชน์ที่ได้รับจากการรวมกลุ่ม (Diego Castañeda Garza, 2006 : 4)

ซึ่งแตกต่างจากทฤษฎีหน้าที่นิยมใหม่ (Neo-Functionalism) ที่เน้นการกระจายตัวของความร่วมมือจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง จนเกิดความร่วมมือที่แน่นแฟ้นและก่อให้เกิดการรวมตัวกันที่สุดในที่สุด (Kegley, 2007)

หลักการความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2550 ที่สิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็น

ศูนย์กลางและเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรอาเซียนยังทำให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคลในฐานะที่เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) โดยกฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยข้อบทต่างๆ 13 บท 55 ข้อ ซึ่งมีประเด็นใหม่ que แสดงความก้าวหน้าของอาเซียนได้แก่ (กรมอาเซียน, 2557 : 7)

1. การจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
2. การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนสอดส่องและรายงานการทำตามความตกลงของรัฐสมาชิก
3. การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิก
4. การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายอย่างร้ายแรง
5. การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทามติ
6. การส่งเสริมการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วมซึ่งทำให้การตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในมีความยืดหยุ่นมากขึ้น
7. การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่อให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที
8. การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น
9. การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน 2 ครั้งต่อปี จัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละ 3 เสาหลัก และการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา เพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของอาเซียน เป็นต้น

โดยกฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551 กล่าวคือ หลังจากที่ประเทศสมาชิกรวมทั้ง 10 ประเทศ ได้ให้สัตยาบันกฎบัตร และการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์-1 มีนาคม 2552 ที่จังหวัดเพชรบุรี เป็นการประชุมระดับผู้นำอาเซียนครั้งแรกหลังจากกฎบัตรมีผลบังคับใช้

ส่วนประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community) นั้น อาเซียนมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถ

แก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี เพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประเทศสมาชิกได้ร่วมจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) โดยเน้น 3 ประการ คือ (กรมอาเซียน, 2557 : 9)

1. การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น

2. ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม ซึ่งหมายถึงมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง นอกจากนี้ ยังขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

3. การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก กำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบ ASEAN+3 กับ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

ซึ่งความร่วมมือกันของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน อธิบายได้ด้วยทฤษฎีการบูรณาการ (Integration Theory) ที่อธิบายปรากฏการณ์ของการรวมตัวกันในยุโรป ซึ่งทำให้ประเทศที่เคยเป็นศัตรูกันอย่างเยอรมันและฝรั่งเศสกลับมาเป็นมิตรกัน และทำให้ทวีปยุโรปมีสันติภาพ ความมั่นคง และความเข้มแข็งในเชิงการต่อรองทางเศรษฐกิจ (Laurson, 2008 : 3) อย่างไรก็ตามขั้นตอนของการรวมตัวในระดับภูมิภาคยุโรปที่เห็นได้ชัดเจนนั้นก็มิเฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น เนื่องจากเหตุผลที่มองว่าการเมืองเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการร่วมกัน ที่เน้นบทบาทของการมีปฏิสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ในการกำหนดผลทางการเมือง ที่อธิบายถึงการดำรงอยู่ของสถาบันที่อ้างอิงถึงของผู้ดำเนินการของสถาบันนั้นๆ (Hall and Taylor, 1996 : 944-45)

สรุปว่า หลักการความร่วมมือของประชาคมอาเซียนนั้น อาเซียนจะทำหน้าที่เป็นองค์กรความร่วมมือที่ประสานนโยบาย เป็นเวทีสำหรับการเปิดเสรีทางการค้า ทำหน้าที่แบ่งปันข้อมูลข่าวสาร และเป็นเวทีสำหรับต่อรองร่วมกัน ดังนั้น ระบบระเบียบในภูมิภาคจึงมีเพิ่มขึ้นจากการพึ่งพากัน (Interdependence) ที่ขยายตัวมากขึ้นผ่านการค้า การลงทุน และการเชื่อมโยงระหว่างกันทางเศรษฐกิจ (Soesasto, 1995) อีกทั้งยังได้ลดความไม่แน่นอนและความเป็นปรปักษ์ต่อกันในความสัมพันธ์ภายในภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่ได้เกิดจากการถ่วงดุล หรือบทบาทของประเทศมหาอำนาจ แต่เป็นกระบวนการสร้างสถาบันในหมู่ประเทศในภูมิภาคอาเซียนเองที่ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจในภูมิภาคขึ้นมา (Dosch , 2004 : 76-79)

เป้าหมายของการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน

สุริยา จินดาวงษ์ (กรมอาเซียน, 2556) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดตั้งอาเซียนในปี ค.ศ. 1967 ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การสร้างทางเลือกให้แก่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้สามารถกำหนดนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงของตนเองได้ท่ามกลางสภาวะความตึงเครียดของสงครามเย็นและการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งอาเซียนต้องการให้มีสันติภาพ เสถียรภาพ และความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค เช่นเดียวกับ ญัฐตินัน วรณารักษ์ (2557) ที่ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเมื่อการค้าระหว่างประเทศในโลกมีแนวโน้มกีดกันการค้ารุนแรงขึ้น ทำให้อาเซียนได้หันมามุ่งเน้นกระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้ในปฏิญญาอาเซียน (The ASEAN Declaration) มี 7 ประการ ดังนี้

1. ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและวัฒนธรรม
2. ส่งเสริมการมีเสถียรภาพ สันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค
3. ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และด้านการบริหาร
4. ส่งเสริมความร่วมมือซึ่งกันและกันในการฝึกอบรมและการวิจัย
5. ส่งเสริมความร่วมมือในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การค้า การคมนาคม การสื่อสาร และปรับปรุงมาตรฐานการดำรงชีวิต

6. ส่งเสริมการมีหลักสูตรการศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระดับภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศ

สำหรับแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน สุริยา จินดาวงษ์ (2556) ผู้อำนวยการกองการเมืองและความมั่นคง กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ได้ว่า ในปัจจุบันประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนยังให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันโดยการส่งเสริมค่านิยมต่างๆ เช่น หลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และหลักการประชาธิปไตย เป็นต้น การมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศนอกภูมิภาคเป็นอีกเรื่องที่สำคัญที่อาเซียนให้ความสำคัญ โดยมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์และกลไกความร่วมมือที่ดีกับประเทศนอกภูมิภาค เช่น กรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting Plus: ADMM Plus) และการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) เพื่อให้เกิดความมั่นคงและสันติภาพอย่างแท้จริง โดยอาเซียนได้ตกลงที่จะให้ประชาคมการเมืองและความมั่นคง มีเป้าหมายสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (กองอาเซียน 1, 2554)

1. ประชาคมที่มีกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (A rules-based community of shared values and norms) ซึ่งเป็น 2 หลักการที่ counter-balance ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ (1) การไม่แทรกแซงกิจการภายใน และ (2) ส่งเสริม Community values

2. ประชาคมที่ทำให้ภูมิภาคมีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข มีความแข็งแกร่ง พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ (A cohesive, peaceful and resilient region with shared responsibility for comprehensive security) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะส่งเสริมให้อาเซียนพึ่งพาอาศัยกลไกของตนมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่างๆ ในภูมิภาค อีกทั้งเป็นประเด็นที่อินโดนีเซียผลักดันมากที่สุด

3. ประชาคมที่ทำให้เป็นภูมิภาคที่มีพลวัต และมองไปยังโลกภายนอกที่มีการรวมตัวและลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น (A dynamic and outward looking region in an increasingly integrated and interdependent world) ซึ่งสะท้อนถึงการที่อาเซียนยอมรับว่าไม่ควรมุ่งเพียงเรื่องภายใน แต่เน้นการสร้างหุ้นส่วนกับโลกภายนอกให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

สำหรับบทบาทของไทยในด้านการเมืองและความมั่นคงนั้น ประกอบด้วย (อ้างแล้วใน กองอาเซียน 1, 2554)

1. เร่งให้กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียน (ธันวาคม 2551)
2. จัดตั้งและผลักดันการดำเนินการของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights-AICHR)
3. รับรองและผลักดันการปฏิบัติตามแผนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
4. ส่งเสริมให้คณะมนตรีของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีผลงานเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพในภูมิภาค
5. ยกระดับบทบาทของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนในด้านการจัดการภัยพิบัติ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการแก้ไขภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats)
6. ผลักดันให้สหรัฐอเมริกา เข้าเป็นภาคีสันติสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia- TAC)
7. ผลักดันให้เขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone- SEANWFZ) มีบทบาทมากยิ่งขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ และสร้างเสถียรภาพในอาเซียน
8. ส่งเสริมให้อาเซียนเป็นเขตปลอดอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง
9. ส่งเสริมให้มีความโปร่งใสด้านนโยบายและข้อมูลทางทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
10. ส่งเสริมมาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures- CBMs) และการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) ในกรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum-ARF)
11. ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการอาเซียน
โดยประเทศไทยกำหนดแนวทางการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง ดังนี้ (อ้างแล้วใน กองอาเซียน 1, 2554)
 1. ส่งเสริมค่านิยมของประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และหลักการนิติธรรมในอาเซียน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง
 2. ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในงานของประชาคมการเมืองและความมั่นคง โดยใช้หัวข้อการหารือเป็นตัวตั้ง ในการเชิญองค์กรที่มีใจของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคาม

รูปแบบใหม่ เช่น การบริหารจัดการภัยพิบัติ อาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การค้ายาเสพติด และการค้ามนุษย์ เป็นต้น และมุ่งดำเนินการกิจทางมนุษยธรรมมากกว่าด้านการเมือง

3. ส่งเสริมให้มีความโปร่งใสมากขึ้นระหว่างฝ่ายกลาโหมอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความทันสมัยของอาวุธยุทโธปกรณ์ (Arms Modernization) และการส่งผู้สังเกตการณ์ในการซ้อมรบ ควรมีความร่วมมือกันให้มากยิ่งขึ้นในเรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติและการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

4. ส่งเสริมความร่วมมือของอาเซียนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน เช่นในเรื่องของ (1) ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (2) การบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะการจัดทำระบบและยุทธศาสตร์บูรณาการโดยประสานการทำงานของฝ่ายพลเรือน ฝ่ายกลาโหมอาเซียน และสำนักเลขาธิการอาเซียน และ (3) การส่งเสริมความมั่นคงทางทะเลและการปราบปรามโจรสลัด

ซึ่งปัญหาอุปสรรคและความท้าทาย (Challenges) ของประเทศไทยในการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประกอบด้วย (อ้างแล้วใน กองอาเซียน 1, 2554)

1. ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่สุดในเสาการเมืองและความมั่นคงอาเซียนคือการสร้างค่านิยมร่วมกัน เนื่องจากความหลากหลายของวัฒนธรรมการเมือง (Political Culture) ของประเทศสมาชิกอาเซียน และการที่แต่ละประเทศยังไม่มุ่งไปสู่การสร้างผลประโยชน์ร่วม (Community Interests) อย่างชัดเจน ส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดจากการที่ระบบสถาบันของอาเซียนที่จะช่วยส่งเสริมค่านิยมอาเซียนยังอ่อนแอ โดยเฉพาะสำนักเลขาธิการอาเซียน

2. ความท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ยังมีประเด็นที่มีความอ่อนไหวสูงในแต่ละประเทศสมาชิกต่างๆ หรือระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งสร้างข้อจำกัดให้กับการที่อาเซียนจะใช้กลไกของตนได้ การเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาคความท้าทายเหล่านี้ เช่น กรณีที่เกือบทุกประเทศไม่ประสงค์ที่จะให้อาเซียนมายุ่งเกี่ยวกับปัญหาภายในประเทศ แม้ว่าปัญหาดังกล่าวจะมีนัยหรือผลกระทบในระดับภูมิภาคก็ตาม เช่น พัฒนาการในพม่า หรือปัญหาหมอกควัน เป็นต้น อีกทั้งไม่ประสงค์ให้อาเซียนมายุ่งเกี่ยวกับปัญหาทวิภาคีโดยเฉพาะปัญหาเขตแดน ซึ่งในกรณีของข้อขัดแย้งระหว่างสิงคโปร์กับมาเลเซียในปี 2552 ทั้งสองประเทศได้ใช้กลไกของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice : ICJ) มากกว่ากลไกอาเซียนในการแก้ข้อพิพาททางเขตแดน

3. แม้ว่าอาเซียนจะพยายามสร้างหลักการอาเซียนเป็นศูนย์กลาง (ASEAN Centrality) ในภูมิภาค แต่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจได้สร้างข้อจำกัดให้กับอาเซียนในการที่จะผลักดันให้กลไก

ต่างๆ ในภูมิภาคเป็นยุทธศาสตร์อาเซียน (ASEAN Agenda) ในเรื่องของความมั่นคงในภูมิภาค นอกจากนี้ความมั่นคงในภูมิภาค ยังต้องพึ่งพาอาศัยบทบาทของประเทศนอกภูมิภาค ดังนั้น อาเซียนยังจำเป็นต้องสร้างหุ้นส่วนสำคัญกับประเทศนอกภูมิภาค และในบางกรณี ยังต้องใช้วิธีการถ่วงดุลอาจ (Balance of Power) เพื่อไม่ให้มหาอำนาจใดมาครอบงำภูมิภาค

4. ปัญหาอุปสรรคอีกอันหนึ่งคือสิ่งที่ยังไม่มีควมไว้วางใจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากประเทศต่างๆ ยังอยู่ในสภาพที่ต้องแข่งขันแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกัน เช่น การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล ซึ่งมีส่วนให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้นในทะเลจีนใต้ เป็นต้น

สรุปได้ว่าเป้าหมายของอาเซียน เน้นให้ความสำคัญกับการเร่งรัดการรวมตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตภายในภูมิภาคเป็นหลักและลดการพึ่งพาเศรษฐกิจโลกที่ผันผวนในขณะเดียวกัน ก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ความเสมอภาคกันระหว่างสมาชิกมากขึ้น โดยมีเสาหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และ 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) เป็นสิ่งค้ำยันความสำเร็จ ซึ่งในเสาด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนนั้น มีเป้าหมายที่สำคัญที่จะสร้างกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเป็นเอกภาพในการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคที่ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งความสงบสุข ความแข็งแกร่ง และการมีความรับผิดชอบของแต่ละประเทศสมาชิกในการแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่างๆ ในภูมิภาคให้มากขึ้น และสร้างให้เกิดความเจริญอย่างมีพลวัตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคอื่นๆ นอกภูมิภาคอาเซียน และผลลัพธ์ประการสำคัญที่จะเกิดขึ้นจากการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ก็คือ การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีกลไกและเครื่องมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างรัฐสมาชิกกับรัฐสมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยสันติวิธี หรือปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

นโยบายในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงกลาโหม

ภายหลังจากที่ได้มีการจัดทำกฎบัตรอาเซียนหรือธรรมนูญอาเซียนในปี 2551 เพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558 ในทั้ง 3 เสาหลัก คือ เสาประชาคมการเมืองและความมั่นคง เสาประชาคมเศรษฐกิจ และเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายหลักที่สำคัญ คือ การสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือกับสิ่งท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีความสุข ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น รวมถึงประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ซึ่งยุทธศาสตร์ประชาคมที่มีกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านกิจการพลเรือน ในประเด็นการสร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง สามารถใช้มาตรการต่างๆ ในการส่งเสริมกิจกรรมบรรเทาเพื่อมนุษยธรรม ซึ่งรวมถึงการเพิ่มความร่วมมือกับสหประชาชาติและองค์กรอื่นๆ ตลอดจน การเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ด้วยการเสริมสร้างความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน รัฐบาล (กองอาเซียน 1, 2553 : 20) ได้จัดทำแผนงาน/กิจกรรม ไว้ดังนี้

1. ให้การบริการและความช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน เพื่อบรรเทาทุกข์แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง โดยต้องปรึกษากับประเทศที่ได้รับผลกระทบ
2. ส่งเสริมความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย ผู้พลัดถิ่น ให้กลับคืนสู่ประเทศอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และกลับคืนสู่ถิ่นฐานของผู้พลัดถิ่นในประเทศ
3. สนับสนุนในด้านความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่บรรเทาทุกข์
4. พัฒนาวิธีการจัดการร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบเหตุเมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง
5. เพิ่มความร่วมมือกับสหประชาชาติ รวมทั้งส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
6. ส่งเสริมการเจรจาประสานงานระหว่างทหารและพลเรือน และความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
7. ขยายบทบาทและการมีส่วนร่วมของสตรีในงานภาคสนามของการปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมให้มากขึ้น

รวมทั้งในประเด็นการเสริมสร้างความร่วมมือของอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้วางแผนกิจกรรม ประกอบด้วย (กองอาเซียน 1, 2553 : 24-25)

1. เพิ่มพูนการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้งในระดับการเมืองและระดับปฏิบัติงาน ในการเริ่มดำเนินการรอบการดำเนินการด้านการจัดการภัยพิบัติของอาเซียนเพื่อช่วยเหลือประเทศที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในกรณีที่มีภัยพิบัติครั้งใหญ่

2. เพิ่มพูนการประสานงานระหว่างทหารและพลเรือนในการตอบสนองต่อสถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้ง

3. จัดทำแนวปฏิบัติมาตรฐานสำหรับกรอบการดำเนินการเตรียมพร้อมระดับภูมิภาค และการประสานงานในด้านการบรรเทาภัยพิบัติและการปฏิบัติการตอบสนองสถานการณ์ฉุกเฉินร่วมกันให้เสร็จสิ้น เพื่อจัดตั้งปฏิบัติการร่วมในการให้ความช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยของรัฐสมาชิก โดยสอดคล้องกับความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (แอ็ดเมียร์)

4. ดำเนินการให้เกิดการแลกเปลี่ยนที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการภัยพิบัติระหว่างอาเซียนกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน เช่น การประชุมอาเซียนว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (เออาร์เอฟ) อาเซียนบวกสาม การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (อีเอเอส) ในแนวทางที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติของอาเซียน

5. พัฒนาแนวทางยุทธศาสตร์ของ เออาร์เอฟ สำหรับความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและความร่วมมือด้านการบรรเทาภัยพิบัติ

โดย กระทรวงกลาโหม ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติของกระทรวงกลาโหมในการรองรับการจัดตั้งเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากประเด็นยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหมในด้านการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ไว้ดังนี้ (อ้างแล้วใน แผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2557)

1. เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น และลดความหวาดระแวงระหว่างประเทศในภูมิภาค
2. เพื่อสร้างความโปร่งใสในการป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างประเทศ
3. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือทางทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน มิตรประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อ

จัดระเบียบสภาวะแวดล้อม สร้างสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความก้าวหน้า และความสงบสุขร่วมกัน และเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558

4. เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยสันติ และลดโอกาสของการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง อาทิ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องพรมแดนทั้งทางบกและทางทะเล และความขัดแย้งในการอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

5. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกิจระหว่างประเทศ และการขยายบทบาทในเวทีระดับนานาชาติของกองทัพ อันจะเป็นการเสริมสร้างเกียรติภูมิของชาติ อาทิ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ และการรักษาความมั่นคงทางทะเล เป็นต้น

ทั้งนี้กระทรวงกลาโหมได้มีการวางแผนในการเตรียมการ ด้านกำลังพล ยุทธโศปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และรองรับในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งมีการดำเนินการที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้ (อ้างแล้วในแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2557)

1. การพัฒนาด้านกำลังพล พัฒนาการฝึกและศึกษา การใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาของชาติในอาเซียนของกำลังพลในกองทัพ ให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้ได้อย่างประสานสอดคล้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เช่น การพัฒนารูปแบบในการฝึกร่วมผสม หรือการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพเพื่อให้รองรับนายทหารนักเรียนต่างชาติในอาเซียนได้มากขึ้น เป็นต้น

2. การพัฒนาด้านการจัดทำงบประมาณ ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี ของกระทรวงกลาโหม และหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม (ปี 2555-2558) และแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้สามารถตอบสนองและสามารถรองรับต่อภารกิจในความรับผิดชอบ และสนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ได้อย่างเป็นรูปธรรมการพัฒนาการบริหารจัดการ

3. การพัฒนาการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

3.1 บูรณาการในกิจกรรมต่างๆ ของอาเซียนที่ได้มีการจัดทำไว้อยู่แล้ว เช่น การประชุมผู้บัญชาการทหารสูงสุดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ การประชุมผู้บัญชาการเหล่าทัพอาเซียน การแข่งขันยิงปืนอาเซียน การประชุมเจ้ากรมข่าวทหารอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ การประชุมเจ้ากรมยุทธการทหารอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นต้น โดยให้รายงานผ่านกองบัญชาการกองทัพไทย และนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อกรุณาทราบ

3.2 ดำเนินการตามเอกสารแนวความคิดในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) และกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting-Plus : ADMM – Plus) ทั้ง 9 ฉบับ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยการจัดทำแผนงานงบประมาณเพื่อรองรับทั้ง 9 ด้าน กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ 4 ปี ของกระทรวงกลาโหม และหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม (ปี 2555–2558) และแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวงกลาโหม และหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม (ปี 2556 ปี 2557 และปี 2558)

3.3 จัดตั้งกลไกในการดำเนินการขับเคลื่อนความร่วมมือในกรอบอาเซียน และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกลไกหรือกฎระเบียบต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงอาจจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวกับการสร้างความไว้วางใจ สถาบันด้านการศึกษาและวิจัยงานด้านอาเซียนเพิ่มเติม หรือมีการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ที่ล้าสมัยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นต้น

3.4 ปรับปรุงแผนป้องกันประเทศ และภารกิจของกองกำลังป้องกันชายแดนให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 ด้วยการเตรียมความพร้อมของหน่วย ยุทธโศปกรณ์ บุคลากร ให้มีความเป็นสากลและสามารถรองรับการแก้ไขปัญหาร่วมกันของอาเซียนในภาพรวมได้

3.5 สนับสนุนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนด้วยการใช้ศักยภาพและขีดความสามารถที่มีอยู่ของกระทรวงกลาโหม

โดยกระทรวงกลาโหมได้แบ่งมอบความรับผิดชอบแนวทางการปฏิบัติของกระทรวงกลาโหมเพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนไว้ดังนี้

1. การพัฒนาด้านกำลังพล มีสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (กรมเสนาธิการ กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม และกองบัญชาการกองทัพไทย (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ)) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านนโยบาย โดยมีหน่วยขึ้นตรงสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ เป็นหน่วยปฏิบัติในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 3 ปี กระทรวงกลาโหม (ปี 2557–2558) เพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

2. การพัฒนาด้านการจัดทำงบประมาณ มีสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (สำนักนโยบายและแผนกลาโหม และสำนักงบประมาณกลาโหม) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านนโยบาย โดยมีหน่วยขึ้นตรงสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ เป็นหน่วย

ปฏิบัติในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 3 ปี กระทรวงกลาโหม (ปี 2557–2559) เพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

3. การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ มีสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (สำนักนโยบายและแผนกลาโหม กรมเสนาธิการ กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม และกรมพระธรรมนูญ) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านนโยบาย โดยมีหน่วยขึ้นตรงสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ เป็นหน่วยปฏิบัติในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 3 ปี กระทรวงกลาโหม (ปี 2557–2559) เพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

รวมทั้งได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint: APSC Blueprint) ที่มีคุณลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. ทำให้ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น
2. ส่งเสริมพัฒนาการด้านการเมืองโดยยึดหลักการของประชาธิปไตย นิติธรรม ธรรมภิบาล ความเคารพ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานภายใต้กฎบัตรอาเซียน
3. ส่งเสริมความร่วมมือที่แน่นแฟ้นและมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาและมิตรประเทศ
4. สนับสนุนแนวทางด้านความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องต่อพัฒนาการด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างใกล้ชิด ยึดหลักในการละเว้นการรุกรานหรือการใช้กำลัง และการกระทำใดๆ ที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและการพึ่งพาการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี

ซึ่งการดำเนินการในปัจจุบันได้พัฒนาไปสู่การประชุมของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา อีก 8 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ รัสเซีย อินเดีย นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และ จีน โดยมีกรอบความร่วมมือที่สำคัญ จำนวน 2 กรอบความร่วมมือ คือ

1. ความร่วมมือในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน

1.1 ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Concept Paper on ASEAN Defence Establishments and Civil Society Organisations (CSOs) Cooperation on Non-Traditional Security) โดยมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างศักยภาพของกลาโหมอาเซียน ส่งเสริมโอกาส และสร้างกลไกความร่วมมือที่จำเป็นกับองค์กรภาคประชาสังคม

โดยสามารถทำให้บรรลุผลสำเร็จดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การหารือ และความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียน และ องค์กรภาคประชาสังคม ในการลดและแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงรูปแบบใหม่

1.1.2 เพื่อสร้างการติดต่อสื่อสาร การเชื่อมโยง และเครือข่ายระหว่างกลาโหมอาเซียน และ องค์กรภาคประชาสังคม

1.1.3 เพื่อค้นหาวិธีการที่เกิดประโยชน์ และมีคุณค่าที่เสริมสร้างความร่วมมือกับ องค์กรภาคประชาสังคม ในการจัดการสนับสนุนให้แก่รัฐบาล และตอบสนองร่วมกันต่อความท้าทายด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่

รวมทั้งที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ ดังต่อไปนี้

1.1.1 รัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนควไวซึ่งอำนาจเต็มและการตัดสินใจสุดท้ายเกี่ยวกับภูมิหลัง ลักษณะ และการเลือกที่จะมีความร่วมมือกับ องค์กรภาคประชาสังคม ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้น องค์กรภาคประชาสังคม ควรเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับจากรัฐบาลท้องถิ่นหรือรัฐบาลแห่งรัฐ ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียน และองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่จะยึดมั่นต่อหลักเกณฑ์แนวทางต่างๆ ที่ได้ผ่านความเห็นชอบของ ADMM ซึ่งรวมถึงเอกสาร Concept Paper สำหรับการจัดการประชุม ADMM เอกสารกำหนดหลักการและแนวทาง แผนปฏิบัติงาน 3 ปี ของการประชุม ADMM ปฏิญญาร่วมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมสันติภาพ และเสถียรภาพภายในภูมิภาค และเอกสารแนวความคิดของการประชุม ADMM-Plus

1.1.2 เนื่องจากแต่ละประเทศมีแนวทางและทรัพยากรที่แตกต่างกันในการจัดการในประเด็นด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ กลาโหมอาเซียน และองค์กรภาคประชาสังคม

1.1.3 ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียน และ องค์กรภาคประชาสังคม ควรสอดคล้องกับความท้าทายด้านความมั่นคงของภูมิภาคในปัจจุบัน ดังนั้น ในขั้นต้นควรที่จะให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

ซึ่งกระทรวงกลาโหมได้กำหนดวิธีการในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุต่อวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ได้สองแนวทาง ได้แก่ กลาโหมของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน อาจจะแยกดำเนินการด้านความร่วมมือกับ-องค์กรภาคประชาสังคมที่เห็นว่าเหมาะสม รวมทั้งภายในกรอบการทำงานของอาเซียน กลาโหมอาเซียนอาจจะดำเนินการแบบรวมการกับองค์กรภาค

ประชาสังคม ในประเด็นที่ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกัน กลาโหมอาเซียน และองค์กรภาคประชาสังคมควรที่จะก้าวไปข้างหน้าพร้อมๆ กัน เนื่องจากปัจจัยในการประสบความสำเร็จหลัก คือ สัมพันธภาพในการทำงานระหว่างบุคลากรทางทหารและพลเรือน

1.2 เอกสารแนวความคิดเรื่องการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Concept Paper on the Use of ASEAN Military Assets and Capacities in Humanitarian Assistance and Disaster Relief) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพของฝ่ายทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในภูมิภาคและระหว่างประเทศ และเพื่อลดความสูญเสียที่เกิดต่อชีวิตและทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ในขณะที่ยังให้ความสำคัญต่ออธิปไตยของประเทศประสภักดิ์ ซึ่งได้กำหนดหลักการสำคัญในการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติไว้ดังนี้

1.2.1 เคารพต่ออธิปไตยแห่งชาติ บูรณภาพแห่งดินแดนและเอกภาพของประเทศผู้ประสภักดิ์

1.2.2 ประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือต้องเคารพกฎหมายของประเทศ และกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศผู้ประสภักดิ์

1.2.3 ประเทศผู้ประสภักดิ์จะบริหารในภาพรวมเรื่องการอำนวยความสะดวก การควบคุม การประสานงาน และการดูแลความช่วยเหลือภายในดินแดนของตน

1.2.4 ความมีมนุษยธรรม

1.2.5 ความเป็นกลาง

1.2.6 การไม่เลือกข้าง

1.2.7 ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารควรถูกนำมาใช้โดยพิจารณาทรัพยากรของฝ่ายพลเรือนที่มีอยู่

ทั้งนี้ การดำเนินการแนวความคิดเรื่องการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติที่ผ่านมา ประกอบด้วย

1. เพื่อให้รับประกันถึงการสนองตอบที่มีประสิทธิภาพและทันเวลาเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศจะยึดถือกรอบเวลามาตรฐานในการสนองตอบที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อการจัดกำลังเข้าปฏิบัติการกิจ ภายหลังจากได้รับการร้องขอจากประเทศ

ผู้ประสบภัย หรือเมื่อมีการยอมรับข้อเสนอในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน

2. กรอบเวลาในการจัดกำลังปฏิบัติการกิจ คือ ภายใน 30 วันแรก ภายหลังจากการเกิดภัยพิบัติหรืออยู่กับการตัดสินใจของประเทศผู้ประสบภัย

โดยได้กำหนดกรอบเวลาในการสนองตอบต่อการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติไว้ดังนี้

1. การจัดกำลังเข้าปฏิบัติการกิจ ภายใน 0–24 ชั่วโมง
2. การค้นหาและกู้ภัย ภายใน 0–48 ชั่วโมง
3. การบรรเทาทุกข์ฉุกเฉิน ภายใน 0–5 วัน
4. การให้ความช่วยเหลือในการบรรเทาทุกข์ ภายใน 0–4 สัปดาห์

1.3 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน (Concept Paper on ASEAN Defence Industry Collaboration) (ริเริ่มโดย มาเลเซีย) โดยมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

1.3.1 ดำเนินความร่วมมือโครงการร่วม ผ่านทางความเป็นหุ้นส่วนการร่วมทุนและการผลิตร่วม รวมทั้งหาโอกาสในการที่จะทำให้เกิดความคุ้มค่าทางธุรกิจ

1.3.2 สนับสนุนการขายผลิตภัณฑ์และบริการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน ผ่านทางหน่วยงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน

1.3.3 สนับสนุนการจัดงานนิทรรศการและการแสดงอาวุธ ยุทโธปกรณ์ ของประเทศสมาชิกอาเซียน

1.3.4 พัฒนา เทคโนโลยีและการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน รวมทั้งอุตสาหกรรมที่ใช้ได้ทั้งด้านการป้องกันประเทศและด้านกิจการพลเรือน

1.3.5 พัฒนาพลังขับเคลื่อนและแรงกระตุ้นที่จะทำให้งานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียนเติบโต

ทั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตความร่วมมือ ประกอบด้วย การฝึกศึกษาด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ความเป็นหุ้นส่วน การร่วมทุน และผลิตร่วมในผลิตภัณฑ์ที่ทุกฝ่ายเห็นด้วย การวิจัยและพัฒนาในผลิตภัณฑ์ที่ทุกฝ่ายเห็นด้วย และการสนับสนุนการพัฒนาโครงการ โดยการดำเนินการที่ผ่านมาในกรอบของความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน ได้แก่ จัดตั้งกลุ่มที่ปรึกษา (Consultative Group) ซึ่งเป็นไปโดยสมัครใจ โดยประเทศที่จะเข้าร่วมให้เสนอผู้แทนอยู่ในกลุ่มที่ปรึกษา

และกลุ่มที่ปรึกษามีหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน นำแผนไปสู่การปฏิบัติและตรวจสอบโครงการ

1.4 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพใน
กรอบอาเซียน (Concept Paper on the Establishment of ASEAN Peacekeeping Centers Network)
(ริเริ่มโดย ไทย/อินโดนีเซีย) โดยมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

1.4.1 เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของเครือข่ายในกิจกรรมการเตรียมการต่างๆ ของ
กองกำลังรักษาสันติภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

1.4.2 เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนด้านการรักษา
สันติภาพ

1.4.3 เพื่อทำแผนงาน การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดย
มุ่งหวังที่จะจัดทำข้อตกลงของอาเซียน เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ

1.4.4 เพื่อนำศูนย์รักษาสันติภาพของบางประเทศอาเซียนที่มีอยู่แล้ว และสมาชิก
ประเทศอื่นที่มีแผนจะจัดตั้งขึ้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4.5 เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ โดย
มุ่งหวังที่จะพัฒนาข้อตกลงของภูมิภาค เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ

โดยได้การดำเนินการตามแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการ
รักษาสันติภาพในกรอบอาเซียน ดังนี้

1.4.1 ระยะสั้น

1.4.1.1 จัดตั้งเครือข่ายเพื่อเชื่อมต่อระหว่างศูนย์การรักษาสันติภาพของ
ประเทศสมาชิกอาเซียน

1.4.1.2 พิจารณาช่องว่างและลำดับความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและ
ความสามารถของการรักษาสันติภาพของอาเซียน

1.4.1.3 แลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญ การเดินทางเยือนของอาจารย์ ผู้ฝึกสอน
และผู้เข้ารับการอบรม ของศูนย์รักษาสันติภาพของอาเซียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในภูมิภาค

1.4.1.4 การแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม อุปกรณ์การ
ฝึกอบรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษาสันติภาพ

1.4.2 ระยะกลาง

1.4.2.1 พัฒนาการฝึกอบรม คู่มือการฝึกอบรม การปฏิบัติการ และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดร่วมกัน เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิง สำหรับเครือข่ายศูนย์รักษาสันติภาพของอาเซียน

1.4.2.2 จัดทำแผนและระเบียบปฏิบัติประจำ

1.4.2.3 ริเริ่มการฝึกพร้อม

1.4.3 ระยะยาว

1.4.3.1 จัดทำกรอบการทำงานอย่างเป็นทางการเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการจัดเตรียมความพร้อม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของอาเซียน

1.4.3.2 ยกระดับความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกันของกองกำลังรักษาสันติภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

1.4.3.3 พัฒนาศูนย์รักษาสันติภาพของอาเซียนที่มีอยู่ภายในประเทศสมาชิกอาเซียนให้ก้าวไปสู่ความเป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศด้านการรักษาสันติภาพ

1.4.3.4 ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพของภูมิภาคผ่านความร่วมมือและความเข้าใจกันมากขึ้นบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน

1.5 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยโครงการปฏิสัมพันธ์ทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (Concept Paper on the Establishing ASEAN Defence Interaction Programmes) แนวความคิดว่าด้วยโครงการปฏิสัมพันธ์ทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเกิดมาจากการที่แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนต่างมีโครงการในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของตัวเอง ซึ่งแนวความคิดนี้จะส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน ในระดับภูมิภาค เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคในฐานะพลเมืองแห่งอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และอัตลักษณ์แห่งภูมิภาคอาเซียน ผ่านการเคารพในความหลากหลาย ความเท่าเทียมกัน และความเข้าใจร่วมกัน ภายใต้แนวคิด “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.5.1 เพื่อเน้นย้ำถึงความรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียน ผ่านการสร้างประชาคมอาเซียน และการบูรณาการด้านการป้องกันประเทศและการทหารของอาเซียน

1.5.2 เพื่อส่งเสริมคุณค่าของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ธรรมเนียมประเพณีในการอภิปราย และปรึกษาหารือกัน ผ่านการติดต่อเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

1.5.3 เพื่อเสริมสร้างความเป็นปรองดองและความเปิดเผยต่อกัน ระหว่างประเทศสมาชิก

1.5.4 เพื่อคงไว้ซึ่งความเคารพในความหลากหลาย ความเท่าเทียมกัน และความเข้าใจร่วมกัน

1.5.5 เพื่อเสริมสร้างให้เกิดสัมพันธภาพและมิตรภาพที่แน่นแฟ้น และยั่งยืนระหว่างประเทศสมาชิก

1.5.6 เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ และเข้าใจถึงการป้องกันประเทศและการทหารของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ

1.5.7 เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ถึงการป้องกันประเทศ และความร่วมมือด้านการทหารในกรอบที่กว้างขึ้น

โดยได้กำหนดขอบเขตและรูปแบบการดำเนินการ โครงการปฏิสัมพันธ์ทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนดังนี้

1.5.1 การรวบรวมและปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย ที่สามารถนำมาใช้ในกรอบความร่วมมือพหุภาคี

1.5.2 การแบ่งปันข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อกำหนดหาความแตกต่าง และโอกาสในความร่วมมือตามเอกสารแนวความคิดฯ

1.5.3 การวางแผนการดำเนินการ โครงการ และการนำมาปรับใช้ ต้องมีความเกี่ยวข้อง แต่ไม่จำกัดในประเด็นต่อไปนี้

1.5.3.1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการป้องกันประเทศและความมั่นคงระหว่างกัน ผ่านการประชุม สัมมนา เป็นต้น

1.5.3.2 การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความชำนาญความรู้ และบุคลากรระหว่างกัน

1.5.3.3 การแลกเปลี่ยนการเยือนไปยังสถานที่สำคัญทางการทหารและความมั่นคงระหว่างกัน

1.5.3.4 กิจกรรมการแข่งขันกีฬา

1.5.3.5 โครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

1.5.3.6 การแลกเปลี่ยนการเยือนไปยังสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และ

1.5.3.7 โครงการพิเศษที่เป็นการระลึกถึงวันสำคัญของชาติอาเซียน

รวมทั้งได้จัดการเตรียมการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการปฏิสัมพันธ์ทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนดังนี้

1.5.1 การเตรียมการในการเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมอันเนื่องมาจากแนวความคิดฯ อาจขึ้นอยู่กับความพร้อมและความริเริ่มของแต่ละประเทศ

1.5.2 ประเทศเจ้าภาพอาจอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง และค่าเช่าที่พัก ให้แก่ผู้แทนจากประเทศสมาชิก จำนวน 2 คน ต่อ 1 ประเทศ

1.5.3 ประเทศสมาชิกอาจเสนอที่จะเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมอันเนื่องมาจากแนวความคิดฯ ให้ประเทศสมาชิกอื่นๆ ทราบ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม

1.5.4 ผลลัพธ์กิจกรรมอันเนื่องมาจากแนวความคิดฯ จะต้องถูกรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนดผ่านกลไกการประชุมในกรอบรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน

1.6 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงร่วมกันในอาเซียน (Concept Paper on the Establishment of Logistics Support Framework) ซึ่งเอกสารแนวความคิดในการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงร่วมกันในอาเซียนเป็นการแสวงหาวิธีในการเสริมสร้างความร่วมมือและการประสานงานร่วมกันในภูมิภาค เพื่อรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ และสนับสนุนให้เกิดความสงบสุขความมั่นคง และความมีเสถียรภาพในภูมิภาค โดยความมุ่งหมายของร่างเอกสารแนวความคิดดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการดำเนินการในการส่งกำลังบำรุงร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและบรรลุถึงความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในประเด็นที่อยู่ในความสนใจร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.6.1 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการดำเนินการในการส่งกำลังบำรุงในภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.2 เพื่อสนับสนุนการฝึกและการจัดการฝึก เพื่อเสริมสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างกองทัพของประเทศสมาชิกอาเซียน

1.6.3 เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการติดต่อประสานงานระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการถ่ายโอนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและทันเวลา

1.6.4 เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลด้านส่งกำลังบำรุงที่ใช้ในการปฏิบัติการร่วมกัน

1.6.5 เพื่อเป็นการพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือที่มีอยู่เดิม เช่น ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นทวิคูณต่อความคิดริเริ่มที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน

โดยได้กำหนดขอบเขตและรูปแบบของความร่วมมือในการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงร่วมกันในอาเซียน ดังนี้

1.6.1 การส่งกำลังบำรุงร่วมกันในอาเซียนมีความหมายรวมถึงปัจจัยที่ใช้สนับสนุนการดำเนินการและการฝึกซ้อม เช่น เชื้อเพลิง อาหาร น้ำ และระบบการจัดการของเสีย โดยไม่รวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์ชิ้นส่วนซ่อมที่ถูกระงับโดยกฎหมายระหว่างประเทศ

1.6.2 กิจกรรมอาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการประชุม/การประชุมเชิงปฏิบัติการที่นำมาซึ่งประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.6.2.1 การนำหลักการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาทำความเข้าใจและปรับใช้ร่วมกัน

1.6.2.2 การแบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนทรัพยากร และโครงสร้างภายในของกองทัพแต่ละประเทศ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อดำเนินการด้านการส่งกำลังบำรุงทางทหาร

1.6.2.3 การจัดทำจุดเชื่อมต่อประสานงานที่เชื่อมโยงศูนย์ประสานงานต่างๆ ของประเทศสมาชิก

1.6.2.4 ให้มีการฝึกจำลองสถานการณ์บนโต๊ะ เพื่อเป็นการกำหนดรูปแบบของความร่วมมือ

1.6.2.5 การใช้ประโยชน์จากการดำเนินการตามเอกสารแนวความคิดฯ เป็นแนวทางในการจัดทำระเบียบปฏิบัติประจำในอนาคต และช่วยในการอำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติการทางทหาร

1.6.3 ความร่วมมือภายใต้แนวความคิดนั้น ควรกำหนดให้เป็นความร่วมมือโดยสมัครใจ และไม่ผูกมัด โดยอยู่ภายใต้ขีดความสามารถในการให้ความร่วมมือ ต้องเคารพสิทธิ และข้อบังคับของประเทศนั้นๆ อีกทั้งต้องอยู่ภายใต้ข้อตกลงของกรอบความร่วมมืออื่นๆ ของประเทศสมาชิกด้วย

2. ความร่วมมือในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา

2.1 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล (ADMM-Plus : Maritime Security Working Group Concept Paper) (มีมาเลเซียและออสเตรเลียเป็นประธานร่วม) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

2.1.1 ความมั่นคงทางทะเลมีปัจจัยที่แสดงถึงความท้าทายทางด้านยุทธศาสตร์ต่อภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก ประกอบด้วย การมีเสรีภาพในการเดินเรือทางทะเล และข้อจำกัดต่อการจัดระเบียบทางทะเล

2.1.2 คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล ในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา จะพัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพภายในภูมิภาค เพื่อตอบโต้ความท้าทายทางยุทธศาสตร์ดังกล่าว ซึ่งจะดำเนินงานขั้นแรกโดยการระบุเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความท้าทายด้านความมั่นคงทางทะเล เพื่อการหารือในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา และในกรอบที่กว้างกว่าการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา

2.1.3 จุดมุ่งหมายโดยรวมของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล คือความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาคที่เพิ่มมากขึ้น การประเมินและลดความเสี่ยงที่เพิ่มมากขึ้น และการแบ่งปันข้อมูลอย่างกว้างขวาง

2.1.4 คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล จะพิจารณาความร่วมมือขั้นต้นในด้านต่างๆ คือ ประเด็นหลักที่เกี่ยวกับความท้าทายด้านความมั่นคงทางทะเลของภูมิภาค และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจนถึงปี 2563 และหลังจากนั้นการจัดการต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในระดับพหุภาคี และการพัฒนาความเข้าใจและวิธีการต่างๆ ที่สอดคล้องในเรื่องกฎหมายทางทะเลภายในประเทศและอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.1.5 การมีอยู่ของความร่วมมือในระดับพหุภาคีที่หลากหลายในการรับมือกับประเด็นความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค มีผลทำให้ต้องมีการพิจารณาไม่ให้เกิดความขัดกันของระเบียบวาระด้านความมั่นคงทางทะเลในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจากับระเบียบวาระของความร่วมมือในกรอบอื่นๆ

2.1.6 ความริเริ่มเกี่ยวกับความร่วมมือในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหม ประเทศคู่เจรจา มุ่งหวังเพื่อส่งเสริมเกื้อกูลและเชื่อมโยงกับข้อตกลงอื่นๆ ที่มีอยู่ ทั้งนี้ได้วางกรอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล ไว้ดังนี้

2.1.1 ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมอาเซียนกับเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมประเทศคู่เจรจา ในการนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

2.1.2 ให้คำแนะนำด้านการปฏิบัติที่สำคัญด้านความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล

2.2 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (ADMM-Plus : Concept Paper for the Establishment of an Experts' Working Group on Humanitarian Assistance and Disaster Relief (HADR)) (มีเวียดนามและจีน เป็นประธานร่วม) โดยมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

2.2.1 เพื่อจัดตั้งกลไกที่มีประสิทธิภาพสำหรับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติระหว่างกองกำลังป้องกันประเทศของประเทศที่เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา

2.2.2 เพื่อพัฒนาและนำผลการตัดสินใจของที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา ในเรื่องความร่วมมือด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติมาดำเนินการ

2.2.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความเชื่อมั่นระหว่างประเทศที่เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา

2.2.4 เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

2.2.5 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

2.2.6 เพื่อแสวงหาหนทางในการส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือในกิจกรรมด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

2.2.7 เพื่อตอบโต้ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงในภูมิภาค และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

2.2.8 เพื่อสร้างแผนปฏิบัติการสำหรับกิจกรรมความร่วมมือด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ที่เป็นรูปธรรม

รวมทั้งได้กำหนดขอบเขตและรูปแบบของความร่วมมือในการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ไว้ดังนี้

2.2.1 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหารือและผลักดันความคิดริเริ่มและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อการส่งเสริมความร่วมมือด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงการแบ่งปันข้อมูลและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2.2.2 การแลกเปลี่ยนผู้แทนด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

2.2.3 การให้การศึกษาและการฝึกในด้านที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

2.2.4 แสวงหาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งการเตือนภัยล่วงหน้า การประสานงานเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และกลไกการโต้ตอบ ที่มีขั้นตอนสนับสนุนที่เหมาะสม

2.2.5 จัดการประชุมสัมมนาว่าด้วยการแบ่งปันประสบการณ์ รวมทั้งประเด็นทางกฎหมาย และแสวงหาการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม

2.2.6 อำนวยความสะดวกให้ประเทศที่เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา สามารถเชิญประเทศสมาชิกอื่นๆ เข้าร่วมสังเกตการณ์ซึ่งกันและกัน ในการฝึกด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีบนพื้นฐานแห่งความสมัครใจตามความเหมาะสม

2.2.7 ดำเนินการฝึกพร้อมด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา ตามความเหมาะสม

2.3 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (ADMM – Plus: Work Plan of the Experts' Working Group on Peacekeeping Operations) (มีฟิลิปปินส์และนิวซีแลนด์ เป็นประธานร่วม) โดยคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ มีเป้าหมายที่จะให้แนวทางสำหรับการเจรจา การถกแถลง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการวางแผน รวมถึงกิจกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนไปสู่วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.3.1 เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศสมาชิกการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา ที่จะเสริมสร้างความร่วมมือในด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

2.3.2 เพื่อจัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ของสมาชิการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา

2.3.3 เพื่อร่วมกันแสดงศักยภาพด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในภูมิภาค

2.3.4 เพื่อสร้างการริเริ่มที่มีอยู่ด้านความร่วมมือทางทหารในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และสร้างฐาน ข้อมูล รวมทั้งวิธีอื่นๆ สำหรับการรวบรวมข้อมูล

2.3.5 เพื่อบ่งชี้ พัฒนา และเสริมสร้างความแข็งแกร่งในขีดความสามารถหลักด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของฝ่ายทหารของประเทศสมาชิการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา

2.3.6 เพื่อกำหนดกรอบการดำเนินงานสำหรับความร่วมมือระดับภูมิภาคในการเตรียมกองกำลังการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (การฝึก การศึกษา และการจัดการส่งกำลังบำรุง) เพื่อประกันความพร้อมของประเทศสมาชิกที่จะส่งกองกำลังการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เมื่อเกิดความจำเป็น

2.3.7 ปรับปรุงองค์ความรู้ในความต้องการความร่วมมือทางทหารและพลเรือน และการประสานงานด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

ทั้งนี้ การดำเนินการตามความร่วมมือของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ในปี 2554-2556 มีดังนี้

2.3.1 ปี 2554 ได้จัดการการประชุมของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ โดยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติในการประชุมเชิงปฏิบัติการจะต้อง ขยายบทบาทการปฏิบัติการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ตรวจสอบสถานะปัจจุบันของศักยภาพการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในภูมิภาค และการริเริ่มด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพระดับภูมิภาค และถกแถลงขั้นตอนเร่งด่วนที่เป็นไปได้ไปสู่การยกระดับความสามารถหลักและความร่วมมือด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพระดับภูมิภาค มาตรฐานการปฏิบัติในการประชุมเชิงสัมมนาทางกฎหมาย เพื่อช่วยเหลือประเทศสมาชิการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา ในการพัฒนาความชำนาญทางกฎหมายและความจำเป็นในทางปฏิบัติที่จะสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

2.3.2 ปี 2555 ได้จัดตั้งฐานข้อมูลซึ่งจะสร้างการสืบค้นการประชุมเชิงปฏิบัติการ การส่งแนวทางที่จะอำนวยความสะดวกฐานข้อมูลที่ทันสมัย การกระจายการพัฒนาล่าสุดเกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การวางแผนกิจกรรมการดำเนินงานสำหรับความร่วมมือระดับภูมิภาคในการเตรียมกองกำลังรักษาสันติภาพ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติการประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดตั้งและเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสมาชิกการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา โดยเน้นการแบ่งปันการปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยคำนึงถึงการพัฒนาลักสูตรและการสอนด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

2.3.3 ปี 2556 ได้กำหนดการตรวจสอบลักสูตร และกรอบการดำเนินงานสำหรับความร่วมมือระดับภูมิภาคในการเตรียมกองกำลังส่วนหน้าในการรักษาสันติภาพผ่านการฝึกพร้อม และกิจกรรมด้านการศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา และประเมินประสิทธิภาพของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ รวมทั้งวางแผนปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

2.4 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางทหาร (Experts' Working Group on Military Medicine work plan) (มีสิงคโปร์และญี่ปุ่น เป็นประธานร่วม) โดยวัตถุประสงค์ของเอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทหาร ประกอบด้วย

2.4.1 เพื่อจัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทหารในภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพ ที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับทหารและระหว่างทหารด้วยกัน

2.4.2 เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการให้บริการทางการแพทย์ทหารของประเทศที่เข้าร่วมการประชุม ADMM-Plus

2.4.3 เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในภูมิภาคด้านการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ สำหรับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ให้แข็งแกร่งในขั้นแรก สำหรับความร่วมมือในด้านอื่นๆ นั้น จะได้รับการพิจารณาในอนาคต

2.4.4 เพื่อจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการฝึกและทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสร้างและเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ในภูมิภาค

ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการตามแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางทหาร มีดังนี้

2.4.1 ปี 3554 ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับผู้วางแผนอาวุธทางการแพทย์ที่มาจากประเทศที่เข้าร่วมการประชุม ADMM-Plus โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุนโยบายและเป้าหมายในด้านการแพทย์ทหาร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมุมมองต่างๆ ในด้านการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ร่วมกัน รวมทั้งทำการประเมินศักยภาพในภูมิภาคด้านการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์สำหรับ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ และได้จัดทำและคงไว้ซึ่งการลงทะเบียนข้อมูลการติดต่อประสานงานของชาติในการให้บริการทางการแพทย์ของประเทศที่เข้าร่วมการประชุม ADMM-Plus เพื่ออำนวยความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูลและทำให้การติดต่อประสานงานและการดำเนินความร่วมมือราบรื่น ในระหว่างการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์สำหรับ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

2.4.2 ปี 2555 ดำเนินการพัฒนากรอบและกลไกเพื่อการแบ่งปันข้อมูลของหลักปฏิบัติที่ดีที่สุดและบทเรียนที่เรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและอำนวยความสะดวกต่อการแบ่งปันข้อมูลที่สำคัญในการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์สำหรับ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ จัดทำความเข้าใจในหลักการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และขั้นตอนการปฏิบัติการต่างๆ ร่วมกันระหว่างประเทศที่เข้าร่วมการประชุม ADMM-Plus จัดการฝึกสถานการณ์จำลองบนโต๊ะ สำหรับการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์สำหรับ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันในกระบวนการและมาตรฐานการวางแผนต่างๆ และเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติการร่วมระหว่างการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ระหว่างประเทศ

2.4.3 ปี 2556 ได้ดำเนินการฝึกซ้อมของบุคลากรด้านการให้บริการทางการแพทย์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะเฉพาะต่างๆ ที่จะช่วยยกระดับศักยภาพหลักทางการแพทย์ในด้าน การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ขั้นตอนการฝึกเหล่านี้ ควรพิจารณาความจำเป็นและระดับของความเชี่ยวชาญของประเทศที่เข้าร่วมการฝึกควรดำเนินการในสาธารณรัฐสิงคโปร์ และญี่ปุ่นในขั้นเริ่มต้น โดยมีผู้ได้รับการฝึกจากประเทศที่เข้าร่วมการประชุม ADMM-Plus และได้ดำเนินการฝึกจริงด้านการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์สำหรับ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งจะดำเนินการโดยใช้การฝึกสถานการณ์จำลองบนโต๊ะเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติการร่วมในสนาม

2.5 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการก่อการร้าย (ADMM-Plus: Concept Paper for the Counter Terrorism Experts' Working Group) (มีอินโดนีเซียและสหรัฐอเมริกา เป็นประธานร่วม) โดยมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

2.5.1 เสริมสร้างความแข็งแกร่งในขีดความสามารถระดับภูมิภาคสำหรับภัยคุกคามด้านการต่อต้านการก่อการร้าย

2.5.2 แสดงพลังอำนาจในศักยภาพและขีดความสามารถของกลาโหมและกองทัพประเทศสมาชิก และประเทศคู่เจรจา

2.5.3 สนับสนุนและสำรวจหนทางที่เป็นไปได้ที่จะเติมเต็มและสนับสนุนการริเริ่มที่มีอยู่ในขอบเขตการต่อต้านการก่อการร้าย

2.5.4 ยกกระดับความตื่นตัวในเหตุต่างๆ ด้วยการแบ่งความเข้าใจในความท้าทายร่วมกัน

2.5.5 แลกเปลี่ยนมุมมองที่เห็นว่าด้วยการก่อการร้ายระหว่างประเทศและภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่เกี่ยวข้อง

2.5.6 สร้างความสัมพันธ์ในการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดระหว่างกลาโหมและกองทัพกับองค์กรภาคเอกชน โดยคำนึงถึงบทบาทสุดท้ายด้านการต่อต้านการก่อการร้าย

5.7 สร้างแผนปฏิบัติงานเพื่อยกกระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลาโหมและกองทัพ เช่นเดียวกับความสัมพันธ์กับองค์กรภาคเอกชนที่เหมาะสม ในขอบเขตความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายภายใน ADMM – Plus

โดยได้กำหนดขอบเขตและรูปแบบความร่วมมือตามแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ประกอบด้วย

2.5.1 ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายต้องรวบรวมเครื่องมือจากความร่วมมือกลาโหมและกองทัพที่มีอยู่ในขอบเขตนี้ภายใต้อาเซียน

2.5.2 ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายภายในกรอบการดำเนินงานของ ADMM – Plus ครอบคลุมการแบ่งปันข้อมูลและการสร้างศักยภาพ ผ่านรูปแบบซึ่งอาจรวมถึง

2.5.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.5.2.2 คณะทำงาน

2.5.2.3 การสัมมนา

2.5.2.4 การแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญในแต่ละหัวข้อ

2.5.2.5 ความร่วมมือด้านเทคนิค

2.5.2.6 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อจัดลำดับความเสี่ยงด้านความมั่นคงของสาธารณูปโภคที่สำคัญและบริเวณจุดต่อแหลม

2.5.2.7 การฝึกศึกษาร่วม

2.5.2.8 การสนับสนุนด้านการส่งกำลังบำรุง ยุทธภัณฑ์ และเทคโนโลยี

2.5.2.9 การฝึก เช่น การจำลองสถานการณ์บนโต๊ะ เกม ีวีวภาพ กัมมันตภาพนิวเคลียร์ ระเบิด และการฝึกกลยุทธ์ร่วม

2.6 เอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม (Concept Paper on Establishment of the ADMM-Plus Experts' Working Group on Humanitarian Mine Action) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการก่อตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมความร่วมมือในด้านปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจาในการจัดการกับทุ่นระเบิดที่หลงเหลือจากสงครามในภูมิภาคดังนี้

2.6.1 การเรียกร้องที่เพิ่มขึ้นของการรับรู้ถึงภัย และความรับผิดชอบของแต่ละประเทศ และของประชาคมนานาชาติ

2.6.2 สร้างความเท่าเทียมสำหรับประเทศต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบในการจัดการกับทุ่นระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม

2.6.3 การกระตุ้นประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจาและประชาคมนานาชาติเพื่อสร้างความพยายามร่วมกันให้เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือประเทศที่ได้รับผลกระทบ

2.6.4 เพื่อพัฒนาวิธีการสร้างความร่วมมือและการเริ่มต้นที่ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการจัดการกับทุ่นระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม

2.6.5 เพื่อพัฒนาวิธีการทำงานที่เหมาะสมสำหรับความร่วมมือระหว่างกองทัพของประเทศสมาชิก ADMM-Plus และสำหรับความร่วมมือของทหารและพลเรือนเกี่ยวกับทุ่นระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม

รวมทั้งได้กำหนดขอบเขตของความร่วมมือตามแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม ประกอบด้วย

2.6.1 การเป็นเจ้าภาพการจัดการประชุมเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และข้อมูล และสร้างความเข้าใจร่วมกันให้ดีขึ้นในบริบทที่เกี่ยวข้องกัน

2.6.2 เจ้าภาพการจัดการประชุม จะต้องศึกษาบริบทของกฎหมายและการพัฒนา นโยบายและกรอบความร่วมมือในการทำงานให้เกิดความสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายในแต่ละประเทศที่ได้รับผลกระทบ โดยตั้งอยู่บนความเคารพใน อิสรภาพ อธิปไตย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศเหล่านั้น

2.6.3 การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ทางเทคนิคและการฝึกด้านการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์

2.6.4 การจัดเตรียมความต้องการในเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ และเงินทุนสำหรับการ กู้ทุนระเบิด

2.6.5 ช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย ผู้พิการจากทุนระเบิดที่หลงเหลือจากสงครามให้กลับ เข้าสู่สังคมปกติได้

โดยได้กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของประเทศสมาชิกในการจัดตั้ง คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทุนระเบิดเพื่อมนุษยธรรม ประกอบด้วย

2.6.1 การทำให้ผลการประชุม-ADSOM - Plus-และ-ADMM - Plus-บรรลุผลสำเร็จ ให้เกิดประโยชน์ซึ่งนำไปสู่การวางนโยบาย แผน และการปฏิบัติต่างๆ

2.6.2 ปรีกษา แลกเปลี่ยน และแนะนำวิธีการ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติตาม สถานการณ์จริงในภูมิภาค และสอดคล้องกับกรอบความร่วมมือที่มีอยู่ในอาเซียน

2.6.3 สร้างแนวทางและแผนปฏิบัติงานให้เกิดขึ้น และดำเนินการภายหลังได้รับการ อนุมัติ

2.6.4 ประเมินค่าของการปฏิบัติต่างๆ ของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการ ปฏิบัติการทุนระเบิดเพื่อมนุษยธรรม และการปรับเปลี่ยนแผนที่จำเป็น และข้อเสนอเพิ่มเติมสำหรับ ผู้นำระดับสูงเพื่อการอนุมัติ

2.6.5 ทำงานใกล้ชิดกับศูนย์ปฏิบัติการทุนระเบิดด้านทุนระเบิดที่หลงเหลือจาก สงครามในประเทศที่มีการคงอยู่ของทุนระเบิดที่หลงเหลือจากสงครามเพื่อทำให้เกิดความแน่ใจว่า ความเห็น นโยบาย และแผนงาน เหมาะสมกับสถานการณ์จริง และสอดคล้องกับหลักการของกฎหมาย ในแต่ละประเทศเพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ

6.6 เจ้าภาพจัดการประชุมจะจัดเตรียมการประชุมและการรายงานสำหรับผู้ นำ ระดับสูง

นอกจากนี้ ยังมีการประชุมในระดับผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการเหล่าทัพ และหน่วยขึ้นตรงของกองทัพต่างๆ เช่น การประชุมผู้บัญชาการทหารสูงสุดแบบไม่เป็นทางการ (ASEAN Chiefs of Defence Forces Informal Meeting: ADCFIM) การประชุมผู้บัญชาการทหารบกอาเซียน, การประชุมผู้บัญชาการทหารเรืออาเซียน การประชุมผู้บัญชาการทหารอากาศอาเซียน และการยิงปืนอาเซียน เป็นต้น

ซึ่ง สุรินทร์ พิศสุวรรณ (อสมท., 2555) เลขธิการอาเซียน ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่กองทัพว่าต้องเตรียมพร้อมในการเข้าร่วมภารกิจด้านความมั่นคงและรักษาสันติภาพ เพราะทุกวันนี้อาเซียนเข้าไปมีบทบาทในการร่วมสร้างสันติภาพกับสหประชาชาติ อาทิ การส่งทหารเข้าไปในติมอร์ชูดาน และอาเจห์ ดังนั้น กองทัพต้องหาจุดยืนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยมี 4 แนวทางสำคัญ คือ

1. การปรับทัศนคติและทักษะด้านภาษา ซึ่งมีความจำเป็นต่อการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิด
2. มีความเข้าใจในค่านิยมใหม่ๆ
3. ความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงและปลอดภัย และปัญหาอื่นๆ เช่น การที่กองทัพปกได้ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องแก้ไขปัญหาการเผาป่า
4. ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าว

นอกจากนี้ สุรินทร์ พิศสุวรรณ ยังเสนอให้มีหน่วยงานศึกษาวิจัยในบริบทที่เปลี่ยนแปลงเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ เนื่องจากกองทัพจะปรับตัวและปรับปรุงสมรรถภาพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งกองทัพจะทำให้ประเทศยืนหยัดอยู่ได้ (อ้างแล้วใน อสมท., 2555)

สรุปว่าแนวทางการปฏิบัติของกระทรวงกลาโหม ในการรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ดำเนินการภายใต้ 2 กรอบการปฏิบัติ คือ กรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) และกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting-Plus : ADMM – Plus) ทั้ง 9 ฉบับ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชิดชนก นุชฉายา และ ลิขิต อุ้นประดิษฐ์ (2556 : ข) ทำการศึกษา การพัฒนาแนวทางการป้องกันประเทศของกองทัพไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และภารกิจและอำนาจหน้าที่ แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ และแนวทางการป้องกันประเทศของกองทัพไทย รวมทั้งศึกษาแนวทางในการพัฒนาการป้องกันประเทศของกองทัพไทยเพื่อรองรับ การเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ในประเด็นการปรับปรุงแนวทางการป้องกันประเทศให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือภายใต้สนธิสัญญามิตรภาพและกรอบความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กองทัพไทยควรเร่งรัดดำเนินการตามกรอบความร่วมมือการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting-Plus : ADMM-Plus) ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และควรระมัดระวังการขยายความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศในภาพรวมของอาเซียน รวมทั้งควรปรับโครงสร้าง หลักนิยม และเตรียมความพร้อมของกำลังพลในประเด็นการปรับปรุงแนวทางการป้องกันประเทศเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน กองทัพไทยควรเพิ่มกิจกรรมทางทหารในพื้นที่ชายแดนเพื่อเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน และควรจัดตั้งคณะกรรมการร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้านให้ครบถ้วนในทุกระดับ

ส่วนในระยะยาวควรผลักดันให้มีการเจรจา กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับเส้นเขตแดนและนำไปสู่ไปใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกันในอนาคต ในประเด็นการปรับปรุงแนวทางการป้องกันประเทศให้พร้อมปกป้องบูรณาภาพแห่งดินแดน อธิปไตย และผลประโยชน์แห่งชาติ กองทัพไทยจะต้องจัดลำดับความเร่งด่วน ของภารกิจให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ โดยให้ความสำคัญเร่งด่วนสูงสุดกับภารกิจการป้องกันประเทศ และควรจัดทำแนวทางการเสริมสร้างกำลังกองทัพในระยะยาว และผลักดันให้มีการส่งเสริมความร่วมมือด้านการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียนเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองด้านการป้องกันประเทศให้มากขึ้น ในประเด็นแนวทางการบูรณาการการบริหารจัดการชายแดนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กองทัพไทยควรผลักดันให้รัฐบาลกำหนดยุทธศาสตร์

ในการรับมือกับผลข้างเคียงจากการเชื่อมโยงกันมากขึ้นในอาเซียน โดยแบ่งมอบความรับผิดชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและมีการจัดทำฐานข้อมูลร่วมเพื่อการบริหารจัดการชายแดน

โดยในส่วนของกองกำลังป้องกันชายแดนควรเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีภูมิประเทศยากลำบาก และควรมีบทบาทสนับสนุนหน่วยงานอื่นๆ ที่เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในพื้นที่ชุมชนและช่องทางผ่านแดนต่างๆ

พีรศักดิ์ วัฒนรณชัย (2555 : 220-223) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของไทยสู่ประชาคมอาเซียน 2015 พบว่าภาครัฐควรกำหนดวิสัยทัศน์ของการเป็นผู้นำอาเซียนในทุกๆ สาขา ด้วยการกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะสั้น(0-5 ปี) ระยะปานกลาง (5-10 ปี) ระยะยาว (10-15 ปี) โดยดำเนินการคู่ขนานไปพร้อมๆ กัน ซึ่ง พีรศักดิ์ วัฒนรณชัย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงไว้ดังนี้

1. เสริมสร้างกำลังป้องกันประเทศให้มีความพร้อมรบและทันสมัยสามารถปฏิบัติการกิจตามแนวความคิดยุทธศาสตร์เชิงรุก
2. จัดเตรียมกำลังกองทัพให้มีความพร้อมสามารถปฏิบัติการกิจคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของชาติได้ทุกระดับความขัดแย้ง
3. ก่อตั้งหน่วยงานกลางในการปฏิบัติการร่วม (Interagency Task Force) หรือ กองกำลังอาเซียน (ASEAN Task Force) เพื่อรวบรวมข่าวสาร ดำเนินกรรมวิธี อำนวยการในการปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อการแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยประกอบด้วย
 - 3.1 ศูนย์ความร่วมมือทางทหาร เพื่อการปราบปรามการค้าการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ โจรสลัด ยาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม การค้ามนุษย์การทำลายทรัพยากรทางบกทางทะเล
 - 3.2 ศูนย์ประสานงานการปฏิบัติการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย (ASEAN Regional Disaster Emergency Response Center) ค้นหาช่วยเหลือผู้ประสบภัย ปฏิบัติการบรรเทาภัยพิบัติจากธรรมชาติ
4. พัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (Military Operation Other Than War : MOOTW) รวมไปถึงผลักดันการจัดตั้งกองกำลังเคลื่อนที่เร็ว

อาเซียน (ASEAN Rapid Ready Force) หรือกองกำลังอาเซียน (ASEAN Force) เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

5. ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในงานของประชาคมการเมืองและความมั่นคง ในการแก้ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การบริหารจัดการภัยพิบัติ อาชญากรรมข้ามชาติ การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ เป็นต้น มุ่งดำเนินกิจกรรมทางมนุษยธรรมมากกว่าทางการเมือง

6. ทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการกำหนดเขตแดนทางบกและทางทะเลให้ ลุล่วงเป็นรูปธรรม อีกทั้งจัดการลาดตระเวนร่วมในลักษณะทวิภาคี และการสร้างพื้นที่พัฒนา ร่วม เพื่อ แสวงประโยชน์ต่อทรัพยากรร่วมกันและเป็นธรรม

7. ส่งเสริมความสัมพันธ์ร่วมกันในเวที ASEAN เพื่อให้เกิดความร่วมมือในลักษณะของ ความมั่นคงร่วม (Cooperative Security) เคารพพื้นฐานของอาเซียน (ASEAN's Way)

8. เสริมสร้างการปฏิบัติการร่วมอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นกลไกในการเสริมสร้าง มาตรการความไว้วางใจ (Confidence Measure Building : CBM) การทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) และมาตรการแก้ไขข้อขัดแย้ง บรรเทาปัญหาขัดแย้งในอดีต ให้ความสำคัญ ARF เป็นหลัก

9. เสริมสร้างความร่วมมือของกระทรวงกลาโหมอาเซียนและระดับเจ้าหน้าที่เพื่อ สนับสนุนมาตรการสร้างความไว้วางใจ มาตรการการทูตเชิงป้องกัน การแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

พรพิมล ศรีโชติ สุกลักษณ์, กาญจนนุติ วัชรินทร์ ยงศิริ และ ทรงฤทธิ์ โพนเงิน (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพของประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนทั้ง 4 ประเทศคือ เวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา โดยมองว่า รัฐมีสมรรถภาพในการรับมือกับปัญหาความมั่นคงของประเทศมากน้อย เพียงใด การมองปัญหาความมั่นคงนั้นจะมองทั้งในสองมิติ คือ มิติความมั่นคงแบบดั้งเดิม คือ ความมั่นคง ในมุมมองของรัฐและภาคประชาสังคม ส่วนมิติความมั่นคงอีกแบบหนึ่งนั้น คือ ความมั่นคงที่ไม่ใช่แบบ จารีตประเพณี หรือในความหมายทั่วไปคือ ความมั่นคงแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่ปัญหาของรัฐ หากแต่เป็น ปัญหาของประชาชน หรือความมั่นคงมนุษย์ งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ประเทศสมาชิกใหม่มีสมรรถนะใน การจัดการกับความมั่นคงแบบดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะพม่า พบว่ารัฐได้เพิ่มความเข้มแข็งในด้าน ทหารเพื่อจัดการกับภัยคุกคามของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

ในขณะที่การบริหารจัดการ ในส่วนของความมั่นคงของมนุษย์กลับไม่สู้ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก ในส่วนของเวียดนาม กัมพูชาและลาว ซึ่งเป็นประเทศสังคมนิยม สมรรถภาพใน

การจัดการเรื่องความมั่นคงแห่งรัฐมีประสิทธิภาพสูง หากแต่เมื่อเปรียบเทียบกับจัดการกับความมั่นคงของมนุษย์แล้ว ยังคงมีพื้นที่ให้ปรับปรุงอีกมากมาย งานวิจัยนี้ไม่ได้มองจากมุมมองของอาเซียนในฐานะที่เป็นองค์กรแต่อย่างไร หากเน้นการศึกษาว่า การเข้าเป็นสมาชิกใหม่ของอาเซียนจะช่วยทำให้สมรรถภาพของรัฐทั้ง 4 เข้มแข็งขึ้นมากน้อยประการใด และจะมีสมรรถภาพในการจัดการกับความมั่นคงได้มีประสิทธิภาพเพียงใด พบว่า การเข้าเป็นสมาชิกของอาเซียนสามารถช่วยเสริมประสิทธิภาพในการรับมือและจัดการกับปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากกลไกต่างๆ ของอาเซียนมีส่วนในการเอื้ออำนวยและให้ความร่วมมือ หากแต่ในเรื่องของความมั่นคงของรัฐนั้น ประเทศทั้ง 4 ล้วนมีสมรรถภาพที่มีประสิทธิภาพมั่นคงอยู่แล้ว โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากอาเซียนแต่ประการใด (พรพิมล ตรีโชติ สุกัลยชัย กัญจนจุนดี วัชรินทร์ ยงศิริ และทรงฤทธิ์ โพนเงิน, 2549, บทคัดย่อ)

ปฏิพัทธ์ สวัสดิ์ (2546 : จ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของอาเซียนกับการดำเนินงาน ทางการเมืองและความมั่นคงในยุคหลังสงครามเย็น พบว่า หลังยุคสงครามเย็นปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในต่างมีอิทธิพลต่อการปรับบทบาทด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน โดยสภาวะความไม่แน่นอนทางการเมืองระหว่างประเทศ เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยและความไม่มั่นคงต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัญหาความขัดแย้งพื้นฐาน เช่น กรณีข้อพิพาททางเขตแดน การลुकฮือของขบวนการแบ่งแยกดินแดน มีผลกระทบต่อการปรับบทบาททางด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนและเป็นภัยคุกคามใหม่ ของอาเซียนในยุคหลัง สงครามเย็น

สรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หมายถึง การแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นข้ามเขตพรมแดนของรัฐ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยรัฐหรือตัวแสดงอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งส่งผลถึงความร่วมมือหรือความขัดแย้งระหว่างประเทศต่างๆ ในโลก โดยแนวคิดการรวมตัวกันของประเทศที่มีภูมิภาคหรืออัตลักษณ์ที่คล้ายคลึงกัน เป็นแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงที่สี่ ซึ่งเน้นการเมืองระหว่างประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งของประเทศตนเองด้วยการใช้จุดแข็งของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค เสริมจุดอ่อนของประเทศตน ในการสร้างดุลอำนาจ หรืออำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคตนเอง ให้เกิดความมั่นคงร่วม (Cooperative Security) ในทุกมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร

และเทคโนโลยี กับประเทศหรือภูมิภาคอื่นๆ รวมทั้งยับยั้งการขยายอิทธิพลโดยการใช้อาวุธหรือการข่มขู่โดยอาวุธ ยับยั้งการรุกราน แผ่แสนยานุภาพ ของประเทศมหาอำนาจ ด้วยการพัฒนาร่วมมือขึ้นในรูปแบบเป็นพหุภาคีที่ถือผลประโยชน์ของแต่ละประเทศสมาชิก (National Interests) ที่มุ่งเน้นสร้างความมั่นคงของแต่ละชาติในภูมิภาคเป็นที่ตั้ง และร่วมกันขยายความมั่นคงออกไปสู่ระดับภูมิภาค (Regional Security) ให้เกิดความมั่นคงรวมทั้งด้านสภาวะแวดล้อม การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของบุคคล (Human Security) เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของโลกในที่สุด

สำหรับสถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) มีเสถียรภาพมากขึ้น เนื่องจากเจตนาที่สอดคล้องกันของทุกประเทศในลักษณะวิถีเอเชีย ได้ทำให้เสถียรภาพของอาเซียนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่น่าพอใจ โดยทุกประเทศมีฉันทามติร่วมกัน ที่จะเห็นประเทศสมาชิกอาเซียนมีความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในอนาคตเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งมีลักษณะเป็นภูมิภาคที่มีสันติสุข รักษาสันติภาพ และความเป็นกลาง มีวิธีการร่วมแก้ไขข้อพิพาท ลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี มีเสรีทางการค้า โดยทุกประเทศในประชาคมจะให้ความร่วมมือกัน และดำเนินกิจกรรมของอาเซียนในทุกรูปแบบ ประกอบด้วย การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมร่วมกัน รวมทั้งมีความร่วมมือเพื่อลดความแตกต่างในด้านต่างๆ โดยใช้การทหารเป็นอีกกลไกหนึ่ง ร่วมกับหน่วยงานด้านการต่างประเทศ ในการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อกัน และร่วมกันลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นในภูมิภาค

แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาความมั่นคงในภาพรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังจากการสิ้นสุดของสงครามเย็น สภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ได้นำมาซึ่งทั้ง โอกาสและความท้าทายที่อาเซียนต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็น โอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น หรือการเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิ การก่ออาชญากรรมและการก่อการร้ายข้ามชาติ ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ อาเซียนจึงพยายามที่จะรักษากระบวนการและการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการจัดการที่จะวางตัวเองที่เป็นศูนย์กลางของพหุภาคี การเตรียมการรักษาความปลอดภัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เชื่อมโยงภูมิภาคย่อยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในการขยายตัวกระบวนการพหุภาคีอาเซียนตามภูมิภาคตั้งแต่ปี 1993 ทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมร่วมกัน เพื่อรองรับการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีแนวคิดในการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพหุนิยม (Intergovernmentalism) ที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่างๆ ทั้งปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างรัฐสมาชิกกับรัฐสมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยสันติวิธี หรือปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น โดยการรวมกลุ่มกันในภูมิภาคอาเซียน เป็นการรวมตัวเชิงภูมิภาคเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของชาติร่วมมือกัน โดยเน้นการนำไปสู่ความพึงพอใจที่ดีที่สุดโดยรวมของภูมิภาคร่วมกัน และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ระหว่างประเทศในภูมิภาค มีการพัฒนาแบบพลวัตภายในตัวเองอย่างบูรณาการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่จะได้รับประโยชน์ที่ได้รับจากการรวมกลุ่ม โดยความร่วมมือกันของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน เป็นไปตามทฤษฎีการบูรณาการ (Integration Theory) ที่เป็นเวทีสำหรับการเปิดเสรีทางการค้า ทำหน้าที่แบ่งปันข้อมูลข่าวสาร และเป็นเวทีสำหรับต่อรองร่วมกัน ดังนั้น ระบบระเบียบในภูมิภาคจึงมีเพิ่มขึ้นจากการพึ่งพากัน (Interdependence) ที่ขยายตัวมากขึ้นผ่านการค้า การลงทุน และการเชื่อมโยงระหว่างกันทางเศรษฐกิจ และยังได้ลดความไม่แน่นอนและความเป็นปรปักษ์ต่อกันในความสัมพันธ์ภายในภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่ได้เกิดจากการถ่วงดุล หรือบทบาทของประเทศมหาอำนาจ แต่เป็นกระบวนการสร้างสถาบันในหมู่ประเทศในภูมิภาคอาเซียนเองที่ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจในภูมิภาคขึ้น

โดยประเทศสมาชิกได้ยึดหลักการความร่วมมือของประชาคมอาเซียน จากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2550 ที่สิงคโปร์ ที่ได้วางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 โดยได้กำหนดความร่วมมือใน 3 เสาหลักประกอบด้วย

1. ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC) ที่เน้นการรวมตัวของอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นใจ เสถียรภาพ และสันติภาพ ในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ประชาคมการเมืองความมั่นคง

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) มุ่งที่จะจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน ที่เน้นให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า การบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรี การให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศ

สมาชิกใหม่ของอาเซียน (กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือ CLMV) เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกอาเซียน และช่วยให้ประเทศสมาชิกเหล่านี้ เข้าร่วมในกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน ส่งเสริมให้อาเซียนสามารถรวมตัวเข้ากับประชาคมโลกได้อย่างไม่อยู่ในภาวะที่เสียเปรียบ และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน และส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ครอบคลุมความร่วมมือด้านกฎหมาย การพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือ ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขยายปริมาณการค้าและการลงทุนภายในภูมิภาค ลดการพึ่งพาดตลาดในประเทศที่สาม สร้างอำนาจการต่อรองและศักยภาพในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีเศรษฐกิจโลก เพิ่มสวัสดิการและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียน

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ซึ่งเป้าหมายของ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community) นั้น อาเซียนมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี ประกอบด้วย

1. การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น

2. ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม ซึ่งหมายถึงมาตรการสร้างความไว้วางใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศ

สมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง นอกจากนี้ ยังขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการค้าการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

3. การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก กำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบ ASEAN+3 กับจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

แต่ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคสำคัญที่สุดในเสาการเมืองและความมั่นคงอาเซียนคือการสร้างค่านิยมร่วมกัน ทั้งความหลากหลายของวัฒนธรรมการเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียน และระบบสถาบันของอาเซียนที่จะช่วยส่งเสริมค่านิยมอาเซียนยังอ่อนแอ อีกทั้งการที่ประเทศสมาชิกไม่ประสงค์ที่จะให้อาเซียนมายุ่งเกี่ยวกับปัญหาภายในประเทศ แม้ว่าปัญหาดังกล่าวจะมีนัยหรือผลกระทบในระดับภูมิภาคก็ตาม และไม่ประสงค์ให้อาเซียนมายุ่งเกี่ยวกับปัญหาวิภาคีโดยเฉพาะปัญหาเขตแดนในกรณีของข้อขัดแย้ง โดยประเทศต่างๆ ยังอยู่ในสภาพที่ต้องแข่งขันแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกัน เช่น การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล ซึ่งมีส่วนให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้น

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ประชาคมที่มีกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน ในประเด็นการสร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานด้านกิจการพลเรือน ในการส่งเสริมกิจกรรมบรรเทาเพื่อมนุษยธรรม ซึ่งรวมถึงการเพิ่มความร่วมมือกับสหประชาชาติและองค์การอื่นๆ ตลอดจน การเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ด้วยการเสริมสร้างความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน ซึ่งได้กำหนดกิจกรรม ประกอบด้วย

1. ให้การบริการและความช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน เพื่อบรรเทาทุกข์แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง โดยต้องปรึกษากับประเทศที่ได้รับผลกระทบ
2. ส่งเสริมความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย ผู้พลัดถิ่นให้กลับคืนสู่ประเทศอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และกลับคืนสู่ถิ่นฐานของผู้พลัดถิ่นในประเทศ
3. สนับสนุนในด้านความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่บรรเทาทุกข์
4. พัฒนาวิธีการจัดการร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบเหตุเมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง

5. เพิ่มความร่วมมือกับสหประชาชาติ รวมทั้งส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

6. ส่งเสริมการเจรจาประสานงานระหว่างทหารและพลเรือน และความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

7. ขยายบทบาทและการมีส่วนร่วมของสตรีในงานภาคสนามของการปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมให้มากขึ้น

ส่วนประเด็นการเสริมสร้างความร่วมมือของอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยได้กำหนดกิจกรรม ประกอบด้วย

1. เพิ่มพูนการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้งในระดับการเมืองและระดับปฏิบัติงาน ในการเริ่มดำเนินการรอบการดำเนินการด้านการจัดการภัยพิบัติของอาเซียนเพื่อช่วยเหลือประเทศที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในกรณีที่มีภัยพิบัติครั้งใหญ่

2. เพิ่มพูนการประสานงานระหว่างทหารและพลเรือนในการตอบสนองต่อสถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้ง

3. จัดทำแนวปฏิบัติมาตรฐานสำหรับกรอบการดำเนินการเตรียมพร้อมระดับภูมิภาคและการประสานงานในด้านการบรรเทาภัยพิบัติและการปฏิบัติการตอบสนองสถานการณ์ฉุกเฉินร่วมกันให้เสร็จสิ้น เพื่อจัดตั้งปฏิบัติการร่วมในการให้ความช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยของรัฐสมาชิก โดยสอดคล้องกับความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน

4. ดำเนินการให้เกิดการแลกเปลี่ยนที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการภัยพิบัติระหว่างอาเซียนกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน เช่น การประชุมอาเซียนว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (เออาร์เอฟ) อาเซียนบวกสาม การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (อีเอเอส) ในแนวทางที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติของอาเซียน

5. พัฒนาแนวทางยุทธศาสตร์ของ เออาร์เอฟ สำหรับความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและความร่วมมือด้านการบรรเทาภัยพิบัติ

โดย กระทรวงกลาโหม ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้กำหนดนโยบายไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น และลดความหวาดระแวงระหว่างประเทศในภูมิภาค

2. เพื่อสร้างความโปร่งใสในด้านการป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างประเทศ

3. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือทางทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อจัดระเบียบสถานะแวดล้อม สร้างสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความก้าวหน้า และความสงบสุขร่วมกัน และเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558

4. เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติ และลดโอกาสของการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง อาทิ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องพรมแดนทั้งทางบกและทางทะเล และความขัดแย้งในการอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

5. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในภารกิจระหว่างประเทศ และการขยายบทบาทในเวทีระดับนานาชาติของกองทัพ อันจะเป็นการเสริมสร้างเกียรติภูมิของชาติ อาทิ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ และการรักษาความมั่นคงทางทะเล เป็นต้น

รวมทั้งกระทรวงกลาโหม ได้วางแผนในการเตรียมการ ด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์งบประมาณ และการบริหารจัดการต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และรองรับในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งมีการดำเนินการที่สำคัญ 3 ด้าน

1. การพัฒนาด้านกำลังพล พัฒนาการฝึกและศึกษา การใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาของชาติในอาเซียนของกำลังพลในกองทัพให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้ได้อย่างประสานสอดคล้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เช่น การพัฒนารูปแบบในการฝึกพร้อมผสม หรือการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพเพื่อให้รองรับนายทหารนักเรียนต่างชาติในอาเซียนได้มากขึ้น เป็นต้น

2. การพัฒนาด้านการจัดงบประมาณ ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี ของกระทรวงกลาโหม และหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม (ปี 2555-2558) และแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้สามารถตอบสนองและสามารถรองรับต่อภารกิจในความรับผิดชอบ และสนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ได้อย่างเป็นรูปธรรมการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ

3. การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

3.1 บูรณาการในกิจกรรมต่าง ๆ ของอาเซียนที่ได้มีการจัดทำไว้อยู่แล้ว เช่น การประชุมผู้บัญชาการทหารสูงสุดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ การประชุมผู้บัญชาการเหล่าทัพอาเซียน การ

แข่งขันยิงปืนอาเซียน การประชุมเจ้ากรมข่าวทหารอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ การประชุมเจ้ากรมยุทธการทหารอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นต้น โดยให้รายงานผ่านกองบัญชาการกองทัพไทย และนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อกรุณาทราบ

3.2 ดำเนินการตามเอกสารแนวความคิดในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) และกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting-Plus : ADMM – Plus)

3.3 จัดตั้งกลไกในการดำเนินการขับเคลื่อนความร่วมมือในกรอบอาเซียน และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกลไกหรือกฎระเบียบต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงอาจจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวกับการสร้างความไว้วางใจ สถาบันด้านการศึกษาและวิจัยงานด้านอาเซียนเพิ่มเติม หรือมีการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ที่ล้าสมัยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นต้น

3.4 ปรับปรุงแผนป้องกันประเทศ และภารกิจของกองกำลังป้องกันชายแดนให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 ด้วยการเตรียมความพร้อมของหน่วย ยุทธโศปกรณ์ บุคลากร ให้มีความเป็นสากลและสามารถรองรับการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของอาเซียนในภาพรวมได้

3.5 สนับสนุนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนด้วยการใช้ศักยภาพและขีดความสามารถที่มีอยู่ของกระทรวงกลาโหม

ทั้งนี้ ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งในขั้นต้นได้ให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ด้วยการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ เพื่อเร่งรัดการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพของฝ่ายทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในภูมิภาคและระหว่างประเทศ และเพื่อลดความสูญเสียที่เกิดต่อชีวิตและทรัพย์สิน อันเนื่องจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ในขณะที่ยังให้ความเคารพต่ออธิปไตยของประเทศประสภักย์ และการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางทหาร (Experts' Working Group on Military Medicine work plan) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในภูมิภาคด้านการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ สำหรับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ให้แข็งแกร่งในขั้นแรก สำหรับความร่วมมือในด้านอื่นๆ นั้น จะได้รับการพิจารณาในอนาคต

ส่วนการค้นคว้าจากงานวิจัยนั้น สรุปได้ว่า ในระยะสั้น กองทัพอไทยควรพัฒนาแนวทางการป้องกันประเทศของกองทัพไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน กองทัพอไทยควรเร่งรัดดำเนินการตามกรอบความร่วมมือการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting-Plus : ADMM-Plus) ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย

1. การขยายความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศในภาพรวมของอาเซียน
2. การปรับโครงสร้าง หลักนิยม และเตรียมความพร้อมของกำลังพล
3. การปรับปรุงแนวทางการป้องกันประเทศเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน ในพื้นที่ชายแดน และควรจัดตั้งคณะกรรมการร่วมมื่อด้านความมั่นคงระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้านให้ครบถ้วนในทุกกระดับ

ส่วนในระยะยาวนั้น ประกอบด้วย

1. การผลักดันให้มีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับเส้นเขตแดนและนำไปสู่ไปใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกันในอนาคต
2. การปรับปรุงแนวทางการป้องกันประเทศให้พร้อมปกป้องบูรณาการแห่งดินแดน อธิปไตย และผลประโยชน์แห่งชาติ โดยให้ความเร่งด่วนสูงสุดกับภารกิจการป้องกันประเทศ รวมทั้งจัดทำแนวทางการเสริมสร้างกำลังกองทัพในระยะยาว และผลักดันให้มีการส่งเสริมความร่วมมือด้านการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองด้านการป้องกันประเทศให้มากขึ้น
3. การบูรณาการการบริหารจัดการชายแดนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งมอบความรับผิดชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและมีการจัดทำฐานข้อมูลร่วมเพื่อการบริหารจัดการชายแดน โดยในส่วนของกองกำลังป้องกันชายแดนควรเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีภูมิประเทศยากลำบาก และควรมีบทบาทสนับสนุนหน่วยงานอื่นๆ ที่เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในพื้นที่ชุมชนและช่องทางผ่านแดนต่างๆ

บทที่ 3

ความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของกองทัพบก และแนวคิดด้านกิจการพลเรือนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยได้เปรียบเทียบงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกไทยกับกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ดังนี้

บทบาทของกองทัพบกในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 77 ได้บัญญัติบทบาทของทหารไว้ว่า “...รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธ ยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็น และเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตยและความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ...” และพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 มาตรา 19 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของกองทัพบก ในการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบก ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม โดยมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ซึ่ง กองทัพบก ได้ใช้กำลังในภารกิจต่างๆ ภายใต้กรอบของ กระทรวงกลาโหม และกองบัญชาการกองทัพไทย ในภารกิจหลัก 5 ประการ คือ 1. ป้องกันประเทศ 2. การรักษาความมั่นคงภายใน 3. การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ 4. การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน และ 5. การปฏิบัติการอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการสงคราม เช่น การปฏิบัติการรักษาสันติภาพการพิทักษ์เขตแดนสถาบัน และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

จากแนวทางการปฏิบัติในการรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนของกระทรวงกลาโหม โดยกองทัพบก ได้ประเมินผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยและบทบาทหน้าที่ของกองทัพบก ดังนี้

1. ผลกระทบที่เกิดจากการเป็นประชาคมอาเซียนของ กองทัพบก มีทั้งผลกระทบต่อการปรับปรุงและพัฒนา รวมทั้งผลกระทบที่ก่อให้เกิดความท้าทายกับกองทัพบก ประกอบด้วย (กรมยุทธการทหารบก, 2556 : 3)

1.1 ผลกระทบต่อการปรับปรุงและพัฒนากองทัพบก ได้แก่ การมีส่วนร่วมของกองทัพบก ในการดำเนินงานด้านความมั่นคงที่เพิ่มมากขึ้น จึงเป็น โอกาสดีที่กองทัพบก จะได้พัฒนา และเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานในกองทัพ เพื่อเข้าร่วมในการดำเนินงานความร่วมมือในเรื่องต่างๆ อาทิ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism : CT) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operations : PKOs) การแพทย์ทหาร (Military Medical :MM) เป็นต้น

1.2 ผลกระทบที่ก่อให้เกิดความท้าทายกับกองทัพบก ได้แก่ ปัญหาภัยคุกคามที่เกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในเรื่องต่างๆ จากการเป็นประชาคมอาเซียน อาทิ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น ซึ่งกองทัพบก จำเป็นต้องพิจารณาเตรียมการเพื่อรองรับกับภัยคุกคามดังกล่าว

ซึ่งจากการประเมินสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงภายหลังการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนจะเพิ่มความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแก้ปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ (Non – Traditional Threat) จะยังเป็นภัยคุกคามที่ประเทศสมาชิกอาเซียนยังต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกจะช่วยลดระดับความรุนแรงของปัญหาด้านความมั่นคงในภาพรวม ส่วนภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศไทยภายหลังการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย (กรมยุทธการทหารบก, 2556 : 3-5)

1. ปัญหาเส้นเขตแดน : กลไกในการแก้ไขปัญหาและการเจรจาภายใต้กรอบของอาเซียน อาจช่วยให้ความขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทั้งทางบกและในทะเล มีแนวโน้มลดลงอีกทั้งการที่ประเทศในอาเซียนส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างกัน ทั้งในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน และความเชื่อมโยงด้านประชาชน เป็นเหตุผลให้เส้นเขตแดนระหว่างประเทศมีความสำคัญน้อยลง ในขณะที่เดียวกัน ความสำคัญของเส้นแบ่งเขตแดนในภาพรวมของประชาคมอาเซียนจะเพิ่มมากขึ้น

2. ปัญหายาเสพติด : ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้การตรวจสอบพื้นที่/แหล่งผลิต และการสกัดกั้นทำได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามสถานการณ์ความรุนแรงด้านยาเสพติดขึ้นอยู่กับความร่วมมือของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะหากเจ้าหน้าที่รัฐของแต่ละประเทศสมาชิกไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง อาจทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ทั้งนี้การส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนสามารถเคลื่อนย้ายไปมาหาสู่กันได้สะดวกขึ้น จะส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายหรือลักลอบนำเข้ายาเสพติดโดยแอบแฝงเข้ามาในลักษณะต่างๆ ได้ง่ายขึ้นเช่นกัน

3. ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย : ถึงแม้จะมีการส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ เช่น แพทย์ พยาบาล นักบัญชี วิศวกร สถาปนิก อย่างเสรี อย่างไรก็ตาม แรงงานไร้ฝีมือมีแนวโน้มเดินทางเข้าประเทศไทยเพื่อหางานทำก็มีมากขึ้น อันเนื่องมาจากความสะดวกในการเคลื่อนย้ายของประชาชนในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะแรงงานจากประเทศยากจนหรือประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าไทย โดยดำเนินการด้านพิธีการผ่านแดนเข้ามาอย่างถูกกฎหมาย เมื่อได้งานทำแล้วจะลักลอบอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยไม่ยอมเดินทางกลับประเทศของตนเอง

4. ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ : มีความสอดคล้องกับปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งกลุ่มอาชญากรระหว่างประเทศสามารถแสวงประโยชน์จากความเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียนเข้ามาสร้างเครือข่ายอาชญากรรมระหว่างประเทศได้โดยง่าย

5. ปัญหาการก่อการร้าย : มีแนวโน้มที่กลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียนจะแฝงตัวเข้ามาเคลื่อนไหวก่อเหตุในไทยได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะการก่อการร้ายโดยขบวนการอิสระและผู้ปฏิบัติการตามลำพังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

6. ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม : ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มประเทศอาเซียนและปัญหายาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขด้วยกลไกการแก้ปัญหาคือขึ้น อาจทำให้เกิดการลดลงของปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงครามด้วย เนื่องจากกลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดมักเป็นชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ที่ใช้เงินจากการค้ายาเสพติดในการจัดหาอาวุธสงคราม เพื่อมีไว้คุ้มครองขบวนการของกลุ่มตนเอง

7. ปัญหาการค้ามนุษย์ : มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยแอบแฝงเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากความเชื่อมโยงด้านระบบการขนส่ง/คมนาคมระหว่างไทยกับประเทศประชาคมอาเซียนที่สะดวกมากขึ้น

8. ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ : มีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศในอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะความร่วมมือในด้านการฝึกการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) รวมถึงการส่งกำลังและเครื่องมือเข้าช่วยเหลือประเทศที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับภูมิภาค

9. ปัญหาโจรสลัด : มีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น เนื่องจากปัญหาโจรสลัดเป็นปัญหาสากลที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการขนส่งทางทะเล โดยเฉพาะเส้นทางเดินเรือในช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญในภูมิภาคและของโลก

10. ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : มีความร่วมมือแก้ไขปัญหาและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น เนื่องจากผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรอย่างไม่รู้คุณค่าและการทำลายสิ่งแวดล้อมในประเทศหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคด้วย เช่น การเผาป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่การเกษตรในเกาะสุมาตราของประเทศอินโดนีเซีย ส่งผลให้เกิดหมอกควันกระทบต่อประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งมาเลเซีย สิงคโปร์ และภาคใต้ของไทย เป็นต้น

ทั้งนี้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (อสมท. บริษัท จำกัด (มหาชน), 2555) ผู้บัญชาการทหารบก ได้กล่าวถึงบทบาทของกองทัพในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนว่า “... ในส่วนของกองทัพบก ได้ให้การสนับสนุน และช่วยงานของรัฐบาลทุกมิติ ซึ่งการเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 ความมั่นคงของประเทศถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานใน 5 ข้อหลัก คือ การให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ การเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ การสร้างสันติภาพ การช่วยเหลือประชาชน และการป้องกันภัยการก่อการร้าย ซึ่งแต่ละกองทัพของทุกประเทศต้องมีการปรับตัว แต่สิ่งที่สำคัญคือต้องทำให้ประชาชนในประเทศเกิดการตื่นตัว และเตรียมความพร้อม รวมถึงตระหนักถึงภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปิดประเทศ ซึ่งในอนาคตจะมีความเสรีในการเดินทางของแต่ละชาติได้มากขึ้น ซึ่งก็จะมีทั้งคนที่ดีและไม่ดีจะเข้ามา ดังนั้นประชาชนต้องช่วยกันเฝ้าระวัง เพื่อให้บ้านเมืองเกิดความปลอดภัย ...”

โดยผู้บัญชาการทหารบก ได้กำหนดนโยบายการพัฒนากองทัพบก เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งทหารจะต้องเป็นหลักในการดำเนินการหลายด้าน ทั้งเรื่องภัยพิบัติ การก่อการร้าย และการรักษาสันติภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพบก จะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์

โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทัศนคติ ความรู้ ทักษะภาษา การกล้าแสดงออก และขีดความสามารถของกำลังพลที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต อย่างไรก็ตามต้องไม่เปลี่ยนเรื่องอัตลักษณ์ของชาติ ในเรื่องการเคารพผู้อาวุโส ความจงรักภักดีต่อสถาบัน การมีศีลธรรมและวัฒนธรรม ทั้งนี้จุดยืนของกองทัพบก ที่เตรียมการต่อเรื่องดังกล่าว คือ การติดต่อกับข้างนอกหรือการออกสู่ภายนอกที่มากขึ้น การพัฒนาการติดต่อสื่อสารด้านภาษา พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบต่ออาเซียนและโลก มีการปกป้องผลประโยชน์โดยการออกไปสร้างความมั่นคงจากภายนอก มีอาวุธที่ทันสมัย สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการวิจัย ความปลอดภัย ความยากจน การศึกษา และความมั่นคงของชาติ ตลอดจนมีความร่วมมือกับกลไกต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (กรมยุทธการทหารบก, 2556 : 5-6)

สรุปว่ากองทัพบกมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยการเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ โดยเฉพาะเร่งด่วนในเรื่องการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ การเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ การสร้างสันติภาพ การช่วยเหลือประชาชน และการป้องกันภัยการก่อการร้าย

แนวคิดด้านกิจการพลเรือนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กองทัพบก โดยกรมกิจการพลเรือนทหารบก ได้แบ่งกลุ่มงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกไทยออกเป็น 3 กลุ่มงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กองทัพบกกำหนด อันจะนำไปสู่ความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติต่อไปดังนี้ (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 10-11)

1. การสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร หมายถึง การฝึกกำลังทรัพยากรทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนเข้าด้วยกัน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในทุกมิติ แบ่งออกเป็น การปฏิบัติงานกิจการพลเรือน การปฏิบัติการจิตวิทยา และการประชาสัมพันธ์ ในการสนับสนุนการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และการปฏิบัติการอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยงาน 3 งาน ได้แก่

1.1 การปฏิบัติการกิจการพลเรือน ซึ่งเป็นการดำเนินงานทั้งปวงของหน่วยทหารที่เกี่ยวข้องต่อส่วนราชการพลเรือน ประชาชน และทรัพยากรในพื้นที่รับผิดชอบทั้งในยามปกติและในยามสงคราม และในสถานะไม่ปกติอื่นๆ เพื่อให้บรรลุภารกิจที่หน่วยทหารต้องการ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1.1 เพื่อให้การปฏิบัติการกิจของหน่วยทหารได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนจากส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน และประชาชน

1.1.2 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน และประชาชน สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่องด้วยความเรียบร้อย

1.1.3 เพื่อควบคุมประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ มิให้เกิดขบวนการปฏิบัติการทางทหาร บรรเทาความสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดจากการสู้รบ

1.1.4 เพื่อควบคุมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิให้ถูกทำลายหรือถูกฝายตรงข้ามนำไปใช้ประโยชน์

1.1.5 เพื่อช่วยเหลือ และบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ และเพื่อมนุษยธรรม

โดยได้กำหนดขอบเขตการปฏิบัติการกิจการพลเรือน จากสถานการณ์ทางทหาร และลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการทางด้านกิจการพลเรือนที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ประกอบด้วย (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 15)

1.1.1 ในยามปกติ จะมุ่งเน้นการปฏิบัติในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรักใคร่ ศรัทธา และให้ความร่วมมือกับฝ่ายทหาร

1.1.2 ในยามสงคราม จะมุ่งเน้นการควบคุมพื้นที่ และประชาชน เพื่อมิให้เกิดขบวนการปฏิบัติทางทหาร การใช้ประโยชน์จากส่วนราชการพลเรือน ประชาชน และทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร การสนับสนุนการปกครองดินแดนที่เข้ายึดครองได้

1.1.3 หลังจากสงคราม หรือการปฏิบัติการทางทหารยุติลง งานด้านกิจการพลเรือน จะมุ่งเน้นในการฟื้นฟูบูรณะ ทั้งในเรื่องสิ่งก่อสร้าง และสภาพจิตใจของประชาชน

นอกจากนั้น กรมกิจการพลเรือนทหารบก (2552 : 16) ยังได้แบ่งการปฏิบัติการกิจการพลเรือนตามสถานการณ์ออกเป็น 3 เหตุการณ์ ได้แก่

1.1.1 ยามปกติ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประชาชนกับฝ่ายทหาร และการเตรียมสนามรบด้านกิจการพลเรือน เพื่อการเตรียมคน และพื้นที่ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนความมั่นคงตามแนวชายแดน ตั้งแต่ยามปกติ มีงานที่สำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1.1.1.1 การสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ด้านกิจการพลเรือน

1.1.1.2 งานชุมชนสัมพันธ์

1.1.1.3 การเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติ และสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคง

1.1.1.4 การฝึกจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายกำลังประชาชนในพื้นที่ชายแดน

1.1.1.5 การพัฒนาเครือข่ายแจ้งข่าวสารภาคประชาชน

1.1.1.6 การพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงให้เกื้อกูลต่อการปฏิบัติทางทหารในปัจจุบันและอนาคต

1.1.1.7 การจัดทำบัญชีทรัพยากรพลเรือนที่มีความเหมาะสมในการสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร

1.1.2 ยามสงคราม แบ่งออกเป็น 2 เรื่อง ได้แก่ (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 21)

1.1.2.1 การสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร เป็นการปฏิบัติการกิจการพลเรือนที่มุ่งกระทำเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร โดยตรง ซึ่งจะมิบทบาทสำคัญในการลดภาระของหน่วยที่จะต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่การรบ และใช้ประโยชน์จากประชาชนในการสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร งานหลักที่กระทำเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติทางทหาร ประกอบด้วย การป้องกันการกีดขวางการยุทธ การพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง/เขตหลัง การใช้กำลังประชาชน และการควบคุมและการใช้ทรัพยากรพลเรือนและการสนับสนุนการปฏิบัติของฝ่ายพลเรือน

1.1.2.2 การสนับสนุนการปฏิบัติของฝ่ายพลเรือน กระทำเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยมั่นคงในพื้นที่รับผิดชอบ โดยฝ่ายทหารอาจเข้าไปร่วมในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การช่วยเหลือในการรักษาความสงบเรียบร้อย การช่วยเหลือในการพัฒนาท้องถิ่น การช่วยเหลือในการบริหารราชการแผ่นดิน ในยามฉุกเฉิน/ในยามสงคราม และที่สำคัญยิ่งที่เกี่ยวข้องกับภารกิจทางทหารโดยตรงก็คือ การสนับสนุนการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในการส่งเสริมสนับสนุนส่วนราชการพลเรือน ฝ่ายทหารมิใช่เป็นผู้ปฏิบัติหลัก แต่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ และสนับสนุนเท่าที่จำเป็นภายใน

ขีดความสามารถเท่านั้น ยกเว้นในบางกรณีหรือบางสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ส่วนราชการพลเรือนไม่สามารถปฏิบัติได้ ฝ่ายทหารจึงจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ปฏิบัติ

1.1.3 หลังสงคราม ได้แก่ การปกครองดินแดนโดยฝ่ายทหาร ในบางสถานการณ์ที่ฝ่ายทหารมีความจำเป็นต้องเข้าไปปฏิบัติการในพื้นที่ที่ฝ่ายทหารเข้ายึดครอง อาจเป็นดินแดนของฝ่ายตรงข้าม หรืออาจเป็นดินแดนที่ฝ่ายตรงข้ามมีอิทธิพล ทั้งนี้ เพื่อให้เกื้อกูลต่อการปฏิบัติการทางยุทธวิธีของฝ่ายเรา เช่น การจัดให้มีพื้นที่ระวางป้องกันภายนอกประเทศ การเข้าตีเพื่อทำลายการเข้าตี กระทำได้โดยการสนับสนุนการดำเนินการปกครองโดยรัฐบาลทหารเพื่อควบคุมประชาชนในพื้นที่มิให้ขัดขวางการปฏิบัติการของฝ่ายทหาร และการฟื้นฟูบูรณะ หลังจากสงคราม หรือสถานการณ์ความขัดแย้งยุติลง สภาพความเสียหายของบ้านเมือง สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ชำรุดทรุดโทรม รวมทั้งสภาพจิตใจของประชาชนในพื้นที่เกิดเหตุ ก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องได้รับการเยียวยาฟื้นฟูอย่างรวดเร็ว หลังสถานการณ์ยุติลง (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 24)

1.2 การปฏิบัติการจิตวิทยา ซึ่งเป็นการดำเนินงานทั้งปวงทางด้านจิตวิทยา ที่กระทำต่อเป้าหมายต่างๆ ทั้งฝ่ายตรงข้าม ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายเดียวกัน ทั้งในยามปกติ และยามสงคราม เพื่อมุ่งหวังให้เกิดอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด ทศนคติ ท่าที อารมณ์ และพฤติกรรมของเป้าหมาย ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ฝ่ายเรากำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 25-26)

1.2.1 เพื่อเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ และความสามัคคีของฝ่ายเรา

1.2.2 เพื่อทำลายขวัญ กำลังใจ และความเป็นปึกแผ่นของฝ่ายตรงข้าม

1.2.3 เพื่อการขัดขวาง และบั่นทอนการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม

1.2.4 เพื่อการต่อต้าน และตอบโต้การปฏิบัติการจิตวิทยาของฝ่ายตรงข้าม

โดยสามารถแบ่งรูปแบบการปฏิบัติการจิตวิทยาของกองทัพออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การปฏิบัติการจิตวิทยาสนับสนุนการปฏิบัติการรบ หรือการทำสงคราม และการปฏิบัติการจิตวิทยาสนับสนุนการแก้ปัญหาสำคัญของชาติ

1.3 การประชาสัมพันธ์ เป็นการดำเนินการเผยแพร่ข่าวสาร และการเสริมสร้างความเข้าใจ ด้วยวิธีการที่มีแผน และกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร และระหว่างองค์กรกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้เป็นที่เชื่อมั่นศรัทธา และ

ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 33)

1.3.1 เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นภายในองค์กร ใ้บุคลากรของหน่วยงานมีความรักความสามัคคี และมีความเชื่อมั่นศรัทธาในองค์กรของตนอย่างไม่เสื่อมคลาย และพร้อมที่จะเป็นทูตที่ดีขององค์กรในทุกโอกาส

1.3.2 เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ และมีทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างองค์กรกับกลุ่มประชาชน

1.3.3 เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างองค์กรกับชุมชนที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่ความร่วมมือ และให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน

1.3.4 เพื่อสร้างการยอมรับ และความเชื่อถือศรัทธาให้เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชน และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนองค์กรในทุกโอกาส

1.3.5 เพื่อปกป้อง และรักษาชื่อเสียงขององค์กร หรือเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร และบริหารภาพลักษณ์ให้คงระดับความน่าเชื่อถืออย่างต่อเนื่อง

2. การสนับสนุนพลเรือน หมายถึง การใช้ทรัพยากรของฝ่ายทหารที่มีความเหมาะสม ทั้งคนและเครื่องมือ เข้าไปให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนฝ่ายพลเรือนในการบริหารราชการแผ่นดินให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีความปลอดภัย และมีความสุข เช่น การช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 48)

2.1 เพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนส่วนราชการพลเรือนให้สามารถบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และให้การสนับสนุนในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ

2.2 เพื่อใช้ศักยภาพของฝ่ายทหาร เข้าไปให้การสนับสนุนส่วนราชการพลเรือน และภาคเอกชน ให้การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติให้ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันเวลา และทันต่อสถานการณ์

2.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชน และชุมชนให้มีภูมิคุ้มกันที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียงได้ในทุกสถานการณ์

2.4 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายพลเรือน ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการสร้างความปลอดภัยที่ดี และความผาสุกให้กับประชาชน

2.5 เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมคุณธรรม โดยหวังผลให้เกิดเป็นวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่สำคัญของคนไทยในอนาคต

โดย กองทัพบก แบ่งรูปแบบการสนับสนุนพลเรือน ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การพัฒนาประเทศ ฝ่ายทหารจะเข้าไปให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนฝ่ายพลเรือนในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การบุกเบิก การอำนวยความสะดวก การเสริมหรือสนับสนุน โดยการพัฒนาที่สำคัญที่ฝ่ายทหารสมควรเข้าไปให้การสนับสนุน คือ โครงการพัฒนาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และโครงการพัฒนาในพื้นที่ที่จะส่งผลเกื้อกูลต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งสรุปในภาพรวมแล้วแบ่งภาพของการพัฒนาออกได้เป็น 2 ประการ คือ “การพัฒนาพื้นที่” ให้มีความเจริญและส่งผลตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงของประเทศ อีกประการหนึ่งก็คือ “การพัฒนาคน” เพื่อให้ประเทศชาติมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ได้ อย่างทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ สำหรับการช่วยเหลือประชาชน เป็นการร่วมมือสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายทหาร กับฝ่ายพลเรือน ในลักษณะการบูรณาการกันในทุกๆ ด้าน เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยแบ่งการช่วยเหลือประชาชน ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชนในสภาวะ และโอกาสที่เอื้ออำนวย เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการกินอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจนและด้อยโอกาส ในพื้นที่ทุรกันดาร และห่างไกลความเจริญ โดยน้อมนำเอาแนวทางการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาต่างๆ และ การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ มีการระดมทรัพยากรทั้งปวงที่มีความเหมาะสมเข้าไปให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดภัยพิบัติ (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 48-50)

2.2 การสนับสนุนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 51-52)

2.2.1 ด้านการเมือง เนื่องจากการพัฒนาทางด้านการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อความอยู่รอดของชาติบ้านเมือง และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน กองทัพบกจึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการให้ทรัพยากรทั้งปวงของกองทัพบก เข้าไปให้การช่วยเหลือและสนับสนุนทุกภาคส่วนที่มีหน้าที่ในกระบวนการ พัฒนาประชาธิปไตย ให้สามารถดำเนินการไปตามกรอบแนวทางที่กำหนดได้อย่างสร้างสรรค์ นำมาซึ่งความสงบเรียบร้อย และความสันติสุขของบ้านเมืองอย่างถาวร

2.2.2 ด้านเศรษฐกิจ เป็นการสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โครงการพัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคงที่จำเป็น ต้องได้รับการแก้ไขเป็นกรณีพิเศษ และโครงการอื่นๆ ตามที่รัฐบาลมอบหมาย โดยในยามปกติฝ่ายทหารจะเข้าร่วมกับฝ่ายพลเรือน ในการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดีตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติ และส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

2.2.3 ด้านสังคม เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนฝ่ายพลเรือน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อธำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติ และพิธีกรรมทางศาสนา รวมทั้งส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ตลอดจนให้ความร่วมมือกับฝ่ายพลเรือนในการพัฒนาการศึกษา สาธารณสุข การประชาสัมพันธ์ และความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน เพื่อจรรโลงสังคมให้คงคุณงามความดี และมีความสุข

2.2.4 การสนับสนุนการแก้ปัญหาสำคัญของชาติ ปัญหาวิกฤตสำคัญของชาติ บ้านเมืองนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และวิธีการแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย จนหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง ต้องใช้การบูรณาการร่วมกันหลายหน่วยงานจึงจะสามารถลดระดับของปัญหาลงได้ ดังนั้นกองทัพบกจึงเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับควมไว้วางใจ ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาวิกฤตของชาติในหลากหลายภารกิจ เช่น ปัญหาเสพติด ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เป็นต้น

2.3 การส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันหลักของชาติ โดยกองทัพบกได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับส่วนราชการอื่น ภาคเอกชน และประชาชน ในการจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความจงรักภักดี และยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ รวมทั้งเป็นหน่วยริเริ่มในการจัดกิจกรรม และรณรงค์ให้สังคมไทยเกิดความรัก

ความสามัคคี มีอุดมการณ์รักชาติ มีจิตสำนึกด้านความมั่นคง จรรโลงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนแสดงออกอย่างชัดเจนในการปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างเต็มความสามารถในทุกโอกาส โดยมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 55)

2.3.1 เพื่อยึดเหนี่ยวความคิด ความเชื่อของกำลังพลภายในหน่วยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีความหมายซึ่งในคุณค่าและความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.3.2 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแสดงออกถึงความจงรักภักดี พร้อมทั้งจะปกป้อง และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างเต็มความสามารถในทุกโอกาส

2.3.3 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชาติมีความรักความสามัคคี มีอุดมการณ์รักชาติ และมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง

2.3.4 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพิทักษ์รักษาสถาบันหลักของชาติ

2.3.5 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการทำนุบำรุงศาสนา

2.3.6 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อสถาบันหลักของชาติ โดย กองทัพบก ได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันหลักของชาติ ไว้ดังนี้ (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2552 : 56)

2.3.1 ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของทหารภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2.3.2 ดำเนินงาน โครงการ และกิจกรรมตามนโยบายของรัฐบาล และตามที่กองทัพบก ได้ริเริ่มขึ้น

2.3.3 ดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมเพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบต่อสถาบันหลักของชาติอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์

2.3.4 ส่งเสริม สนับสนุนฝ่ายพลเรือน ในการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันหลักของชาติ

สำหรับการเตรียมความพร้อมของกองทัพบก ในการเข้าเป็นประชาคมอาเซียนนั้น กองทัพบก ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการดำเนินงานความร่วมมือในด้านต่างๆ ตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม และกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งเพื่อแสวงประโยชน์

ในการพัฒนา และเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมการรองรับความท้าทายที่เกิดขึ้นกับกองทัพบก ตลอดจนเพื่อสร้างความตระหนักรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอ ให้เกิดขึ้นในทุกส่วนราชการของกองทัพบก โดยได้กำหนดความเร่งด่วนของกรอบความร่วมมือและเสริมความสัมพันธ์กับประเทศอาเซียน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism : CT) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operations : PKOs) การแพทย์ทหาร (Military Medical :MM) รวมทั้งได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นประชาคมอาเซียนของกองทัพบกว่า “กองทัพบก เป็นกองทัพที่มีความทันสมัย มีความเป็นเลิศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีบทบาทในการส่งเสริมความมั่นคงของภูมิภาคในกรอบประชาคมอาเซียน” ตลอดจนได้กำหนดพันธกิจไว้ว่า “ใช้ศักยภาพ และขีดความสามารถของกองทัพบก ในการเป็นกลไกการดำเนินงานความร่วมมือด้านความมั่นคง และสนับสนุนกลไกการดำเนินงานความร่วมมือในด้านอื่นๆ กับประเทศสมาชิกอาเซียน พร้อมทั้งเตรียมการรับมือกับปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคง ภายหลังการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ตามกรอบนโยบายที่กำหนด” ซึ่ง กองทัพบก ได้กำหนดแนวทางดำเนินการในภาพรวม ประกอบด้วย บทบาทของกองทัพบก กับประชาคมอาเซียน

1. การยึดกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง
2. การดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers’ Meeting: ADMM) และกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers’ Meeting-Plus : ADMM – Plus) ทั้ง 9 ฉบับ
3. การเสริมสร้างกลไกความสัมพันธ์และความร่วมมือที่มีอยู่เดิม
4. การกำหนดกลไกความสัมพันธ์และความร่วมมือขึ้นใหม่
5. การพิจารณาใช้ศักยภาพและขีดความสามารถของกองทัพบกที่มีอยู่
6. กำหนดกิจกรรม รวมถึงความต้องการงบประมาณเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้อง

โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการเฉพาะด้าน ตามสายงานของกรมฝ่ายเสนาธิการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (กรมยุทธการทหารบก, 2556 : 7-10)

1. การดำเนินการด้านกำลังพล

1.1 สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทั้งกลไกการทำงานของอาเซียน และประเทศสมาชิก ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยการบริหารจัดการผ่านหลักสูตรการศึกษาในระดับต่างๆ ของกองทัพบก รวมทั้งการใช้ประโยชน์ของ Unit School, การใช้ระบบ e – Learning ของศูนย์การศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ ทั้ง 17 แห่ง และ โรงเรียนของหน่วย/เหล่าสายวิทยาการ ตลอดจนการศึกษาของกองทัพบก

1.2 เพิ่มพูนทักษะด้านภาษาโดยให้ความเร่งด่วนในการใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากกฎบัตรอาเซียนกำหนดให้เป็นภาษาทางการของอาเซียน ซึ่งต้องใช้ในการติดต่อ ประสานงาน การฝึกร่วม/ผสม การประชุม และการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับต่างๆ ซึ่งจะมีวงรอบที่มากกว่าเดิม สำหรับภาษาของประเทศเพื่อนบ้านยังคงให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากต้องใช้ในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ และการพบปะพัฒนาสัมพันธ์ในระดับพื้นที่ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะกำลังป้องกันชายแดนในแต่ละด้าน ซึ่ง กรมยุทธศึกษาทหารบก เป็นหน่วยหลักดำเนินการ โดยขั้นต้น ได้จัดให้มีการทดสอบเพื่อประเมินผลทักษะการใช้ภาษาอังกฤษระดับนายทหารสัญญาบัตรแล้ว และให้ขยายผลไปสู่ระดับนายทหารประทวนต่อไป

1.3 ขยายความร่วมมือทางการศึกษาให้มากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนครูผู้สอน, การสนับสนุนที่นั้งศึกษาในหลักสูตรหลัก ได้แก่ วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการทหารบก และหลักสูตรของโรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนการศึกษาดูงานตามกรอบงบประมาณต่อไป

1.4 พิจารณาการใช้และศึกษาผลกระทบที่เกิดจากกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับซึ่งเป็นเครื่องมือรองรับในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยเฉพาะกฎหมายด้านความมั่นคง และกฎหมายระหว่างประเทศ

2. การดำเนินการด้านการข่าว

2.1 สนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงบนพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนการประสานจัดทำข้อมูลกลางในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การกระทำผิดกฎหมาย และอาชญากรรมข้ามชาติ

2.2 เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการทหารและแนวทางการทูตเชิงป้องกัน (Defense Diplomacy) เพื่อสร้างความไว้วางใจ และป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้

2.3 เตรียมความพร้อมบุคลากรและระบบงานด้านการข่าว เพื่อรองรับภัยคุกคามที่มีแนวโน้มว่าจะมีความซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับ กองทัพบกกลุ่มประเทศอาเซียนในประเด็นข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและภูมิภาคอาเซียน

2.4 พิจารณาความเหมาะสมในการขยายความสัมพันธ์ทางการทหารเพิ่มจากที่มีอยู่ โดยดำเนินการจัดตั้งสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารบก ให้ครบในทุกประเทศสมาชิก

2.5 พิจารณาศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้านความมั่นคง เช่น ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศสมาชิก เพื่อประโยชน์ในด้านการประสานงาน การเสริมสร้างความร่วมมือ และการป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ

2.6 ศึกษาข้อมูลด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น วัฒนธรรมของชาวมุสลิม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ และเสนอแนะทำที่ หรือ แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมให้ กองทัพบกในการปฏิบัติต่อชาวต่างชาติเหล่านั้น ได้อย่างเหมาะสม

2.7 พิจารณาความเหมาะสมและความจำเป็นในการปรับปรุงบทบาทหรือหน้าที่ของ ส่วนราชการในสายงานด้านการข่าวของ กองทัพบก เพื่อรองรับงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่การเป็น ประชาคมอาเซียนที่อาจมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น

3. การดำเนินการด้านยุทธการ

3.1 พิจารณาทบทวนแผนแม่บทการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหม ในส่วน ของ กองทัพบก รวมทั้งผลักดันการนำระบบข้าราชการพลเรือนกลาโหมมาใช้อย่างเป็นทางการ เพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการปรับปรุงโครงสร้าง การปรับปรุงอัตรา และการจัดตั้งหน่วยเพิ่มเติม เพื่อปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การปฏิบัติการรักษาสันติภาพและการแพทย์ทางทหาร

3.2 ดำรงสภาพความพร้อมรบของหน่วยให้มีความพร้อมรบด้านกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเตรียมความพร้อมเพื่อปฏิบัติงานตามแผนการใช้กำลังตามขั้นตอนแผนเผชิญเหตุ และแผนป้องกันประเทศ และเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งเกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3.3 จัดเตรียมกลไกทางด้านการฝึก เพื่อให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกกับประเทศในกลุ่มอาเซียนให้ได้ทุกระดับ โดยพิจารณาขยายความร่วมมือจากรหัสการฝึกที่มีอยู่เดิม ทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีให้ครอบคลุมทุกประเทศสมาชิก เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะนำไปสู่ความร่วมมือการร่วมกันในอนาคต

3.4 เสริมสร้างความร่วมมือกับกองทัพกลุ่มประเทศอาเซียน ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักนิยมนร่วมกัน รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการป้องกันประเทศ

3.5 ศึกษาความจำเป็น และผลกระทบในการปรับปรุงการปฏิบัติตามแนวความคิดในการสถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดนของกองกำลังป้องกันชายแดน การปฏิบัติพันธกิจ 4 ประการ ประกอบด้วย การปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ระวางป้องกัน การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งพิจารณาปรับรายละเอียดและความเข้มข้นของการปฏิบัติตามความจำเป็น

3.6 การเพิ่มขีดความสามารถของ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก รองรับต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยอาจพิจารณาการพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสาร การจัดทำแนวทางปฏิบัติร่วม หรือแผนในการปฏิบัติการร่วม สำหรับภารกิจต่างๆ ตามกรอบนโยบายของหน่วยเหนือ อาทิ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และการแพทย์ทางทหาร เป็นต้น

4. การดำเนินการด้านการส่งกำลังบำรุง

4.1 ส่งเสริมและขยายความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนายุทธโศปกรณ์

4.2 จัดเตรียมแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในการผลิตอาวุธและยุทธโศปกรณ์ในการป้องกันประเทศ

4.3 การให้ความสำคัญกับการส่งกำลังบำรุงร่วมตามประเภทและลักษณะของสิ่งอุปกรณ์

4.4 ทบทวนหลักนิยมน เอกสาร ตำรา และคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังบำรุงร่วม

4.5 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการส่งกำลังบำรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4.6 จัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านยุทธศาสตร์ร่วมกันกับ กองทัพบก ประเทศสมาชิกอาเซียน โดยให้ความเร่งด่วนสำหรับการให้ความช่วยเหลือประชาชนและบรรเทาภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น

5. การดำเนินการด้านกิจการพลเรือน

5.1 ส่งเสริมมาตรการรักษาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอย่างยั่งยืน และการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โดยการนำการปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและได้รับการยอมรับขยายผลสู่เวทีอาเซียน เช่น การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริที่ กองทัพบก ได้นำไปใช้พัฒนาอย่างยั่งยืนและได้รับการยอมรับในติมอร์ตะวันออก กัมพูชา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว และชูดาน เป็นต้น

5.2 ส่งเสริมการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HADR) โดยการสร้างกรอบความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ตลอดจนการฝึกซ้อม/ผสมของประเทศใน ประชาคมอาเซียน

5.3 ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนากฎเกณฑ์เพื่อการอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคร่วมกัน

5.4 ในการพัฒนาเพื่อความมั่นคงจะเน้นการพัฒนาทางด้านภูมิศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่และเป็น แนวทาง ทั้งนี้การพัฒนาดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศสมาชิก อาเซียน

5.5 ให้ความสำคัญเร่งด่วนในการประชาสัมพันธ์บทบาทของกองทัพบก กับการเป็น ประชาคมอาเซียน ทางสื่อทั้งใน และ นอกกองทัพบก ทุกชนิด ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ วารสารและสิ่งพิมพ์ สื่อ online เป็นต้น รวมทั้งการใช้ช่องทางเสนาสนะเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ ที่ถูกต้องและเพียงพอ ให้กับกำลังพลตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก รวมถึงผลกระทบที่จะ เกิดขึ้นจากการเป็นประชาคมอาเซียน

6. การดำเนินการด้านปลัดบัญชา

6.1 พิจารณาความเหมาะสมในปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี หรือแผนปฏิบัติ ราชการประจำปี ให้มีความสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การ สร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ

6.2 เสริมสร้างหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เป็นแนวทางในการทำงานและยกระดับธรรมาภิบาลของกองทัพก ให้อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของประชาชน

6.3 การพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงบุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ คิดริเริ่มเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์

โดยกรมกิจการพลเรือนทหารบก ได้จัดทำแผนงานระยะปานกลาง (2556-2558) รองรับตามกรอบแนวนโยบายของ กองทัพบก ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2555)

1. การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ เพื่อส่งเสริมและพัฒนากรอบความร่วมมือด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในระดับภูมิภาคอาเซียนทุกรูปแบบ และสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันของประชากรในภูมิภาค ดังนี้

1.1 การจัดเวทีวิชาการ/การสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติของกองทัพก

1.2 การจัดเวทีวิชาการ/การสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบกองทัพกอาเซียน

1.3 การจัดทำข้อตกลง/ความร่วมมือด้านการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบกองทัพกอาเซียน

1.4 การจัดเวทีวิชาการ/การสัมมนาเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.5 การทัศนศึกษาระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์ของแต่ละประเทศ

1.6 การประกวดระบบนิเวศน์ที่ดีที่สุดของภูมิภาค

2. การสนับสนุนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) การพัฒนาเพื่อความมั่นคง ด้วยการพัฒนาเพื่อความมั่นคงทางภูมิศาสตร์และ โครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคอาเซียน โดยน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 การกำหนดพื้นที่ความมั่นคงร่วมที่ไม่ส่งผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ

2.2 การจัดทำข้อตกลงร่วมด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาค

2.3 การจัดเวทีวิชาการ/สัมมนา/ศึกษาดูงาน เพื่อขยายองค์ความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. การเตรียมความพร้อมในด้านอื่นๆ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานร่วมกับกองทัพบกมิตรประเทศในกรอบอาเซียน ดังนี้

3.1 การพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน

3.2 การพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้กับกำลังพลในสายงานกิจการพลเรือน

สรุปว่า การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบก ได้มุ่งไปที่การปฏิบัติในแต่ละด้านของกองทัพบก ที่มีกรมฝ่ายเสนานิการเป็นหน่วยกำกับดูแล ประกอบด้วย

1. ด้านกำลังพล ด้วยสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทั้งกลไกการทำงานของอาเซียน และประเทศสมาชิก เพิ่มพูนทักษะด้านภาษาโดยให้ความเร่งด่วนในการใช้ภาษาอังกฤษ สร้างความร่วมมือทางการศึกษา และศึกษาผลกระทบที่เกิดจากกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านการข่าว ด้วยการเสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงบนพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ การประสานจัดทำข้อมูลกลางในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียน เพื่อใช้แก้ไขปัญหา เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการทหารและแนวทางการทูตเชิงป้องกัน การเตรียมความพร้อมบุคลากรและระบบงานด้านการข่าว รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับกองทัพบกกลุ่มประเทศอาเซียนในประเด็นข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและภูมิภาคอาเซียน การขยายความสัมพันธ์ทางการทหารเพิ่มจากที่มีอยู่ โดยดำเนินการจัดตั้งสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารบกให้ครบในทุกประเทศสมาชิก การศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้านความมั่นคง เช่น ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศสมาชิก เพื่อประโยชน์ในด้านการประสานงาน การเสริมสร้างความร่วมมือ และการป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ และการศึกษาข้อมูลด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ และเสนอแนะท่าที หรือแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม การปรับปรุงบทบาทหรือหน้าที่ของหน่วยในสายงานด้านการข่าวของกองทัพบก เพื่อรองรับงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่อาจมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านยุทธการ ด้วยการทบทวนแผนแม่บทการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหม ในส่วนของกองทัพบก การนำระบบข้าราชการพลเรือนกลาโหมมาใช้อย่างเป็นทางการ การปรับปรุงโครงสร้าง การปรับปรุงอัตรา และการจัดตั้งหน่วยเพิ่มเติม เพื่อปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือด้านมนุษย-

ธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การปฏิบัติการรักษาสันติภาพและการแพทย์ทางทหาร การดำรงสภาพความพร้อมรบของหน่วยให้มีความพร้อมรบด้านกำลังพลและยุทโธปกรณ์ การขยายความร่วมมือจากสหประชาชาติที่มีอยู่เดิม ทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีให้ครอบคลุมทุกประเทศสมาชิก การพัฒนาหลักนิยมนร่วมกัน

รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการป้องกันประเทศ การปรับปรุงการปฏิบัติตามแนวความคิดในการสถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดนของกองกำลังป้องกันชายแดน การเพิ่มขีดความสามารถของ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก รองรับต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4. ด้านการส่งกำลังบำรุง ด้วยการขยายความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา ยุทโธปกรณ์ การจัดเตรียม แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในการผลิตอาวุธและยุทโธปกรณ์ในการป้องกันประเทศ การส่งกำลังบำรุงร่วมตามประเภทและลักษณะของสิ่งอุปกรณ์ การทบทวนหลักนิยมน เอกสาร ตำรา และคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังบำรุงร่วม การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการส่งกำลังบำรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านยุทโธปกรณ์ร่วมกันกับ กองทัพบก ประเทศสมาชิกอาเซียน

5. ด้านกิจการพลเรือน ด้วยการส่งเสริมมาตรการรักษาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอย่างยั่งยืน และการพัฒนาเพื่อความมั่นคง การส่งเสริมการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ การส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเพื่อความมั่นคงจะเน้นการพัฒนาทางด้านภูมิศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการประชาสัมพันธ์บทบาทของกองทัพบก กับการเป็นประชาคมอาเซียน

6. ด้านปลัดบัญชา ด้วยการปรับปรุงแผนปฏิบัติการราชการ 4 ปี หรือแผนปฏิบัติการราชการประจำปี ให้มีความสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ การเสริมสร้างหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เป็นแนวทางในการทำงานและยกระดับธรรมาภิบาลของกองทัพบกให้อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของประชาชน การพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงบุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ คิดริเริ่มเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์

ซึ่งกรมกิจการพลเรือนทหารบก ได้จัดทำแผนงานการเตรียมความพร้อมในการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ตามกรอบแนวนโยบายของกองทัพบก ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะและขีดความสามารถของกำลังพล และการสร้างความร่วมมือในกลุ่มประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียน ประกอบด้วย

1. การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ เพื่อส่งเสริมและพัฒนากรอบความร่วมมือด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในระดับภูมิภาคอาเซียนทุกรูปแบบ และสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันของประชากรในภูมิภาค
2. การสนับสนุนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) การพัฒนาเพื่อความมั่นคง ด้วยการพัฒนาเพื่อความมั่นคงทางภูมิศาสตร์ และโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคอาเซียน โดยน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ
3. การเตรียมความพร้อมในด้านอื่นๆ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานร่วมกับกองทัพบกมิตรประเทศในกรอบอาเซียน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาหลักนิยม และการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้กับกำลังพลในสายงานกิจการพลเรือน

การดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา

งานกิจการพลเรือน (Civil Affairs) เป็นการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนมากที่สุดและมีความสำคัญในการที่กองทัพสหรัฐอเมริกาดำเนินการ ด้วยการมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงระหว่างทหารและพลเรือน ในพื้นที่ปฏิบัติการ นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในภารกิจของกองทัพบกสหรัฐอเมริกาที่มีความเข้าใจผิดมากที่สุด โดยบางคนเห็นว่าเป็นการปฏิบัติงานที่ไม่ใช่ทหาร หรือ "Unwarriorlike" ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด แต่จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ก็แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนที่ประสบความสำเร็จของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ทั้งในระหว่างและหลังการปฏิบัติการทางทหารมีมากขึ้น และเป็นกุญแจสำคัญในการประสบความสำเร็จที่นำไปสู่ชัยชนะในที่สุด (Bruce B. Bingham, Daniel L. Rubini and Michael J. Cleary, 2003 : V)

โดยกองทัพบกสหรัฐอเมริกา มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนใน 4 ภารกิจ ประกอบด้วย (Bruce B. Bingham, Daniel L. Rubini and Michael J. Cleary, 2003 : 6.

1. การดำเนินงานทั่วไป ได้แก่
 - 1.1 การสนับสนุนการปฏิบัติในสงครามด้วยการลดการกีดขวางการยุทธของพลเรือนและการระดมพลเรือนและทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร
 - 1.2 การปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมและการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

1.3 การประเมินผลเพื่อตรวจสอบสถานภาพโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ปฏิบัติการ (Foreign Nation)

2. สนับสนุนการปฏิบัติการสงครามพิเศษ การปฏิบัติการลับ และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศที่ปฏิบัติการ

3. การบริหารจัดการพลเรือนในประเทศที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญและการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของประเทศที่ปฏิบัติการ

4. การช่วยเหลือทางทหารกับเจ้าหน้าที่พลเรือนในยามฉุกเฉินในประเทศที่ปฏิบัติการ เช่น ภัยธรรมชาติ และเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ

โดยปัจจุบันภัยคุกคามจากสงครามได้ลดลงทั่วโลก ตั้งแต่ปลายสงครามเย็น แต่โลกยังคงอยู่ในสถานที่ที่มีความไม่แน่นอนสูงกับภัยคุกคามความมั่นคงของชาติที่ซับซ้อนและเป็นอันตรายมากขึ้น ดังนั้น การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนจึงต้องมีขยายบทบาทและมีสำคัญมากขึ้น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของผู้บังคับบัญชาและรัฐบาล ในการให้คำแนะนำที่เหมาะสม หรือการปรับปรุงการปฏิบัติการในพื้นที่รวมทั้งดินแดนที่ยึดครอง (Joint Publication 3-57.1, 2003 Chapter V : V1-V15. ดังนี้

1. การบริหารสาธารณะ

1.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการระบุและการประเมิน ระบบการบริหารงานหน่วยงาน บริหารบุคลากร ประชาชน และทรัพยากร ของประเทศที่ปฏิบัติการ

1.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบการบริหารงานภาครัฐและผลกระทบของผู้ที่อยู่ในระบบ วัตถุประสงค์และความสำเร็จของเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของการดำเนินงานของสหรัฐอเมริกา

1.4 พัฒนาแผนและกำกับดูแลการดำเนินงานในการฟื้นฟูหรือสร้างระบบการบริหารงานภาครัฐหน่วยงานและทรัพยากรของประเทศที่ปฏิบัติการ

1.5 ประสานงานกับผู้บริหารประเทศ รัฐบาล และหน่วยงานของประเทศที่ปฏิบัติการ ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน

1.6 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟู การสร้าง การจัดระเบียบ และระบบปฏิบัติการของรัฐบาลและหน่วยงานของประเทศที่ปฏิบัติการ

1.7 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในการพัฒนา การบริหารนโยบาย และขั้นตอนในการให้บริการภาครัฐเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของประเทศที่ปฏิบัติการ

2. การศึกษาสาธารณะ

2.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการระบุและการประเมิน ประชาชน ศาสนาและนิกาย ระบบการศึกษา ทั้งหน่วยงานบริการ บุคลากร และทรัพยากรของประเทศที่ปฏิบัติการ

2.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบการศึกษาและผลกระทบของผู้ที่อยู่ในระบบการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน

2.3 พัฒนาแผนและกำกับดูแลการดำเนินงานในการฟื้นฟูหรือการสร้างระบบการศึกษาของรัฐทั้งหน่วยงาน ตั้งอำนาจความสะดวก และทรัพยากรของประเทศที่ปฏิบัติการ

2.4 การให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการสร้างข้อกำหนดทางเทคนิคสำหรับระบบการศึกษาของรัฐ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล ทั้งระบบการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและหลังมัธยมศึกษาของประเทศที่ปฏิบัติการ

2.5 ให้คำแนะนำและช่วยในการฟื้นฟูการสร้างและการบำรุงรักษาระบบการศึกษาของรัฐและหน่วยงานของประเทศที่ปฏิบัติการ

2.6 ช่วยในการประสานงานให้ความช่วยเหลือทรัพยากรจากองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรอิสระจากต่างประเทศ และหน่วยงานของสหรัฐอเมริกา เพื่อให้การสนับสนุนระบบการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่นของประเทศที่ปฏิบัติการ

3. ความปลอดภัยสาธารณะ

3.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิคคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการระบุและการประเมินระบบความปลอดภัยของประชาชน ทั้งหน่วยงานบริการบุคลากรและทรัพยากรของประเทศที่ปฏิบัติการ

3.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบความปลอดภัยประชาชนและผลกระทบของผู้ที่อยู่ในระบบของประเทศที่ปฏิบัติการ

3.3 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือรัฐบาลของประเทศที่ปฏิบัติการ ในการสร้างข้อกำหนดทางเทคนิคของระบบความปลอดภัยประชาชน ทั้งตำรวจ การบังคับใช้กฎหมาย การบริหารงานป้องกันอัคคีภัย การช่วยเหลือฉุกเฉิน และระบบกฎหมายอาญา

3.4 ช่วยในการใช้ทรัพยากรด้านความปลอดภัยสาธารณะเพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล และการใช้กำลังทหารของประเทศที่ปฏิบัติการ

3.5 ช่วยในการประสานงานให้ความช่วยเหลือและทรัพยากรจากองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรอิสระจากต่างประเทศ และหน่วยงานของสหรัฐอเมริกา เพื่อสนับสนุนระบบความปลอดภัยประชาชนของรัฐบาลประเทศที่ปฏิบัติการ

3.6 พัฒนาแผนและกำกับดูแลการดำเนินงานในการฟื้นฟูหรือการสร้างระบบความปลอดภัยประชาชน ทั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกของประเทศที่ปฏิบัติการ

3.7 ให้คำแนะนำและช่วยในการฟื้นฟู การสร้าง และการบำรุงรักษาระบบความปลอดภัยประชาชนของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐของประเทศที่ปฏิบัติการ

4. กฎหมายระหว่างประเทศและในประเทศ

4.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการระบุและประเมินความเหมาะสมของระบบกฎหมายของหน่วยงานบริการด้านกฎหมายของประเทศที่ปฏิบัติการ

4.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบกฎหมายและผลกระทบ ของประเทศที่ปฏิบัติการ

4.3 ให้ความรู้และการฝึกอบรมบุคลากรของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับระบบกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งหน้าที่และผลกระทบของพฤติกรรมภายใต้ระบบกฎหมายเหล่านั้น

4.4 ให้ความรู้และการฝึกอบรมกองกำลังนานาชาติเกี่ยวกับกฎหมายความขัดแย้ง และสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

4.5 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ

4.6 ประสานงานให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่หน่วยงานต่างประเทศของศาลท้องถิ่นที่จำเป็น

4.7 ดำเนินการประสานงานและตรวจสอบระบบตุลาการต่างประเทศในท้องถิ่นเพื่อ deconflict ความแตกต่างในการบริหารงานของกฎหมายข้อตกลงและนโยบาย

5. การสาธารณสุข

5.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการระบุและประเมินระบบสุขภาพ ระบบสุขภาพภิบาล หน่วยงานบริการ บุคลากร ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก ของภาครัฐและเอกชน ของประเทศที่ปฏิบัติการ

5.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพ ระบบสุขภาพ สุขอนามัย และผลกระทบของผู้ที่อยู่ในระบบ ของประเทศที่ปฏิบัติการ

5.3 พัฒนาแผนและกำกับดูแล การดำเนินงานในการฟื้นฟูหรือการสร้างระบบสุขภาพของประชาชน หน่วยงานของ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกของประเทศที่ปฏิบัติการ

5.4 ประสานงานการใช้งานทรัพยากรสุขภาพของประเทศที่ปฏิบัติการ ในการปฏิบัติการกิจการพลเรือน

5.5 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในทางเทคนิค การบริการ และทรัพยากรเพื่อสนับสนุน การบริหารงานของรัฐบาลของประเทศที่ปฏิบัติการ (คลินิกโรงพยาบาล ร้านขายยา อาหาร การเตรียมการและ การจัดเก็บข้อมูล การขนส่ง รถพยาบาล บุคลากรที่มีทักษะ และการศึกษา)

5.6 ให้คำแนะนำ และช่วยในการ ฟื้นฟู การสร้าง การส่งมอบ และการบำรุงรักษา ระบบสุขภาพ ของรัฐบาล และหน่วยงานภาครัฐของประเทศที่ปฏิบัติการ

5.7 ช่วยในการประสานงาน ให้ความช่วยเหลือทรัพยากรจากต่างประเทศ เอ็นจีโอ และหน่วยงานที่ ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับระบบสุขภาพของประชาชน ของประเทศที่ปฏิบัติการ

5.8 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน ในการป้องกัน ควบคุม และรักษาโรค (การศึกษา การสร้างภูมิคุ้มกัน โรค และ สุขาภิบาล)

ระบบสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ทีมงาน ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการทำงาน ในการขนส่งสาธารณะ โยธาธิการ และการสื่อสารสาธารณะ ทั้งทางเทคนิค การวางแผนและให้คำแนะนำพนักงาน การประเมินทรัพยากรและระบบ กำหนดผลกระทบที่มีต่อการปฏิบัติการกิจการพลเรือน เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของผู้บังคับบัญชาในการให้คำแนะนำและทิศทางในการรักษาและการปรับปรุงการให้บริการในประเทศที่ปฏิบัติการ ดังนี้

1. การขนส่งสาธารณะ

1.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำและความช่วยเหลือ ในการระบุและการประเมิน ระบบการขนส่งภาครัฐและเชิงพาณิชย์ของประเทศที่ปฏิบัติการ

1.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบการขนส่งและผลกระทบ ในระบบ งานด้านกิจการพลเรือน

1.3 การพัฒนาแผนและให้กำกับดูแลการดำเนินงานและการกำกับดูแลในการฟื้นฟูหรือการสร้างระบบการขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวก

1.4 ประสานงานการใช้งานทรัพยากรการขนส่งของรัฐบาลและเชิงพาณิชย์สำหรับการใช้งานทางทหารด้านกิจการพลเรือน ในการสนับสนุนการบริหารของรัฐบาลประเทศที่ปฏิบัติการ

1.5 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการสร้างข้อกำหนดทางเทคนิคด้านทรัพยากรการขนส่งของรัฐบาลและเชิงพาณิชย์ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล (ยานยนต์และถนนรถไฟและรถไฟเรือและทางน้ำทางเครื่องบินและสนามบินและท่อ)

1.6 ให้คำแนะนำและช่วยในการฟื้นฟู การสร้างและการบำรุงรักษาระบบการขนส่งของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการส่งมอบ

2. โยธาธิการและสาธารณูปโภค

2.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำและความช่วยเหลือในการระบุและการประเมินระบบ สาธารณูปโภค ของภาครัฐและเชิงพาณิชย์ของประเทศที่ปฏิบัติการ

2.2 กำหนดความสามารถ ประสิทธิภาพและผลกระทบของระบบสาธารณูปโภคของภาครัฐของประเทศที่ปฏิบัติการ

2.3 การพัฒนาแผนและกำกับดูแล การดำเนินงาน ในการฟื้นฟู หรือการสร้างระบบ สาธารณะ และสาธารณูปโภค

2.4 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการสร้างข้อกำหนดทางเทคนิคของรัฐบาล ประเทศที่ปฏิบัติการ และผลงาน เชิงพาณิชย์ และสาธารณูปโภค ทรัพยากรเพื่อสนับสนุน การบริหารงาน ของรัฐบาล (ไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ ในการผลิตน้ำและแจกจ่าย การรักษาและการกำจัดสิ่ง ปลูก)

2.5 ให้คำแนะนำ และช่วยในการฟื้นฟู การสร้าง การดำเนินงาน การพัฒนาและรักษา ระบบสาธารณูปโภคของประเทศที่ปฏิบัติการ

2.6 ช่วยในการจ้าง การประสานทรัพยากรงานสาธารณะและสาธารณูปโภค เพื่อสนับสนุน การบริหารงานของรัฐบาลประเทศที่ปฏิบัติการ และการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน

3. การสื่อสารสาธารณะ

3.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำและความช่วยเหลือในการระบุและการประเมินระบบการสื่อสารและสิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐบาลและเชิงพาณิชย์

3.2 กำหนดความสามารถ ประสิทธิภาพ และผลกระทบของระบบการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติการทางทหาร

3.3 พัฒนาแผนและกำกับดูแล การดำเนินงานฟื้นฟูระบบการสื่อสารหรือสร้างอุปกรณ์สื่อสาร และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.4 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการสร้างข้อกำหนดทางเทคนิคและทรัพยากร การสื่อสาร ของรัฐบาลประเทศที่ปฏิบัติการและเชิงพาณิชย์ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล (บริการ ไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรเลข วิทยุโทรทัศน์ ข้อมูลเครือข่าย และ สื่อสิ่งพิมพ์)

3.5 ให้คำแนะนำ และช่วยในการฟื้นฟู การสร้าง และการบำรุงรักษาระบบการสื่อสารของรัฐบาล

3.6 ช่วยสนับสนุนรัฐบาลในการบริหารทรัพยากรการสื่อสารของประชาชน และการดำเนินงานทางทหารอื่นๆ

ด้านระบบเศรษฐกิจและการพาณิชย์ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำงานในด้านอาหารและการเกษตร การพัฒนาเศรษฐกิจ และการจัดหาพลเรือน โดยช่วยในการวางแผนและให้คำแนะนำ การรักษาอ้อมหรือซ่อมแซมหรือสร้างขึ้นใหม่ โดยกำหนดผลกระทบให้กับผู้บริหารประเทศและผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของผู้บังคับบัญชาด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์ ดังนี้

1. อาหารและการเกษตร

1.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำและความช่วยเหลือในการระบุและประเมินทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก ของระบบอาหารและการเกษตร

1.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบอาหาร การเกษตร และผลกระทบด้านการปฏิบัติการกิจการพลเรือน

1.3 พัฒนาแผน นโยบายและวิธีการในการกำกับดูแล การฟื้นฟู หรือการสร้างระบบอาหารและการเกษตร ทั้งการผลิต การประมวลผล การจัดเก็บ การขนส่ง การจัดจำหน่าย และการตลาด

1.4 ประสานงานกับรัฐบาลของประเทศที่ปฏิบัติการ เกี่ยวกับการค้าอาหาร และทรัพยากรด้านการเกษตร สำหรับการใช้งานทางทหาร และในการสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล

1.5 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการสร้างข้อกำหนดทางเทคนิคด้านอาหาร และการจัดการทรัพยากรเกษตร (ปศุสัตว์ สัตว์ปีก ัญพืช ผัก ผลไม้ ปลา เส้นใย และการป่าไม้) เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล

1.6 ให้คำแนะนำและช่วยในการฟื้นฟู การสร้าง การส่งมอบ และการบำรุงรักษาอาหาร และระบบการเกษตร

1.7 ประสานงานการให้ความช่วยเหลือ และทรัพยากรจากต่างประเทศ เอ็นจีโอ และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านอาหาร และระบบการเกษตร (พืชและสัตว์ การปรับปรุง การฝึกอบรม การเกษตร และการศึกษา)

2. การพัฒนาเศรษฐกิจ

2.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำและความช่วยเหลือในการตรวจสอบและการประเมินระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ปฏิบัติการ ทั้งกิจกรรมเชิงพาณิชย์ หน่วยงาน การบริการ บุคลากร และทรัพยากร

2.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบ เศรษฐกิจและผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานกิจการพลเรือน

2.3 พัฒนาแผน นโยบาย วิธีการ และกำกับดูแล การฟื้นฟู หรือการสร้างทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ

2.4 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับระบบงบประมาณ การดำเนินนโยบายการเงิน และการคลัง ระบบ รายได้ การผลิต และการดำเนินงานคลัง

2.5 ให้คำแนะนำ และช่วยในโปรแกรมการควบคุมราคา และการปันผล

2.6 แนะนำและสนับสนุนแผนการป้องกันตลาดมืด

2.7 ประสานงานกับรัฐบาลท้องถิ่น และสถานประกอบการเชิงพาณิชย์ใน การสนับสนุนการปฏิบัติงานกิจการพลเรือน

2.8 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟู การสร้าง การจัดระเบียบ และการดำเนินการระบบเศรษฐกิจ และการค้า

2.9 ให้คำแนะนำทางเทคนิคและช่วยในการบริหาร และการควบคุมทางเศรษฐกิจ (การควบคุมราคา โปรแกรม การปันส่วน การป้องกันตลาดมืด การดำเนินนโยบายการเงินและการคลัง และแรงงาน)

2.10 ให้คำแนะนำการใช้ทรัพยากรการค้าท้องถิ่น รวมทั้งแรงงานที่จะสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล และการปฏิบัติการทางทหาร

2.11 ช่วยในการประสานงานให้ความช่วยเหลือทรัพยากรจากต่างประเทศ เอ็นจีโอ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น

2.12 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ พนักงานพระธรรมนูญ และการทำสัญญาของเจ้าหน้าที่ ให้สอดคล้องกับกฎหมายและการประชุมระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้แรงงาน

3. การจัดหาพลเรือน

3.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำและความช่วยเหลือในการระบุและการประเมินระบบการจัดหาของภาครัฐและเชิงพาณิชย์

3.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบการจัดหา และผลกระทบของพลเรือนในการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน

3.3 ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ในท้องถิ่น

3.4 ระบุสถานที่ภาครัฐและเอกชน ที่มีการใช้งานทางทหาร

3.5 พัฒนาแผนและกำกับดูแลการดำเนินงานในการฟื้นฟูหรือการสร้างระบบการค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐบาล

3.6 ประสานการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรอื่นๆ ทางทหาร สำหรับการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในการสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล

3.7 ให้คำแนะนำระบบการจัดหาพลเรือนต่อผู้บัญชาการกำลังรบร่วม (Joint Force Commander : JFC) ในการปฏิบัติการทางทหาร

3.8 ให้คำแนะนำ และช่วยในการฟื้นฟู การสร้าง และการบำรุงรักษาระบบการจัดหาของรัฐบาลและเชิงพาณิชย์

3.9 ให้คำแนะนำและช่วยในการบริหารทรัพยากร การผลิต เชิงพาณิชย์ ด้านเทคนิค เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล (การขนส่ง การเก็บรักษา การจัดจำหน่าย การปันส่วน)

3.10 กำหนดนโยบายและขั้นตอนในการดูแล และการบริหารจัดการทรัพย์สินของภาครัฐและเอกชน

3.11 ช่วยในการประสานงานกับต่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนความต้องการด้านอุปทานของพลเรือนในท้องถิ่น

ระบบงานพิเศษ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในการให้บริการฉุกเฉิน การจัดการสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม การดำเนินงานข้อมูลทางแพ่ง และการดำเนินงานเคลื่อนย้ายพลเรือน เพื่อ

สนับสนุนวัตถุประสงค์ของผู้บังคับบัญชา ในการดูแลรักษาและปรับปรุงการให้บริการในประเทศที่ปฏิบัติการ

1. บริการฉุกเฉิน

1.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการระบุงการป้องกัน และการประเมินความสามารถในการให้บริการฉุกเฉิน ในการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ชีวภาพและเคมี (NBC) และวัสดุที่เป็นอันตราย

1.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบบริการฉุกเฉินและผลกระทบด้านกิจการพลเรือน

1.3 พัฒนาแผนและกำกับดูแล การฟื้นฟู หรือสร้างระบบบริการฉุกเฉิน และสิ่งอำนวยความสะดวก

1.4 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการสร้างข้อกำหนดทางเทคนิคระบบบริการฉุกเฉิน เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล ในช่วงที่มีการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ชีวภาพและเคมี (NBC) และวัสดุที่เป็นอันตราย (ตำรวจ และการบริหาร การบังคับใช้กฎหมาย ป้องกันอัคคีภัยช่วยเหลือฉุกเฉิน การฟื้นฟู และการให้บริการที่สำคัญ)

1.5 ให้คำแนะนำ และช่วยฟื้นฟู การสร้าง และการบำรุงรักษา แผนการบริการ ฉุกเฉิน นโยบายและ ขั้นตอนการปฏิบัติแก่รัฐบาล

1.6 ช่วยในการประสานงานการใช้ทรัพยากรทางทหาร ในการบริการฉุกเฉิน เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล (บรรเทา การตรวจสอบ การแจ้งเตือน การบรรเทา และการฟื้นฟู)

1.7 ช่วยในการประสานงานการให้ความช่วยเหลือระบบบริการฉุกเฉินในท้องถิ่น จากต่างประเทศ เอ็นจีโอ ในการสนับสนุนรัฐบาล

2. การจัดการสิ่งแวดล้อม

2.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำแกหน่วยงาน บุคลากร ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลือ ในการระบุและประเมินระบบด้านสิ่งแวดล้อมและการควบคุมมลพิษ

2.2 กำหนดความสามารถและประสิทธิภาพของระบบสิ่งแวดล้อม และมลพิษ รวมทั้งผลกระทบด้านกิจการพลเรือน

2.3 พัฒนาแผนและกำกับดูแล การดำเนินงาน การฟื้นฟู หรือ การสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

2.4 ประสานงานกับรัฐบาล และภาคเอกชน ในการใช้ทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับการปฏิบัติการทางทหาร ในการสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล และการบรรเทา

2.5 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคสำหรับการจัดการและการบริการด้านสิ่งแวดล้อมบริการ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล (แผน นโยบาย และขั้นตอน ในการปกป้อง ทรัพยากรธรรมชาติ และการควบคุมมลพิษ)

2.6 ให้คำแนะนำ และช่วยในการฟื้นฟู การสร้าง การดำเนินงาน การพัฒนา และการบำรุง รักษาระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล

2.7 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือ ในการประสานงานกับต่างประเทศ เอ็นจีโอ ในการสนับสนุน การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

3. ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

3.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำและความช่วยเหลือในเรื่องวัฒนธรรมและการ ตรวจสอบผลกระทบด้านกิจการพลเรือน

3.2 ช่วยในการทำความเข้าใจ ความรู้ และการฝึกอบรมบุคลากรของสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ลักษณะพฤติกรรม เชื้อชาติ และภาษาของประเทศที่ปฏิบัติการ

3.3 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการรักษาและการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

3.4 พัฒนาแผนและกำกับดูแล การดำเนินงานในการป้องกัน รักษา และฟื้นฟู ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม (อาคารทางศาสนา และสถานศักดิ์สิทธิ์ พิพิธภัณฑสถาน ที่ศิลปะ หอจดหมายเหตุ และห้องสมุด)

3.5 ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค ในการสร้างระบบการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของเอกชน ชุมชน

3.6 ให้คำแนะนำ และช่วยในการฟื้นฟู การสร้าง และการบำรุงรักษา ระบบทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

3.7 ช่วยในการระบุ และการป้องกันทรัพย์สินทางวัฒนธรรม และการพิจารณาการเป็นเจ้าของ

3.8 ช่วยในการประสานงาน และให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เอ็นจีโอ และหน่วยงานให้การสนับสนุนรัฐบาลท้องถิ่น

4. สารสนเทศพลเรือน

4.1 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือกิจกรรมข้อมูลสาธารณะ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาลที่สอดคล้องกัน

4.2 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาแผน และกำกับดูแล การควบคุม การเสนอข่าวของสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์พีพี และหนังสือพิมพ์) ทั้งภาครัฐและเอกชน

4.3 ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการสื่อ

4.4 แนะนำและควบคุมข้อมูลในการนำเสนอของสื่อ

5. การเคลื่อนย้ายพลเรือน

5.1 ให้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิค คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการระบุและการประเมินกิจกรรมการเคลื่อนย้ายพลเรือน

5.2 พัฒนาแผนและกำกับดูแลการปกป้อง การควบคุม การประมวลผลการเคลื่อนย้ายพลเรือนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน

5.3 ช่วยในการวางแผน การจัดการ และการประสานงานกับต่างประเทศ เอ็นจีโอ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลท้องถิ่นในการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการส่งกลับพลเรือน

สรุปว่า การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของ กองทัพบกสหรัฐอเมริกา มีความมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร ในการลดการกีดขวางการยุทธของพลเรือน การระดมพลเรือน และทรัพยากร การปฏิบัติการสงครามพิเศษ การปฏิบัติการลับ และการรักษาความสงบเรียบร้อย และการประเมินสถานภาพ โครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ปฏิบัติการ

ส่วนการปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมนั้น จะเน้นการให้ความช่วยเหลือในยามฉุกเฉินในประเทศที่ปฏิบัติการ เช่น ภัยธรรมชาติ และเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ มากกว่าหลักนิยมนด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกไทย โดยขอบเขตการปฏิบัติมีความกว้างขวางมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ทั้งการบริหารสาธารณะ การศึกษา ความปลอดภัยสาธารณะ กฎหมาย และระบบสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งการขนส่งสาธารณะ การโยธาธิการและสาธารณูปโภค การสื่อสาร และระบบเศรษฐกิจและการพาณิชย์ทั้งด้านอาหารและการเกษตร การพัฒนาเศรษฐกิจ การจัดหาพลเรือน

รวมทั้งระบบงานพิเศษ ทั้งการบริการฉุกเฉิน การจัดการสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม การสารสนเทศพลเรือน และการเคลื่อนย้ายพลเรือน ที่เน้นการมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงระหว่างทหารและพลเรือนในพื้นที่ปฏิบัติการ

เปรียบเทียบกลยุทธ์การดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพกไทยกับ

กองทัพบกสหรัฐอเมริกา

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนที่กองทัพกไทยปฏิบัติ กับการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ในนานาประเทศ เพื่อค้นหาความเหมือนและความแตกต่าง รวมทั้งแนวทางของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับกองทัพกไทย ดังนี้

ตารางที่ 3-1 เปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพกไทยกับกองทัพบกสหรัฐอเมริกา

กองทัพกไทย	กองทัพบกสหรัฐฯ	สรุป/วิเคราะห์
1. การลดการกีดขวางการยุทธของพลเรือน	1. การลดการกีดขวางการยุทธของพลเรือน	1. การลดการกีดขวางการยุทธของพลเรือน
2. การระดมพลเรือนและทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร	2. การระดมพลเรือนและทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร	2. การระดมพลเรือนและทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร
3. การเตรียมสนามรบด้านกิจการพลเรือน	3. การประเมินผลเพื่อตรวจสอบสถานภาพโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ปฏิบัติการ	3. การประเมินผลโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน
4. การรักษาความเรียบร้อยในพื้นที่	4. สนับสนุนการปฏิบัติการสงครามพิเศษ การปฏิบัติการลับ และการรักษาความสงบเรียบร้อย	4. การรักษาความเรียบร้อยในพื้นที่ สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร

ตารางที่ 3-1 เปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพไทยกับกองทัพก
สหรัฐอเมริกา (ต่อ)

กองทัพไทย	กองทัพสหรัฐฯ	สรุป/วิเคราะห์
5. การช่วยเหลือประชาชน	5. การปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมและการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน	5. การปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือประชาชน
	6. การบริหารสาธารณะ	
	7. การศึกษาสาธารณะ	
	8. ความปลอดภัยสาธารณะ	6. การรักษาความปลอดภัยสาธารณะ
	9. กฎหมายระหว่างประเทศ	7. การเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายระหว่างประเทศ
6. การช่วยเหลือด้านการแพทย์	10. การสาธารณสุข	8. การสนับสนุนด้านสาธารณสุขในพื้นที่
7. การช่วยเหลือด้านการขนส่ง	11. การขนส่งสาธารณะ	9. การขนส่งสาธารณะ
8. การช่วยเหลือด้านการรื้อถอนซากสิ่งหักพัง	12. โยธาธิการและสาธารณูปโภค	10. การช่วยเหลือด้านการรื้อถอนซากสิ่งหักพัง
	13. การสื่อสารสาธารณะ	11. การสื่อสารสาธารณะ
9. การช่วยเหลือด้านอาหาร	14. อาหารและการเกษตร	12. การช่วยเหลือเพื่อการอุปโภคและบริโภคในภาวะฉุกเฉิน
	15. การพัฒนาเศรษฐกิจ	
	16. การจัดหาพลเรือน	
	17. บริการฉุกเฉินในกรณีมีการใช้นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี	

ตารางที่ 3-1 เปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพไทยกับกองทัพก
สหรัฐอเมริกา (ต่อ)

กองทัพไทย	กองทัพสหรัฐฯ	สรุป/วิเคราะห์
10. การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม	18. การจัดการสิ่งแวดล้อม	13 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม
11. การอพยพประชาชน	19. การเคลื่อนย้ายพลเรือน	14. การอพยพประชาชน
12. การสร้างความสัมพันธ์ทาง วัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน	20. ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม	15. การศึกษาด้านวัฒนา ธรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ กับประเทศเพื่อนบ้าน
13. การประชาสัมพันธ์	21. สารสนเทศพลเรือน	16. การประชาสัมพันธ์

สรุป/วิเคราะห์ โดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพสหรัฐอเมริกา
ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติงานในพื้นที่นอกประเทศ ที่มีวัตถุประสงค์ทั้งเพื่อสนับสนุนประเทศที่ยึดครอง
หรือปฏิบัติการ และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพสหรัฐอเมริกาเอง โดยประเด็นที่
มีความสอดคล้องกับงานด้านกิจการพลเรือนที่กองทัพไทยปฏิบัติ และควรจะไปปฏิบัติในการ
ปฏิบัติการในพื้นที่นอกประเทศควรเน้นการปฏิบัติการด้านมนุษยธรรม และการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. การลดการกีดขวางการยุทธของพลเรือน
2. การระดมพลเรือนและทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร
3. การประเมินผลโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน
4. การรักษาความเรียบร้อยในพื้นที่สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร
5. การปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือประชาชน ได้แก่
 - 5.1 การบริหารจัดการพลเรือนในยามฉุกเฉิน
 - 5.2 การบรรเทาภัยพิบัติ
 - 5.3 การรักษาความปลอดภัย ภัยสาธารณะ
 - 5.4 การเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายระหว่างประเทศ

- 5.5 การสนับสนุนด้านสาธารณสุขในพื้นที่
 - 5.6 การขนส่งสาธารณะ
 - 5.7 การช่วยเหลือด้านการรื้อถอนซากสิ่งหักพัง
 - 5.8 การสื่อสารสาธารณะ
 - 5.9 การช่วยเหลือเพื่อการอุปโภคและบริโภคในภาวะฉุกเฉิน
 - 5.10 การฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 5.11 การอพยพประชาชน
 - 5.12 การศึกษาด้านวัฒนธรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน
6. การประชาสัมพันธ์

สรุป

กองทัพบก มีบทบาทในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยให้การสนับสนุน และช่วยงานของรัฐบาลทุกมิติ ซึ่งการเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 ความมั่นคงของประเทศถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานใน 5 ข้อหลัก คือ การให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ การเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ การสร้างสันติภาพ การช่วยเหลือประชาชน และการป้องกันภัยการก่อการร้าย

โดย กองทัพบก ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการดำเนินงานความร่วมมือในด้านต่างๆ ตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม และกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งเพื่อแสวงประโยชน์ในการพัฒนา และเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมการรองรับความท้าทายที่เกิดขึ้นกับกองทัพบก ตลอดจนเพื่อสร้างความตระหนักรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอ ให้เกิดขึ้นในทุกส่วนราชการของกองทัพบก โดยได้กำหนดความเร่งด่วนของกรอบความร่วมมือและเสริมความสัมพันธ์กับประเทศอาเซียน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism : CT) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operations : PKOs) การแพทย์ทหาร (Military Medical :MM) รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการดำเนินการเฉพาะด้าน ตามสายงานของกรมฝ่ายเสนาธิการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. ด้านกำลังพล ด้วยการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทั้งกลไกการทำงานของอาเซียน และประเทศสมาชิก ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เพิ่มพูนทักษะด้านภาษาโดยให้ความเร่งด่วนในการใช้ภาษาอังกฤษ ขยายความร่วมมือทางการศึกษา และศึกษาผลกระทบที่เกิดจากกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ

2. ด้านการข่าว ด้วยการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงบนพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนการประสานจัดทำข้อมูลกลางในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การกระทำผิดกฎหมาย และอาชญากรรมข้ามชาติ เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการทหารและแนวทางการทูตเชิงป้องกัน (Defense Diplomacy) เพื่อสร้างความไว้วางใจ และป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ เตรียมความพร้อมบุคลากรและระบบงานด้านการข่าว เพื่อรองรับภัยคุกคามที่มีแนวโน้มว่าจะมีความซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับ กองทัพบกกลุ่มประเทศอาเซียนในประเด็นข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและภูมิภาคอาเซียน พิจารณาความเหมาะสมในการขยายความสัมพันธ์ทางการทหารเพิ่มจากที่มีอยู่ โดยดำเนินการจัดตั้งสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารบก ให้ครบในทุกประเทศสมาชิก ศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้านความมั่นคง เช่น ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศสมาชิก เพื่อประโยชน์ในด้านการประสานงาน การเสริมสร้างความร่วมมือ และการป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ และศึกษาข้อมูลด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมทั้งปรับปรุงบทบาทหรือหน้าที่ของส่วนราชการในสายงานด้านการข่าวของกองทัพบก เพื่อรองรับงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่อาจมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านยุทธการ ด้วยการทบทวนแผนแม่บทการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหม ในส่วนของ กองทัพบก การดำรงสภาพความพร้อมรบของหน่วยให้มีความพร้อมรบด้านกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ การจัดเตรียมกลไกทางด้านการฝึก เพื่อให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกกับประเทศในกลุ่มอาเซียนให้ได้ทุกระดับ การเสริมสร้างความร่วมมือกับกองทัพกลุ่มประเทศอาเซียน ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักนิยมนร่วมกัน การศึกษาความจำเป็นและผลกระทบในการปรับปรุงการปฏิบัติตามแนวความคิดในการสถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดนของกองกำลังป้องกันชายแดน การเพิ่มขีดความสามารถของ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก รองรับต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

4. ด้านการส่งกำลังบำรุง ด้วยการส่งเสริมและขยายความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา ยุทธโศปกรณ์ การจัดเตรียมแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในการผลิตอาวุธและยุทธโศปกรณ์ในการป้องกันประเทศ การให้ความสำคัญกับการส่งกำลังบำรุงร่วมตามประเภทและลักษณะของสิ่งอุปกรณ์ การทบทวนหลักนิยม เอกสาร ตำรา และคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังบำรุงร่วม การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการส่งกำลังบำรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมด้าน ยุทธโศปกรณ์ร่วมกันกับ กองทัพบกประเทศสมาชิกอาเซียน

5. ด้านกิจการพลเรือน ด้วยการส่งเสริมมาตรการรักษาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมใน ภูมิภาคอย่างยั่งยืน และการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตาม แนวพระราชดำริไปใช้ในการพัฒนา การส่งเสริมการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ การส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคร่วมกัน การพัฒนาเพื่อความมั่นคงจะเน้น การพัฒนาทางด้านภูมิศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการน้อมนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่และเป็นแนวทาง และการประชาสัมพันธ์บทบาทของกองทัพบก กับการเป็นประชาคมอาเซียน

6. ด้านปลัดบัญชี โดยพิจารณาความเหมาะสมในปรับปรุงแผนปฏิบัติการ 4 ปี หรือ แผนปฏิบัติการประจำปี ให้มีความสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน การเสริมสร้างหลักการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เป็นแนวทางในการทำงานและยกระดับธรรมาภิบาลของกองทัพบก ให้ อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของประชาชน การพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง บุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ คิดริเริ่มเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ทันต่อ สถานการณ์

ซึ่งจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกสหรัฐ- อเมริกา กับกองทัพบกไทย ส่วนใหญ่การปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา เป็นการปฏิบัติงานในพื้นที่นอกประเทศ ที่มีวัตถุประสงค์ทั้งเพื่อสนับสนุนประเทศที่ยึดครองหรือ ปฏิบัติการ และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพสหรัฐอเมริกาเอง โดยประเด็นที่มี ความสอดคล้องกับงานด้านกิจการพลเรือนที่กองทัพบกไทยปฏิบัติ และควรจะนำไปปฏิบัติในการ ปฏิบัติการในพื้นที่นอกประเทศควรเน้นการปฏิบัติการด้านมนุษยธรรม และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายของกองทัพบก ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) ซึ่งมีขอบเขตของการปฏิบัติงานด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วย

1.1 การส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการพลเรือน ภาคเอกชน และประชาชน สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่องด้วยความเรียบร้อย

1.2 ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ ด้วยการช่วยเหลือด้านการรื้อถอนซากสิ่งหักพัง การแพทย์ทหาร (Military Medical :MM) การขนส่งสาธารณะ การสื่อสารสาธารณะ การช่วยเหลือเพื่อการอุปโภคและบริโภค และการอพยพและควบคุมประชาชนจากพื้นที่ประสบภัยไปในพื้นที่ปลอดภัยที่กำหนด

2. การฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในภูมิภาคให้มีความยั่งยืนร่วมกัน ซึ่งถือเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดภัยพิบัติจากธรรมชาติ ด้วยการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติให้เกิดขึ้นกับประชาชนในภูมิภาคอาเซียน และสร้างข้อตกลงร่วมในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่ร่วมกันตามแนวเขตแดน ให้มีความสมบูรณ์ร่วมกัน

3. การพัฒนาเพื่อความมั่นคงจะเน้นการพัฒนาทางด้านภูมิศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะประชาชนของประเทศที่ยากจนและด้อยโอกาส โดยน้อมนำเอาแนวทางการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการขับเคลื่อนในการพัฒนา

4. การประชาสัมพันธ์บทบาทของกองทัพกับการเป็นประชาคมอาเซียน ด้วยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานของกองทัพไทย และประเทศสมาชิกในอาเซียน และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในโครงการต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างองค์กรกับชุมชนที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่ความร่วมมือ และให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างการยอมรับ และความเชื่อถือศรัทธาให้เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนในภูมิภาคอาเซียน

5. ความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ความรู้ด้านกฎหมายระหว่างประเทศ และประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยสาธารณะ ของกำลังพลในสายงานกิจการพลเรือน

บทที่ 4

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ในบทที่ 4 นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางการทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในประเด็นส่วนของการปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างที่มีผลกระทบต่อหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก ดังนี้

ความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1. ทิศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียน

1.1 สภาพปัญหา

กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีมิติความแตกต่างที่หลากหลาย ทั้งด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ที่มีความแตกต่างกันตามบริบทและสภาพแวดล้อม ลักษณะดังกล่าวมีผลต่อการวิวัฒนาการในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการปฏิสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่ไม่เท่าเทียมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนแล้วนั้น การเกิดภัยคุกคามไม่ว่าจะรูปแบบใด ก็จะมีแนวโน้มที่ส่งผลกระทบต่อบรรดาสมาชิกในกลุ่มอาเซียนอย่างรวดเร็วมากขึ้น

ภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียน ที่ถือเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความมั่นคงและสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถจำแนกได้ในหลายมิติ ผลวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นถึงภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนโดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ภัยคุกคามที่เกิดจากธรรมชาติ และ ภัยคุกคามที่เกิดจากมนุษย์ ภัยคุกคามที่เกิดจากธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันพบว่าเป็นภัยขนาดใหญ่ที่มีความรุนแรงและสร้างความเสียหายมากขึ้น

สาเหตุสำคัญน่าจะเกิดจากภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศโลก ส่งผลต่อการเกิดภัยธรรมชาติที่มีความถี่และทวีความรุนแรงมากขึ้น สร้างความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สิน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของมนุษยชาติ

นอกจากนี้ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกนั้นยังส่งผลกระทบต่อเนื่องอีกนานัปการ เช่น ฤดูกาลปริมาณน้ำฝนเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลสูงขึ้น เนื่องจากน้ำแข็งขั้วโลกละลาย น้ำทะเลขยายตัว เนื่องจากอุณหภูมิสูงขึ้น เกิดพายุและภัยพิบัติที่รุนแรงและถี่ขึ้น ดังเช่นที่ปรากฏ

สำหรับภัยคุกคามที่เกิดจากมนุษย์นั้น มีอยู่หลายลักษณะ ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางรายให้ความเห็นว่าภัยคุกคามที่เกิดจากมนุษย์นั้น อาจจำแนกได้ดังนี้ ประการแรก ภัยคุกคามที่ไม่ใช่รัฐ เช่น การกระทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศ ผลประโยชน์ทับซ้อนทางทะเล การลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาการค้ามนุษย์ การเข้ามาแทรกแซงขององค์กรระหว่างประเทศในปัญหาความขัดแย้งหรือกรณีพิพาทระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่จากยุคไซเบอร์ ที่เป็นรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางสังคมออนไลน์ที่สามารถขยายผลถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และมักเป็นแง่มุมในด้านลบ เนื่องจากส่วนใหญ่ส่งต่อข้อมูลข่าวสารกัน โดยไม่มีการตรวจสอบความชัดเจนก่อน และมีการส่งผ่านข้อความที่ส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ประการที่ 2 ภัยคุกคามในรูปแบบรัฐ เช่น การเสริมสร้างกำลังอาวุธของแต่ละประเทศ การแพร่ขยายอิทธิพลทางการทหาร การเข้ามามีบทบาทของประเทศมหาอำนาจอย่างจีนและสหรัฐ เป็นต้น

1.2 สาเหตุ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญของการเกิดภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนในหลายลักษณะ ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญกับการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งต้องนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ ดังนั้นเมื่อมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ แต่ขาดการควบคุมหรือขาดความสนใจในการควบคุม ก็จะส่งผลกระทบต่อให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ทำให้การเกิดภัยธรรมชาติรุนแรงและถี่ขึ้นจนถือว่าเป็นภัยคุกคามของอาเซียนและโลกที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

นอกจากนี้การแข่งขันทางเศรษฐกิจยังทำให้คนมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน การค้ายาเสพติด และการค้ำมนุษย์ จึงเป็นวิธีการหนึ่งในการได้เงินอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ และความแตกต่างทางเชื้อชาติ การแข่งขันทรัพยากร ความแตกต่างทางชนชั้นที่เกิดจากการกระจายรายได้และความเจริญ และแม้แต่ความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการทหารของแต่ละประเทศ ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามอีกประการหนึ่งได้ หากพิจารณาในรายละเอียดถึงสาเหตุของภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนตามความเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น สามารถสรุปได้ว่าสาเหตุของการเกิดภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียน นั้นเกิดจากสาเหตุสำคัญอีกหลายประการ ได้แก่

ประการแรก สาเหตุจากนโยบายของรัฐในแต่ละประเทศ รวมถึงทัศนคติการรักษาความมั่นคงทางทหารและเศรษฐกิจของประเทศ ที่ทำให้แต่ละประเทศต้องสร้างพลังอำนาจทางทหารที่นำไปสู่ความหวาดระแวงระหว่างกัน

ประการที่ 2 ปัญหาอาชญากรรมและการละเมิดกฎหมาย

ประการที่ 3 ปัญหาความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายแต่ละประเทศที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ความแตกต่างของระดับการพัฒนาในแต่ละมิติ ความเป็นปึกแผ่นของความชาตินิยม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภัยด้านพลังงาน การค้ำมนุษย์ การเปิดเสรีด้านการค้า การแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่ไม่ควรมองข้ามถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียน คือ ความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ ที่เกิดขึ้นระหว่างเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงระหว่างกลุ่ม เช่น ปัญหาโรฮิงญา หรือความขัดแย้งระหว่างมุสลิมกับชาวพุทธรัฐยะไข่ในประเทศเมียนมาร์

ในขณะที่ความขัดแย้งร่วมสมัย ซึ่งในปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ถูกขยายให้ใหญ่ขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงของโลก (โลกาภิวัตน์) ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรและทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ภัยก่อการร้าย การค้ายาเสพติด โจรสลัด ความยากจน และยังมีเหตุจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศของโลกอีก เช่น ความแห้งแล้ง พายุฝนฟ้าคะนอง โรคระบาด ที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียน

2.1 สภาพปัญหา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นร่วมกันกรณีภัยคุกคามร่วมและภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ใกล้ชิดกันอย่างมาก เพราะภัยคุกคามที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะในลักษณะใด ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติสมาชิกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัจจุบันภูมิภาคอาเซียนกำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ภัยคุกคามทุกรูปแบบดังกล่าว จึงเป็นภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภูมิภาค นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของอาเซียนนั้นมีพื้นที่ติดต่อกันทั้งทางบกและทางทะเล โดยเฉพาะพื้นที่ทางทะเลบางจุด ที่คาดกันว่าเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญคือก๊าซธรรมชาติ จึงเป็นที่ต้องการของทุกประเทศ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องเส้นแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศ ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและการแย่งชิงพื้นที่ของประเทศสมาชิก

2.2 สาเหตุของการเกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าภัยคุกคามที่ก่อจากรัฐ กรณีนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ และปัญหาหาพื้นที่ทับซ้อนทางชายแดนและเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ เป็นสาเหตุสำคัญประการแรก ที่ถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมของประเทศสมาชิก เนื่องจากประเทศในภูมิภาคอาเซียนต่างยึดติดกับทรัพยากรทางธรรมชาติ ที่ต่างฝ่ายต่างอ้างกรรมสิทธิ์ของตน จึงทำให้ไม่สามารถรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพที่แท้จริงได้ และจะเห็นได้ว่าข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกในกรณีดังกล่าว ถึงแม้จะเป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นมานาน แต่ก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่ชัดเจนได้ ดังนั้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศมหาอำนาจเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายในการเข้าควบคุมพื้นที่ เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติของตน เกิดการแพร่ขยายอิทธิพลทางด้านทหารจากประเทศมหาอำนาจเข้าสู่อาเซียน โดยอ้างกรณีพิพาทดังกล่าว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาความไม่เป็นเอกภาพและไม่มีเสถียรภาพของประชาคมอาเซียนในการต่อรองทางด้านความมั่นคง การค้า การต่างประเทศ กับกลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก โดยแต่ละประเทศยังคงคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศตนเป็นสำคัญ

ส่วนสาเหตุประการที่ 3 ภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม การเกิดภัยพิบัติร้ายแรงทางธรรมชาติ สืบเนื่องมาจากภูมิภาคอาเซียนมีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทำให้มีโอกาสเสี่ยงที่จะประสบภัยจากพายุไซโคลนไต้ฝุ่น ซึ่งเป็น

พายุหมุนขนาดใหญ่ และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดภัยธรรมชาติอื่นๆ ตามมา เช่น อุทกภัย และดินโคลนถล่ม รวมทั้งยังมีประเทศที่ตั้งอยู่ใกล้กับแนวขอบของแผ่นเปลือกโลกรอบมหาสมุทรแปซิฟิก หรือวงแหวนแห่งไฟ (Pacific Ring Of Fire) ซึ่งทำให้เกิดแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ และสึนามิในพื้นที่รอบๆ ได้

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่า เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมของประเทศสมาชิก เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้าถึงและการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร การแข่งขันทางการค้า การเพิ่มจำนวนของประชากร การขาดแคลนทรัพยากร ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การก่อการร้ายสากล ความเหลื่อมล้ำทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนา ความแตกต่างกันทางด้านคุณภาพชีวิต รายได้ของประชากร ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมของประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้ทั้งสิ้น

3. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

3.1 อดีต

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางการทหารในภูมิภาคอาเซียนในอดีตที่ผ่านมาว่า ประชาคมอาเซียนเมื่อแรกก่อตั้งนั้น ไม่ได้มุ่งในความร่วมมือทางทหาร ลักษณะและรูปแบบความร่วมมือที่เกิดขึ้นจึงมีน้อย ด้วยไม่มีอำนาจ กฎระเบียบ หรือขอบเขตอำนาจหน้าที่ยังไม่กำหนดชัดเจนให้แก่แต่ละประเทศสามารถดำเนินการได้ แต่ละประเทศจึงต่างแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือทางทหารจากมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค อาทิ สหรัฐ รัสเซีย จีน

นอกจากนี้ กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนยังเผชิญกับปัญหาภัยคุกคาม จากสิทธิทางการเมือง และความหวาดระแวงและความไม่เข้าใจกันของประเทศสมาชิก จึงเป็นอุปสรรคสำคัญของการเกิดความร่วมมือทางทหาร โดยส่วนใหญ่ความร่วมมือทางทหารที่เกิดขึ้นในอดีต เป็นไปในลักษณะเพื่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางพรมแดน ซึ่งแต่ละประเทศในภูมิภาคมีข้อจำกัดอันเกิดจากการกำหนดบทบาทและจุดยืนของตนเอง เพราะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมหาอำนาจที่มีต่อภูมิภาค ความร่วมมือเกิดขึ้นในระดับที่น้อยมาก ทั้งประเภทและจำนวนของประเทศที่เข้าร่วม จะมีก็เพียงการเข้าศึกษาในหลักสูตรทางทหารในปริมาณที่จำกัดเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือทางทหารของอาเซียนในอดีตก็มีให้เห็นในระดับทวิภาคี เช่น ความร่วมมือทางทหารของ ลาวและเวียดนาม หรือกัมพูชากับเวียดนาม เป็นต้น มีการติดต่อประสานหรือมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในระดับหนึ่งเป็นปกติ เนื่องจากภัยคุกคาม

มีรูปแบบที่ตายตัว เช่น ยาเสพติด การขัดแย้งเกิดข้อพิพาทเรื่องชายแดน ทำให้มีคณะทำงานร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงหรือเห็นว่าจะไม่มีการพัฒนาความร่วมมือหรือความสัมพันธ์เท่าที่ควร

โดยผู้ให้ข้อมูลบางรายตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงหลังสงครามเย็น ความร่วมมือทางทหารของอาเซียนก็ไม่ได้พัฒนาไปมากนัก มีการประชุมกันเป็นครั้งคราวขาดความกระตือรือร้นเนื่องจากภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์หมดไป ทำให้ชาติตะวันตกก็เบนเข็มออกจากภูมิภาคนี้ไปให้ความสำคัญกับภูมิภาคตะวันออกกลางแทน

3.2 ปัจจุบัน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ในปัจจุบันมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น แต่ละประเทศเริ่มตระหนักในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดภัยพิบัติร้ายแรงต่างๆ โดยเฉพาะในระดับผู้นำของกองทัพที่พบว่ามักจะมีการจัดประชุมของคณะทำงานร่วมบ่อยครั้งขึ้น รวมถึงมีแลกเปลี่ยนการเยี่ยมชมกันอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมถึงบทบาทและความสำคัญของการรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนว่า ความร่วมมือทางทหารที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ภูมิภาคมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ที่ผ่านมากลุ่มประเทศอาเซียนไม่เคยพูดถึงการป้องกันประเทศร่วมกัน ทั้งที่การปกป้องประเทศถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่กลุ่มอาเซียนต้องหารือร่วมกัน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่า ปัจจุบันปัญหาการหวาดระแวงกันไม่เชื่อกันระหว่างประเทศอาเซียนมีน้อยลง ทำให้ปรากฏบทบาทความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศ ครอบคลุมในหลายมิติมากขึ้น มีการประชุมร่วมระดับรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน การทำความตกลงร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติของกลาโหมอาเซียน รวมถึงการกำหนดแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ต่อกันและมีความเข้าใจและมีความร่วมมือกันของกลุ่มประเทศสมาชิก

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลเห็นตรงกันว่าปัจจุบันมีความร่วมมือทางการทหารที่เกิดขึ้นหลายรูปแบบ โดยเฉพาะความร่วมมือในการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่และความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติ มีการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารในการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ ความมั่นคงทางทะเล การแพทย์ทางทหาร การต่อต้านการก่อการร้าย มีกลไกความร่วมมือใหม่ๆ เกิดขึ้น ในขณะที่กลไกเดิมก็ได้รับการพัฒนาให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าเดิม ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

การเกิดประชาคมอาเซียน (ASIEN Community) ที่แบ่งเสาหลักออกเป็น 3 เสาหลัก และมีเสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASIEN Political-Security Community : APSC) เป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมความร่วมมือทางทหารของประเทศในอาเซียน ทั้งนี้กฎบัตรอาเซียน น่าจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความร่วมมือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในกรอบของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC : ASEAN Political /- Security Community) ที่มีจุดมุ่งหมายให้กลุ่มประเทศสมาชิกมีความร่วมมือระหว่างกันในด้านความมั่นคงจากภัยคุกคามต่างๆ เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และการฝึก ร่วมกันระหว่างชาติสมาชิก ซึ่งแบ่งออกเป็นทั้งด้านความมั่นคงตามแบบและภัยความมั่นคงนอกแบบ

สำหรับความร่วมมือทางการทหารที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามีความเป็นรูปธรรมชัดเจนในปัจจุบัน ได้แก่ การส่งเสริมความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพในภูมิภาค การยกระดับของ รมต.ทท. ด้านการจัดการภัยพิบัติ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคม ในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงนอกกรอบแบบ (Non-traditional Security Threats) การผลักดันให้มีเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในอาเซียน การส่งเสริมให้มีความโปร่งใสด้านนโยบาย และข้อมูลทางทหารของอาเซียน การจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนดำเนินการจัดการภัยพิบัติ (ACDM) การหารือของอาเซียนว่าด้วยประเด็นทางทะเล (AMF) การให้ความสำคัญกับกลไกคณะทำงานระดับกระทรวง บก.ทท. เหล่าทัพ ในทุกระดับ การฝึก ร่วมกันในกลุ่มอาเซียน และการมุ่งเน้นการฝึกในภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิ การฝึก การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียน ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเป็นหัวใจสำคัญในการเป็นประชาคมอาเซียน กองทัพจึงควรต้องหาจุดยืนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาจมี 4 แนวทางในการดำเนินงานร่วมกันคือ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้ภาษาเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงและปลอดภัย มีความเข้าใจในค่านิยมใหม่ๆ และปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าว นอกจากนี้ควรมีหน่วยงานศึกษาวิจัยในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกปัจจุบัน

4. ความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียน

4.1 อดีต

ที่ผ่านมาภาคประชาคมอาเซียน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำงานของภาคพลเรือนของแต่ละประเทศเท่าใดนัก รวมถึงมองว่าขีดความสามารถของพลเรือนนั้นมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งที่เป็น

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ส่งผลให้ความร่วมมือของภาคประชาสังคมขาดความสำคัญ รวมถึงไม่มีการขอความร่วมมือในลักษณะดังกล่าวในระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งทั้งงานด้านสายกิจการพลเรือน โดยรวมนั้นเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบในประเทศ มีเขตความรับผิดชอบที่หลากหลาย เพื่อปฏิบัติการสนับสนุนการทำงานของหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลเรือน เพื่อให้พลเรือนมีความคิดและการปฏิบัติสนับสนุนกับฝ่ายทหาร จึงต้องปฏิบัติทั้งยามสงบและยามสงคราม

ที่ผ่านมาความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนถือว่าอยู่ในระดับที่น้อยมาก หรืออาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีความร่วมมือใดๆ เกิดขึ้นเลย โดยส่วนใหญ่ความร่วมมือที่เกิดขึ้นจะเป็นลักษณะการประชุมร่วม การประชุมตามวงรอบปกติ และการร่วมมือกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ การอบรม ศึกษา ดูงาน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ระหว่างประเทศในอาเซียน การฝึก ร่วมกันระหว่างกองทัพในแต่ละประเทศ ซึ่งถือเป็นความร่วมมือในวงแคบหรือเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งหรือเป็นศัตรูกัน

สำหรับงานด้านกิจการพลเรือนของอาเซียนในการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาที่มีเป้าหมายเพื่องานด้านมนุษยธรรมและปฏิบัติการจิตวิทยาในทางอ้อมนั้น ถึงแม้จะมีอยู่บ้างแต่ก็ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยยังคงเป็นไปในลักษณะการใช้เวทีอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน เพื่อรับทราบแลกเปลี่ยนความรู้ งานทางทหารด้านกิจการพลเรือนของประเทศในภูมิภาคอาเซียนในการทำงานร่วมกัน การแสดงนิทรรศการงานด้านกิจการพลเรือนระหว่างประเทศ เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าในอดีตความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป โดยเฉพาะมีภัยคุกคามธรรมชาติร่วมกัน การแก้ปัญหาหน่วยงานหลักของแต่ละประเทศในอาเซียนคือฝ่ายพลเรือน แต่เนื่องจากกองทัพทุกประเทศมียุทธโศภรณ์ซึ่งทนทาน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานด้าน HADR ได้ด้วย รวมทั้งมีกำลังพลจำนวนมาก มีระเบียบวินัย มีการบังคับบัญชาที่เด็ดขาดชัดเจน งานด้าน HADR เป็นงานที่ต้องผสมผสานการทำงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร จึงทำให้งานด้านกิจการพลเรือน ในอาเซียนมีพัฒนาการมาตามลำดับ แม้บ้างประเทศจะไม่นับว่าเป็นงานกิจการพลเรือนเหมือนประเทศไทย แต่ก็มีการอบการทำงานที่ใกล้ชิดเช่นกัน

4.2 ปัจจุบัน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสภาพภูมิอากาศ ทำให้ประเทศต่างๆ มีความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนมากขึ้น เนื่องจากกลาโหมอาเซียนของ

ประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีความเข้าใจในการทำงานของภาคประชาสังคมของแต่ละประเทศ ในขณะที่ภาคประชาสังคมของทุกประเทศ ต่างมีการส่งต่อการสื่อสารที่ทันสมัย และมีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าองค์กรภาคประชาสังคมมีขีดความสามารถมากขึ้น รวมถึงเข้าใจว่าเครื่องมือทางทหารไม่ได้ ออกแบบมาเพื่อการพลเรือนแต่ออกแบบมาเพื่อการทหารเป็นหลัก และด้วยการที่มีความเข้าใจดีขึ้นของทั้งสองฝ่าย ทำให้ฝ่ายทหารสามารถขอความร่วมมือจากภาคประชาสังคมได้มากขึ้น และก็ได้ได้รับความร่วมมือที่ดี มีการขยายผลความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น ไปด้วย

ทั้งนี้แนวโน้มการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกันของกลุ่มประเทศอาเซียน เกิดขึ้นในทุกระดับตั้งแต่ผู้นำกองทัพ จนถึงเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยพบว่ามีความร่วมมือกันทางด้านการกิจการพลเรือนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือด้านการบรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งทุกประเทศให้ความสำคัญในการเข้าช่วยเหลือมิตรประเทศ เมื่อประสบภัยพิบัติอย่างเต็มความสามารถ ทั้งด้านกำลังพลและยุทโธปกรณ์ ตลอดจนการฝึกศึกษาและดูงาน เพิ่มการฝึกซ้อมระหว่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะการฝึกบรรเทาสาธารณภัย นอกจากนี้ยังมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพและส่งเสริมความร่วมมือในการแสดงขีดความสามารถของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้เกิดการตอบสนองที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพด้านการให้ความช่วยเหลือกับประเทศอาเซียนที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือในด้านกิจการพลเรือน อาทิ ด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

นอกจากนี้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้งานด้านการกิจการพลเรือน กลายเป็นตัวแปรสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน มีการปรับรูปแบบใหม่ในการร่วมมือระหว่างภูมิภาค นอกเหนือไปจากการฝึกทางทหารร่วมกันระหว่างกองทัพ อาทิ การสนับสนุนด้านการช่วยเหลือเมื่อประเทศในภูมิภาคอาเซียนเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การฝึกอบรมการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การฝึกด้านการบรรเทาสาธารณภัย และการบรรเทาภัยพิบัติ การฝึกซ้อมร่วมทางทะเล การฝึกทางการแพทย์ทหารร่วมกับประเทศอาเซียน ทั้งนี้งานด้านการกิจการพลเรือนที่เห็นชัดเจนคือ ความร่วมมือของอาเซียนในการจัดการปัญหา “ภัยคุกคามถาวร” ซึ่งก็คือปัญหาภัยพิบัติต่างๆ โดยใช้กลไกความร่วมมือทางทหาร และกรอบประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน บทบาทที่สำคัญในเรื่องนี้ คือ การขับเคลื่อนภารกิจทางทหารและภาคพลเรือนที่เกี่ยวข้อง ตามแผนปฏิบัติการภายใต้ความตกลงอาเซียนด้านการจัดการก่อภัยพิบัติ พ.ศ. 2553-2558

งานกิจการพลเรือนของอาเซียนที่เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมอีกประการหนึ่งคือ งาน HADR เนื่องจากเป็นภัยคุกคามร่วม รวมทั้งไม่เป็นประเทศที่มีการอ่อนไหวต่ออิทธิพลหรือการเมือง น้อยกว่างานอื่นๆ ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันประเทศมหาอำนาจ นอกจะใช้ประเด็นทางเศรษฐกิจเพื่อเข้ามา ปฏิสัมพันธ์กับอาเซียนแล้ว ยังใช้ประเด็น การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) ด้วยมีการฝึกความร่วมมือด้าน HADR ค่อนข้างบ่อย และมีประเทศต่างๆ เข้าร่วมมากขึ้น เช่น การฝึกซ้อม/หน่วย Cobra Gold ก็ปรับไปสู่ Mode HADR มาก ขึ้น ทั้งนี้ประเทศมหาอำนาจพยายามใช้ HADR ในการสร้างอิทธิพลของตนในภูมิภาคอาเซียน ในขณะที่ ในกลุ่มประเทศอาเซียนเองในปัจจุบันก็มีความร่วมมือที่ขยายวงกว้างมากขึ้น หลายประเทศที่เคยเป็น ศัตรูในอดีตหรือมีข้อขัดแย้งบาดหมาง ต่างก็เปิดกว้าง/เปิดรับ ความช่วยเหลือในด้าน HADR มากขึ้น ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือด้านการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในการ รักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล การพัฒนาชายฝั่ง การอนุรักษ์ปะการัง เพื่อความมั่นคงทางอาหาร ความ ร่วมมือเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางความมั่นคงอันเนื่องมาจากภัยพิบัติต่างๆ ในลักษณะการจัดตั้ง กรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ACDM) การบรรลุข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติ และการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (Agreement On Disaster Management and Emergency Response) และการฝึกซ้อมผสม ซึ่งมีการฝึกด้านงานกิจการพลเรือนร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือในด้านกิจการพลเรือนในยุคปัจจุบันจำเป็นต้อง แสวงหาความร่วมมือจากชาติต่างๆ ที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง เพราะในปัจจุบันเป็นยุค ของโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงทางข้อมูลข่าวสาร และเคลื่อนย้ายทรัพยากรต่างๆ ทั้งคน สินค้า เงินตรา อยู่ตลอดเวลา เป็นเหตุให้การปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนต้องปรับเปลี่ยนตามบริบทและ สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

5 ความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

5.1 ภัยคุกคาม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่า เนื่องจากอาเซียนมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ ทำให้มีปัญหา ที่ยังเป็นข้อจำกัดสำหรับความร่วมมือทางทหารด้านงานกิจการพลเรือนอยู่หลายประการ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งปัญหาการในสร้างค่านิยมร่วมของอาเซียน เนื่องจากแต่ละประเทศยังคงมุ่งเป้าหมายไปที่การ รักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นสำคัญ ทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การสร้างผลประโยชน์ร่วมกันได้

รวมถึงปัญหาความอ่อนไหวภายในประเทศที่เกิดจากการมีข้อจำกัดจากปัญหาภายในประเทศทำให้ความร่วมมือต่างๆ ที่ต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง นอกจากนี้แต่ละประเทศยังต้อง

ให้ความระมัดระวังปัญหาปฏิสัมพันธ์ของประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน หรือ สหรัฐฯ ที่เข้ามาแทรกแซงในภูมิภาคด้วย ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น ล้วนส่งผลให้งานด้านกิจการพลเรือน จำกัดอยู่เพียงแค่การร่วมมือด้านบรรเทาภัยพิบัติเท่านั้น

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า ยังมีภัยคุกคามที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ดูเหมือนจะมีความรุนแรงและยาวนานขึ้นส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ในกรณีนี้ความร่วมมือทางทหารด้านกิจกรรมพลเรือน จะเป็นช่องทางสำคัญที่จะช่วยบรรเทาผลกระทบและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้ จึงควรให้ความสำคัญและเพิ่มการพัฒนาระบบงานด้านกิจการพลเรือนในด้านการบรรเทาภัยพิบัติ โดยควรต้องตระหนักถึงแนวทางในการเข้าช่วยเหลือมิตรประเทศอย่างรวดเร็วทันเวลาร่วมด้วย

นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังมองว่ามีภัยคุกคามอื่นๆ ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งอาจจะทำให้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งการโยกย้ายแรงงานเถื่อน โรคติดต่อระบาดจากแรงงาน ปัญหายาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ การเอาเปรียบแรงงานต่างชาติ รวมถึงปัญหาขาดแคลนแรงงานมีฝีมือและคุณภาพที่จะมีมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาด การค้ามนุษย์ การฟอกเงิน รวมถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์

5.2 ข้อตกลงร่วม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระบุว่า ข้อตกลงร่วมในความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ควรเป็นข้อตกลงที่ทุกชาติยอมรับได้และไม่ทำให้มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ ควรกำหนดคณะทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมทุกด้าน ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไข และบรรเทาภัยพิบัติ โดยระบุถึงข้อตกลงต่างๆ ในการเข้าช่วยเหลือยามฉุกเฉินให้ชัดเจนคล่องตัวเพื่อความรวดเร็วและเน้นผลประโยชน์ร่วมกันอย่างชัดเจน โดยให้อยู่บนพื้นฐานความเป็นหนึ่งเดียวกัน การมีเสถียรภาพ สันติภาพ และสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน

สำหรับประเทศไทยที่ผ่านมา นั้น ได้มีข้อตกลงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในงานด้านกิจการพลเรือนในหลายรูปแบบ ได้แก่ ข้อตกลงร่วมด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านความมั่นคงร่วม ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

สำหรับแนวทางการส่งเสริมการสร้างข้อตกลงความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนนั้นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ควรเน้นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทหารเพื่อการบริหารแทกซ์พิบัติ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาดูงานระหว่างประเทศสมาชิก การฝึก-ศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของแต่ละประเทศ การฝึก ร่วมเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย การกำหนดแนวทางร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ การอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์ดิน น้ำ และทรัพยากรทางอากาศ

อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่าข้อตกลงร่วมที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดในตอนนี้ คือ การจัดการเกี่ยวกับภัยคุกคามถาวร (ACDM) แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่จะสามารถเดินหน้าผลักดันให้เป็นรูปธรรมได้

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่า การเสริมสร้างความร่วมมือในกรอบการจัดการกับภัยคุกคาม ตลอดจนเสริมสร้างเครือข่ายที่มีอยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศสมาชิกอาเซียน ควรเป็นไปในลักษณะเชิงรุก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อภัยคุกคามในอนาคตของภูมิภาค

5.3 แนวทางความร่วมมือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้นำเสนอแนวทางความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือน โดยการส่งเสริมความร่วมมือด้านการสันติภาพ และความปรองดองในภูมิภาค การใช้กลไกการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มีความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติ ส่งเสริมการสร้างเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคอาเซียน และการส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคง รวมทั้งส่งเสริมให้ประเทศมีบทบาทสำคัญในการลงนามภาคีร่วมสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือกับอาเซียน

นอกจากนี้ยังควรมีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางในการให้การสนับสนุนกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ระหว่างกันทั้งในภาพรวมและทวิภาคี รวมถึงการจัดการฝึก ร่วม 6 ปี/ครั้ง ในการปฏิบัติการในการช่วยเหลือกันมนุษยธรรมและบทบาททางภัยพิบัติ ทั้งนี้ความร่วมมือของกลุ่มประเทศสมาชิกควรต้องตั้งอยู่บนฐานคติ (Assumption) หลายประการ โดยจะต้องให้ความร่วมมือมีการร้องขอมา การให้ความร่วมมือจะต้องไม่เลือกภารกิจของประเทศอื่นหรือของประเทศไทย การให้ทรัพยากรร่วมมือโดยไม่กระทบภารกิจและสามารถดำเนินการภารกิจของประเทศได้ตามปกติ และให้ความร่วมมือสนับสนุนบุคลากรในการใช้ข้อเสนอแนะและร่วมประชุมตามความจำเป็นเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการสร้างความร่วมมือคือ ความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นต้องเป็นความร่วมมือในสิ่งที่ไม่กระทบต่อความอ่อนไหวทางการเมืองภายในประเทศของแต่ละประเทศ เป็นความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือที่มีอยู่ เช่น กลไกของประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน ในกรณีที่ประเทศสมาชิกต้องการขอความร่วมมือ ควรเน้นไปที่การช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม และการให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศที่เป็นงานด้านกิจการพลเรือน ทั้งนี้ควรมีการตั้งคณะทำงานร่วมสำรวจจุดอ่อนจุดแข็งของประเทศสมาชิกอาเซียนก่อนหน้าการจัดทำข้อตกลง ตามลำดับ

ส่วนรูปแบบของความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นควรมีปัจจัยพื้นฐานสำคัญประกอบด้วย สนับสนุนกำลังพลให้มีทักษะทางด้านภาษา การสนับสนุนกำลังพลให้มีทักษะในการช่วยเหลือประชาชนในประเทศอาเซียนจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ การช่วยเหลือประชาชน และการสนับสนุนการฝึกร่วมกันระหว่างกำลังพลในกองทัพในหลากหลายมิติ รวมถึงการส่งเสริมกำลังพลเข้าร่วมการฝึกงานด้านบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการศึกษาดูงานด้านกิจการพลเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน และการสนับสนุนทุนทางทหารด้านกิจการพลเรือนให้กับทุกระดับกำลังพล

สำหรับเทคนิคในการเสริมสร้างความร่วมมือนั้น ควรมีการประชุมของคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติร่วมอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมชมระหว่างบุคลากรของประเทศ ในกลุ่มสมาชิกเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการติดต่อประสานงาน รวมถึงเพิ่มกิจการด้านการศึกษาดูงานระหว่างกัน

ในกรณีของประเทศไทยนั้น แนวทางความร่วมมือที่ไทยได้จัดทำขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน ได้แก่ การจัดตั้งโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่นานตามแนวชายแดน มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนได้มีความร่วมมือกันในด้านต่างๆ เพื่อป้องกันภัยที่มาพร้อมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และส่งเสริมความสามัคคีปรองดองกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวเขตแดนติดกัน

แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1. แนวทางความร่วมมือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงทรรศนะต่อแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก โดยเห็นว่า กองทัพบก ควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้าน บุคลากร องค์ความรู้ และกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

1.1 ด้านบุคคลากร ต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องความรู้กำลังพลเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของสมาชิกอาเซียน ความเข้าใจในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของแต่ละประเทศที่ควรทราบเบื้องต้น เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติ การพัฒนา ศักยภาพกำลังพลด้านภาษาอังกฤษและภาษาในกลุ่มอาเซียนอย่างเชี่ยวชาญ และการเพิ่มกิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานจะได้มีโอกาสในการปฏิบัติงานร่วมกับประเทศสมาชิก เช่น การฝึกร่วม การศึกษาดูงาน รวมไปถึงการกระชับความสัมพันธ์ในระดับผู้นำของกองทัพ

1.2 ด้านองค์ความรู้ ต้องมีการอบรมให้ความรู้ด้านกิจการพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาความร่วมมือที่จะเกิดขึ้น การศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี สังคมจิตวิทยา ค่านิยม ชาตินิยม ของ ประเทศอาเซียน เพื่อศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน ภัยคุกคาม โอกาสเพื่อประโยชน์ในงานด้านกิจการพลเรือน

1.3 ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการปรับปรุงกฎหรือระเบียบ หรือกฎหมาย ที่ อาจเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ เช่น เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายกำลังพลหรือยุทธโธปกรณ์ เรื่องของภาษี อากรต่างๆ

ทั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมองว่า กองทัพบก มีความพร้อมอยู่แล้วในการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน โดยเฉพาะในด้าน HADR และการแพทย์ทางทหาร (MM) อย่างไรก็ตามในขั้นตอนการเตรียม ความพร้อมของกองทัพบก ควรมีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารยุทธศาสตร์ที่เคยมีผู้นำเสนอไว้ก่อนหน้านี้ โดยผู้ให้ข้อมูลได้ระบุถึง เอกสารการศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมของกองทัพบก ในการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนสนับสนุนด้านความมั่นคง โดย พ.อ. สุตศรีณย์ ลำเจียก อจ.ทก.ร.ร.สธ.ทบ. ซึ่งมิ การศึกษาเป็นขั้นตอน ทั้งการศึกษาสภาวะแวดล้อม การนำ SWOT ในการเข้าสู่อาเซียน ภารกิจที่คาดว่า กองทัพบก จะได้รับในการเป็นประชาคมอาเซียน พิจารณากำหนดขีดความสามารถโครงสร้างที่ ต้องการในการสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การบริหารจัดการทรัพยากร (4M) เพื่อพัฒนาหน่วย

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงสู่ภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรมในการเผชิญ ภัยคุกคามนั้น มีข้อตกลงร่วมกัน 3 ประเด็น คือ การดำเนินงานบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรของ กองทัพในอาเซียนร่วมกัน ในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ การประชุม รัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมของประเทศคู่เจรจา และการดำเนินงานด้านความมั่นคง ร่วมกับภาคประชาสังคมอย่างใกล้ชิด

ทั้งนี้ แนวทางความร่วมมือในระดับภูมิภาคเรื่องความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพ นั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนควรเริ่มต้นสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์สันติภาพของสมาชิกเพื่อวางแผน

ร่วมกัน การอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบำรุงสันติภาพและเสรีภาพ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านบรรเทาสาธารณภัยซึ่งกันและกัน เป็นต้น

ขั้นตอนในการเตรียมความพร้อมนั้น กองทัพบกควรมีการศึกษากลไกที่มีอยู่ เช่น กลไกสมาคมอาเซียนในเสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน การศึกษาสิ่งที่เป็นข้อจำกัดของอาเซียนในประเด็นสำคัญต่าง (ความอ่อนไหวทางการเมือง ปัญหาการสร้างความนิยมนร่วม ปัญหาปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ปัญหาความหวาดระแวง) นอกจากนี้ยังควรมีการศึกษาถึงข้อจำกัดที่เป็นสภาพปัญหาต่อความร่วมมือด้านความมั่นคง

สำหรับในขั้นตอนของความร่วมมือนั้น การเริ่มดำเนินการความช่วยเหลือในด้านการจัดการภัยพิบัติ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการขอความร่วมมือในด้านอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนสนับสนุนเทคโนโลยี การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในกรณีต้องให้เร่งด่วน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางท่านระบุว่า การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในสายงานกิจการพลเรือนนั้น แบ่งได้ตามแนวทางความร่วมมือของอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก คือ

1. ประชาคมความมั่นคงอาเซียน APSC เป็นเสาหลักในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง เสริมสร้างความมั่นใจ ความโปร่งใส และการร่วมกันต่อต้านภัยคุกคามจากภัยต่างๆ
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC เป็นเสาหลักด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อให้อาเซียนมีตลาดและปัจจัยการผลิต คือ เงินทุน, แรงงาน, วัตถุดิบ, ผู้ประกอบการ, สถานที่เดียวกัน
3. ประชาคม สังคม และวัฒนธรรม ASCC เป็นความร่วมมือในการสร้างอัตลักษณ์อาเซียนให้เกิดขึ้นบนเวทีโลก และสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ในการปฏิบัติการกิจด้านกิจการพลเรือนกองทัพบก มีภารกิจทางทหารที่ไม่ใช่การสงคราม (Non-Combat Mission) ที่เกี่ยวกับความร่วมมือกันในระหว่างประเทศสมาชิกหลายประการด้วยกัน ตามแนวทางเสาหลักของอาเซียนทั้ง 3 เสา

2. รูปแบบความร่วมมือ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ระบุถึงรูปแบบความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือน ว่าควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้ความเคารพในอธิปไตยของแต่ละประเทศสมาชิก และการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยความสันติ ไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิก และสิทธิในการอยู่ร่วมกัน

โดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก มีการจัดทำปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านการสันติภาพและความปรองดองในภูมิภาค ตลอดจนแก้ไขปัญหาขัดแย้งโดยสันติวิธี รูปแบบความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นต้องครอบคลุมหลากหลายมิติ ผลักดันให้ขยายขอบเขตความร่วมมือและการดำเนินงานให้ครอบคลุมมากกว่าเดิม ทั้งในด้านการศึกษา ด้านบรรเทาสาธารณภัย ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และด้านเกษตรกรรม

นอกจากนี้ควรผลักดันให้มีการจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วม เพื่อขอความร่วมมือในการฝึกซ้อมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามภาวะจากทวีภาคีเป็นพหุภาคี รวมถึงการพิจารณาความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับงานด้านกิจการพลเรือน เช่น AMF, ARF, ACDM ทั้งนี้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความร่วมมือนั้น กองทัพบก ของประเทศสมาชิกต้องให้ความร่วมมือ สนับสนุนในการให้ความรู้ความเข้าใจ ในกิจการพัฒนาประเทศ ตามขีดความสามารถของทหารนอกเหนือไปจากการรบด้วย โดยมีรูปแบบในความร่วมมือกัน 2 ด้าน คือ

2.1 ความร่วมมือระหว่างกองทัพ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การปราบโจรสลัด เป็นต้น โดยความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในด้านทางทหารจะเกิดขึ้นตามข้อตกลง ADMM (การประชุมรัฐมนตรีกลาโหม) ซึ่งกำหนดให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทางทหารจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประเทศผู้ร้องขอเท่านั้น การปฏิบัติการทางทหารจะต้องให้ความสำคัญกับการเคารพซึ่งอธิปไตยของชาติสมาชิก

2.2 ความร่วมมือกับภาคพลเรือน เช่น การพัฒนาร่วมกันด้านวิทยาศาสตร์พลังงานทดแทน การป้องกันอุบัติภัย และภัยธรรมชาติ และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศร่วมกัน

3. รูปแบบการเตรียมการ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญระบุว่า รูปแบบการเตรียมการเพื่อความร่วมมือทางทหารในงานด้านกิจการพลเรือน ควรมีดังนี้

3.1 การเตรียมการด้านบุคลากร บุคลากรของกองทัพบกควรมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจด้านกิจการพลเรือน หน้าที่รับผิดชอบ จวบจนวัฒนธรรมของประชาชนที่แตกต่างกันภายในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เรื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

3.2 การเตรียมการด้านยุทธโศปกรณ์ แม้เป็นงานภารกิจที่ไม่ใช่การศึกสงคราม แต่กองทัพบกควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านยุทธโศปกรณ์ ที่ใช้ในสายงานด้านกิจการพลเรือน

ไว้พร้อมกับการกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับภัยพิบัติ การป้องกันโรคระบาด การรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ การกิจเหล่านี้ย่อมต้องใช้ยุทธโรปกรณ์ทางทหารหลายชนิด

นอกจากความพร้อมด้านกำลังพล และยุทธโรปกรณ์แล้วกองทัพก็ต้องให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนในประเทศ เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนต่อภารกิจของกองทัพด้านกิจการพลเรือนที่กล่าวมาด้วยทั้งนี้ควรมีการปรับปรุง โครงสร้าง การกิจ หน้าที่ เพื่อรองรับงานด้านภัยคุกคาม รูปแบบใหม่ที่เพิ่มมากขึ้น เช่น หน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามสิ่งเสพติด หน่วย ป้องกันชายฝั่ง การจัดหน่วยบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนแบบรวมการ หน่วยงานด้านการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าว ต้องมีความเป็นสากลและมีกำลังพล ยุทธโรปกรณ์ เพียงพอที่จะปฏิบัติงานทั้งในและนอกประเทศ

นอกจากนี้ กองทัพบกไทย ยังควรต้องมีการพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายไทยรับ รองรับการดำเนินการของคณะกรรมการประสานงานร่วม มีการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการรักษา สันติภาพในกรอบอาเซียน และการวางแผนการปฏิบัติเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ด้านกิจการพลเรือน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของกองทัพในภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย

สำหรับรูปแบบการเตรียมการในระดับภูมิภาคนั้น ควรต้องมีการฝึกอบรมและ เปลี่ยนประเพณีการณ์โดยในแต่ละสมาชิก หมุนเวียนกันเป็นภาพ กำหนดรูปแบบเนื้อหาสาระให้ ครอบคลุม โดยมุ่งเน้นด้านประชาชนแก่ สมาชิก พร้อมมีการผลักดันสู่เวทีสากลต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาเรื่องภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญ และรูปแบบความร่วมมือทางทหารในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในกรอบความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกในครั้งนี มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเพื่อค้นหาข้อเสนอแนะต่อแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพบก ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในส่วนการปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างที่มีผลกระทบต่อหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ประเด็นแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาปรากฏดังต่อไปนี้

1. ความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียน

ผลการศึกษาพบว่าภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนสามารถจำแนกได้ใน 2 ประเภท กล่าวคือ ภัยคุกคามที่เกิดจากกระทำของมนุษย์ และภัยคุกคามที่เกิดจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งภัยคุกคามทั้ง 2 ประเภท ล้วนส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและความมั่นคงของประเทศสมาชิกอาเซียน สำหรับภัยคุกคามที่เกิดจากธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมนั้น

เกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ โดยปราศจากการวางแผนควบคุมหรือขาดความสนใจในการควบคุมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลก จนทำให้การเกิดภัยธรรมชาติรุนแรง และถึงขั้นจนถึงถือว่าเป็นภัยคุกคามของอาเซียนและโลกที่เกิดขึ้นจนถึงถือว่าเป็นภัยคุกคามของอาเซียนและโลกที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

สำหรับภัยคุกคามจากการกระทำของมนุษย์ยังสามารถจำแนกย่อยออกได้เป็น ภัยคุกคามที่ไม่ใช่รัฐ อันได้แก่ การกระทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อพิพาทกรณีผลประโยชน์ทับซ้อนทางทะเล การลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาการค้ามนุษย์ การเข้ามาแทรกแซงขององค์กรระหว่างประเทศในปัญหาความขัดแย้งหรือกรณีพิพาทระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่จากยุคไซเบอร์ ที่เป็นรูปแบบของสื่อ อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางสังคมออนไลน์ ในขณะที่ภัยคุกคามในรูปแบบของรัฐนั้น ได้แก่ การดำเนินงานตามนโยบายแห่งรัฐของแต่ละประเทศบนพื้นฐานของการเสริมสร้างความเข้มแข็งและผลประโยชน์แห่งชาติของตน รวมถึงนโยบายการรักษาความมั่นคงทางทหารและเศรษฐกิจของประเทศที่ทำให้แต่ละประเทศต้องสร้างพลังอำนาจทางทหารที่นำไปสู่ความหวาดระแวงและไม่ไว้ใจกันในกลุ่มประเทศสมาชิก ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นผลให้การรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน ขาดความเป็นเอกภาพและไม่มีเสถียรภาพ

1.2 ภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียน

ผลการศึกษาพบว่าภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วม และภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเป็นอย่างมาก เพราะภัยคุกคามในทุกลักษณะที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติสมาชิกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญของภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมเกิดจากนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ รวมถึงปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางชายแดนและเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นมานานและยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่ชัดเจนได้ และปัญหาดังกล่าวยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศมหาอำนาจเข้ามากระจายอำนาจทางการเมืองและแสวงหาผลประโยชน์ในภูมิภาคอาเซียนอีกประการหนึ่งด้วย นอกจากนี้ภัยธรรมชาติภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม หรือการเกิดภัยพิบัติร้ายแรงทางธรรมชาติ นับว่าเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

ของภูมิภาคอาเซียน ที่มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย ให้มีโอกาส
เลี้ยงที่จะประสบภัยธรรมชาติในลักษณะต่างๆ สูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ ของโลก

ซึ่งภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นนั้น สร้างผลกระทบและความสูญเสียต่อ
ประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนอย่างรุนแรง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมใน
ภูมิภาคอาเซียนประการที่ 3 ก็คือ ภัยที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร
ระหว่างประเทศในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางสังคมออนไลน์ที่สามารถขยายผลถึง
กลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมักเป็นแง่มุมในด้านลบ มักมีการส่งต่อข้อมูลข่าวสารกันโดยไม่มีการ
ตรวจสอบความชัดเจนก่อน รวมถึงมีการส่งผ่านข้อความที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
รวมถึงเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนได้

1.3 ความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียน

ผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือทางการทหารในภูมิภาคอาเซียนที่เกิดขึ้นจริงใน
อดีตมีอยู่น้อยมาก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะภาวะเบียดเบียนหรือขอบเขตอำนาจหน้าที่มีอยู่ ไม่ได้กำหนด
ชัดเจนให้แต่ละประเทศสามารถดำเนินการได้ แต่ละประเทศจึงต่างแสวงหาความร่วมมือและความ
ช่วยเหลือทางทหารจากมหาอำนาจภายนอกภูมิภาคแทน จึงทำให้ประเทศสมาชิกมีข้อจำกัดอันเกิดจาก
การกำหนดบทบาทและจุดยืนของตนเองซึ่งต้องขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมหาอำนาจดังกล่าว นอกจากนี้
ปัญหาภัยคุกคามจากสิทธิทางการเมือง และความหวาดระแวงและความไม่เชื่อใจกันของประเทศ
สมาชิก ยังเป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งของการเกิดความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนใน
อดีตที่ผ่านมา โดยความร่วมมือที่เกิดขึ้นมักเป็นไปในลักษณะเพื่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทาง
พรมแดนเท่านั้น

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น ประเทศสมาชิกเริ่มตระหนักในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกัน
เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดภัยพิบัติร้ายแรง ประกอบกับปัญหาการ
หวาดระแวงกันไม่เชื่อกันระหว่างประเทศอาเซียนในปัจจุบันมีน้อยลง ทำให้ปรากฏบทบาทความร่วมมือ
ทางทหารระหว่างประเทศ ครอบคลุมในหลายมิติมากขึ้น มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนา
ความสัมพันธ์ที่ต่อกันและมีความเข้าใจและมีความร่วมมือกันของกลุ่มประเทศสมาชิก ทั้งนี้รูปแบบความ
ร่วมมือทางการทหารในปัจจุบันจะมุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือในการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่และ

ความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติในกลุ่มประเทศสมาชิก มีการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารในการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ ความมั่นคงทางทะเล การแพทย์ทางทหาร การต่อต้านการก่อการร้าย มีการสร้างกลไกความร่วมมือขึ้นมาใหม่ ในขณะที่กลไกเดิมก็ได้รับการพัฒนาให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าเดิม ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

1.4 ความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียน

ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ทั้งที่งานด้านสายกิจการพลเรือน ถือเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบในประเทศ มีเขตความรับผิดชอบที่หลากหลาย เพื่อปฏิบัติการสนับสนุนการทำงานของหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลเรือน เพื่อให้พลเรือนมีความคิดและการปฏิบัติสนับสนุนกับฝ่ายทหาร จึงต้องปฏิบัติทั้งยามสงบและยามสงคราม แต่เนื่องจากที่ผ่านมาหลายภูมิภาคอาเซียนยังไม่ตระหนักในบทบาทความสำคัญและขีดความสามารถด้านพลเรือนดังกล่าว จึงไม่เคยปรากฏว่ามีความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กระแสโลกาภิวัตน์ที่แพร่กระจายเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน ได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมในภูมิภาค ประกอบกับหลายภูมิภาคอาเซียน มีความเข้าใจในการทำงานของภาคประชาสังคมของแต่ละประเทศมากขึ้น ในขณะที่ภาคประชาสังคมของประเทศสมาชิก ต่างมีการส่งต่อการสื่อสารที่ทันสมัย และมีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของภาคประชาสังคมในการเสริมสร้างความร่วมมือระดับประเทศ จึงทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างฝ่ายทหารกับพลเรือนมากขึ้น และมีการขยายผลไปถึงความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้นไปด้วย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้งานด้านกิจการพลเรือน

ผลการศึกษายังพบว่าตัวแปรสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน มีการปรับรูปแบบใหม่ในการร่วมมือระหว่างภูมิภาค นอกเหนือไปจากการฝึกทางทหารร่วมกันระหว่างกองทัพ กล่าวคือมี การสนับสนุนด้านการช่วยเหลือเมื่อประเทศสมาชิกเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การฝึกอบรมการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การฝึกด้านการบรรเทาสาธารณภัย และการบรรเทาภัยพิบัติ การฝึกซ้อมร่วมทางทะเล การฝึกทางการแพทย์ร่วมกับประเทศอาเซียน ทั้งนี้งานด้านกิจการพลเรือนที่เห็นชัดเจนคือ ความร่วมมือของอาเซียนในการจัดการปัญหา “ภัยคุกคามฉาว” ซึ่งก็คือปัญหาภัยพิบัติต่างๆ โดยใช้กลไกความร่วมมือทางทหาร และกรอบประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ในการดำเนินงาน

1.5 ความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคม

อาเซียน

ผลการศึกษาพบว่า ในการสร้างค่านิยมร่วมของอาเซียน เป็นข้อจำกัดสำหรับความร่วมมือทางทหารด้านงานกิจการพลเรือน เนื่องจากประเทศสมาชิกยังคงมุ่งเป้าหมายไปที่การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นสำคัญ ทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การสร้างผลประโยชน์ร่วมกันได้ ประกอบกับปัญหาความอ่อนไหวภายในประเทศสมาชิก ที่เกิดจากการมีข้อจำกัดจากปัญหาภายในประเทศ ทำให้การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง ในขณะที่การรักษาปฏิสัมพันธ์อันดีของประเทศสมาชิกกับประเทศมหาอำนาจที่เข้ามาแทรกแซงในภูมิภาค ก็เป็นข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลให้งานด้านกิจการพลเรือนของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ผ่านมา จำกัดอยู่เพียงแค่การร่วมมือด้านบรรเทาภัยพิบัติเท่านั้น

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่าความร่วมมือทางด้านกิจการพลเรือนของประเทศสมาชิก เป็นช่องทางสำคัญที่จะช่วยบรรเทาผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ดูเหมือนจะมีความรุนแรงและยาวนานขึ้น ทั้งนี้ประเทศสมาชิกควรให้ความสำคัญและเพิ่มการพัฒนาระบบงานด้านกิจการพลเรือนในด้านการบรรเทาภัยพิบัติ ที่ต้องตระหนักถึงแนวทางในการเข้าช่วยเหลืออย่างรวดเร็วทันเวลาร่วมด้วย โดยข้อตกลงร่วมในความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกลุ่มประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ควรเป็นข้อตกลงที่ทุกชาติยอมรับได้ โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ รวมถึงควรมีกำหนดคณะทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไข และบรรเทาภัยพิบัติ บนพื้นฐานความเป็นเอกภาพ เสถียรภาพ สันติภาพ และสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน และควรเป็นไปในลักษณะเชิงรุก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อภัยคุกคามในอนาคตของภูมิภาคด้วย

ทั้งนี้สิ่งที่ควรต้องคำนึงถึงในการสร้างความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนต้องเป็นความร่วมมือในสิ่งที่ไม่กระทบต่อความอ่อนไหวทางการเมืองภายในประเทศสมาชิก เป็นความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือเดิมที่มีอยู่ มุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ธรรม และการให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศที่เป็นงานด้านกิจการพลเรือน ทั้งนี้ควรมีการตั้งคณะทำงานร่วมสำรวจจุดอ่อนจุดแข็งของประเทศสมาชิกอาเซียนก่อนหน้าการจัดทำข้อตกลง

2. แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงาน กิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ผลการศึกษาแนวทางการร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนสู่ประชาคมอาเซียน จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีข้อควรพิจารณาหลายประการ ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ไปสู่ ข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อม ด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้

1. การให้ความสำคัญและเพิ่มการพัฒนาระบบงานด้านกิจการพลเรือน โดยเฉพาะ การบรรเทาภัยพิบัติ โดยต้องตระหนักถึงแนวทางในการเข้าช่วยเหลือมิตรประเทศอย่างรวดเร็วทันเวลา
2. การพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการรับรองรับการดำเนินการของคณะกรรมการ ประสานงานร่วม และกำหนดคณะทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไข และบรรเทาภัยพิบัติ
3. การเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากร องค์กรความรู้ กฎหมายหรือกฎระเบียบที่ เกี่ยวข้อง และการเตรียมความพร้อมด้านยุทธโศปกรณ์ กล่าวคือ

3.1 ด้านบุคลากร ต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องความรู้ ความเข้าใจในกลุ่ม ประเทศอาเซียน ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของแต่ละประเทศที่ควรทราบเบื้องต้น เพื่อ ประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติ โดยบุคลากรของกองทัพบกต้องมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจ ด้านกิจการพลเรือน หน้าที่รับผิดชอบ จวบจนวัฒนธรรมของประชาชนที่แตกต่างกันภายในประเทศ กลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เรื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

3.2 ด้านองค์ความรู้ ต้องมีการอบรมให้ความรู้ด้านกิจการพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาความร่วมมือ รวมไปถึงการศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี สังคมจิตวิทยา ค่านิยม ชาตินิยม ของ ประเทศอาเซียน เพื่อศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน ภัยคุกคาม โอกาสเพื่อประโยชน์ในงานด้านกิจการพลเรือน

3.3 ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการปรับปรุงกฎหรือระเบียบ หรือกฎหมาย ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ เช่น เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายกำลังพลหรือยุทธโศปกรณ์ เรื่องของภาษี อากร

3.4 ด้านยุทธโศปกรณ์ แม้เป็นงานภารกิจที่ไม่ใช่การศึกสงคราม แต่กองทัพควรให้ ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านยุทธโศปกรณ์ที่ใช้ในสายงานด้านกิจการพลเรือนให้พร้อมทั้ง

ภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับภัยพิบัติ การป้องกันโรคระบาด การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภารกิจเหล่านี้ย่อมต้องใช้ยุทธศาสตร์ทางทหารหลายชนิด

4. การประชุมหารือภายในเพื่อเตรียมการในทุกระดับทุกหน่วย เพื่อให้ได้กรอบหรือรายละเอียดในเนื้อหาของความร่วมมือ เพื่อผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง

5. การใช้กลไกคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการในทุกระดับของกองทัพบก สนับสนุนงานกิจการพลเรือน และควรมีการปรับปรุงโครงสร้าง ภารกิจ หน้าที่ เพื่อรองรับงานด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เพิ่มมากขึ้น เช่น หน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามสิ่งเสพติด หน่วยป้องกันชายฝั่ง การจัดหน่วยบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนแบบรวมการ หน่วยงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าว ต้องมีความเป็นสากลและมีกำลังพล ยุทธศาสตร์เพียงพอที่จะปฏิบัติงานทั้งในและนอกประเทศ

6. การเริ่มต้นสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์สันติภาพกับประเทศสมาชิกอื่นๆ เพื่อวางแผนร่วมกันอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงสันติภาพและเสรีภาพ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านบรรเทาสาธารณภัยระหว่างประเทศสมาชิก

7. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนและสนับสนุนเทคโนโลยี รวมถึงการฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนการประเมินสถานการณ์ ร่วมกับประเทศสมาชิกอื่นๆ โดยหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ กำหนดรูปแบบเนื้อหาสาระ ให้ครอบคลุม พร้อมมีการผลักดันสู่เวทีในระดับสากลต่อไป

8. การค้นหาจุดยืนของกองทัพบก เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้ภาษาเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงและปลอดภัย การสร้างความเข้าใจในค่านิยมใหม่ และการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าว และการศึกษาวิจัยในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของโลก โดยหน่วยงานที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ

9. การศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบถึงข้อจำกัดของอาเซียนในประเด็นต่างๆ ทั้งในประเด็นความอ่อนไหวทางการเมือง ปัญหาการสร้างค่านิยมร่วม ปัญหาปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ปัญหาความหวาดระแวง และการศึกษาข้อจำกัดที่เป็นสภาพปัญหาต่อความร่วมมือด้านความมั่นคง

10. การให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในประเทศ เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนต่อภารกิจของกองทัพด้านกิจการพลเรือนที่กล่าวมาข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อตกลงร่วมในความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกลุ่มประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนในอนาคต ควรเป็นข้อตกลงที่ทุกชาติยอมรับได้ โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์
2. ควรต้องคำนึงถึงในการสร้างความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนต้องเป็นความร่วมมือในสิ่งที่ไม่กระทบต่อความอ่อนไหวทางการเมืองภายในประเทศสมาชิก
3. ควรมีกำหนดคณะทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไขและบรรเทาภัยพิบัติ บนพื้นฐานความเป็นเอกภาพ เสถียรภาพ สันติภาพ และสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน และควรเป็นไปในลักษณะเชิงรุก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อภัยคุกคามในอนาคตของภูมิภาค

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- อาเซียน 1, กรม. แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ASEAN Political – Security Community (APSC) Blueprint. กระทรวงการต่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เพจเมคเกอร์. 2553.
- จิรโชค วีระสย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ. รัฐศาสตร์ทั่วไป. คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. เมษายน 2551.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ซี. 2550.
- พิชญ์ สุวรรณะชญ. สามทศวรรษอาเซียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2540.
- วัชรพร รัตนยานนท์. ก้าวสู่ประชาคม ASEAN 2015. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

- สุรชาติ บำรุงสุข,รศ., ดร. “ประชาคมอาเซียน : มิติด้านความมั่นคง”, จุลสารความมั่นคงศึกษา. ฉบับที่ 103. พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สแควร์ ปริ้นซ์ 93, มกราคม 2555.
- ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว. “ความมั่นคงระหว่างประเทศ สุขภาพคนไทย 2556”, ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจเพิ่มพลังพลเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556.
- ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์. การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ของ กองทัพบก. จุลสารยุทธศาสตร์ความมั่นคง, ฉบับที่ 1. กรมยุทธศึกษาทหารบก. 2555.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

- ปฎิพัทธ์ สวัสดิ์. “บทบาทของอาเซียนกับการดำเนินงานทางการเมืองและความมั่นคงในยุคสงครามเย็น”.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภูมิภาการศึกษา, คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546 : จ.
- พีรศักดิ์ วัฒนรณชัย, พลเรือตรี. “ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของไทยสู่ประชาคมอาเซียน 2015”.
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2555 : 220–223.
- พรพิมล ศรีโชติ สุกลักษณ์ กาญจนขุนดี วัชรินทร์ ยงศิริ และ ทรงฤทธิ์ โพนเงิน. “ความมั่นคงและ
สมรรถนะทางการเมืองของประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน : ศึกษากรณีเวียดนาม
กัมพูชา ลาว และพม่า”. สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

สัมภาษณ์

- จจร พิมพ์เกษม, พันเอก, ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนสำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบาย
และแผน กระทรวงกลาโหม. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.
- จันทมัย ชีกว้าง, พันเอก, ผู้อำนวยการกองกิจการพัฒนา กรมกิจการพลเรือนทหารบก. สัมภาษณ์. 14
เมษายน 2557.
- ชยพล สุคนามัย, พันเอก, ประจํากรมกิจการพลเรือนทหาร. สัมภาษณ์. 1 พฤษภาคม 2557.
- พีรวัฒน์ ชูณหะนันท์, พันเอก, ผู้อำนวยการกองบรรเทาสาธารณภัยส่วนกิจการพลเรือน กรมกิจการ
พลเรือนทหาร. สัมภาษณ์. 4 พฤษภาคม 2557.
- ยุทธเกียรติ ล้วนไพรินทร์, พันเอก, สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม
กระทรวงกลาโหม. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.
- ยงยุทธ แสนประสิทธิ์, ร้อยตรี, ดร., สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม
กระทรวงกลาโหม. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.
- รสริน ชาญเลขา, พันโท, หลึง, สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม
กระทรวงกลาโหม. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.
- เรวดี รวงผึ้งหลวง, นาวาอากาศเอก, หลึง, สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม
กระทรวงกลาโหม. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.

ศิวะ หว่างอากาศ, พันเอก, รองผู้อำนวยการกองบรรเทาสาธารณภัยส่วนกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนทหาร. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.

สมศักดิ์ สมรักษ์, พันเอก, รองเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก. สัมภาษณ์. 12 เมษายน 2557.

เสาวลักษณ์ หงส์ทอง, พันโท, หญิง, สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม กระทรวงกลาโหม. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.

สุรศักดิ์ กาญจนสมบูรณ์, พันเอก, สำนักนโยบายและแผนกลาโหม. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2557.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กองทัพบก. “วิสัยทัศน์กองทัพบก 2560”. (ไม่ระบุปีที่พิมพ์) (สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2557).

ยุทธการทหารบก, กรม, “หนังสือด่วนมาก ที่ กห 0403/236 เรื่อง ขออนุมัติแผนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียน – ทบ. (4 มกราคม 2556).

_____. “หนังสือด่วนมาก ที่ กห 0403/2440 เรื่อง ขออนุมัติจัดทำรูปแบบแผนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียน – ทบ. แจกจ่ายให้กับ นขต.ทบ. (15 กุมภาพันธ์ 2556).

กิจการพลเรือนทหารบก, กรม, “หนังสือด่วนมาก ที่ กห 0405/3267 เรื่อง แผนงาน/โครงการด้านกิจการพลเรือนรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน. (24 กันยายน 2555).

_____. “หลักนิยมกิจการพลเรือนของกองทัพบก พ.ศ. 2552”.

วิชัย ชูเชิด, พันเอก, “เอกสารประกอบการศึกษาวิชาความมั่นคงศึกษา (Security Studies)”. กรุงเทพฯ : โรงเรียนเสนาธิการทหารบก. 2547.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556-2560). สำนักนายกรัฐมนตรี”. (ไม่ระบุปี พ.ศ.ที่พิมพ์). (สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2557).

ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์. “บทบาทของกองทัพบกในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558”. ณ โรงแรมจอมเทียน ปาล์มบีช รีสอร์ท พัทยา จ.ชลบุรี. เอกสารประกอบการสัมมนา, กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2555

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

อาเซียน, กรม. “ASEAN MIMI BOOK”. กระทรวงการต่างประเทศ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

http://www.service.nso.go.th/nso/nsopublish/asean/files/ASEAN_minibook.pdf

(สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2557).

อาเซียน 1, กอง, “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน”. กรมอาเซียน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

[http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20121126-180444-](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20121126-180444-464895.pdf)

[464895.pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20121126-180444-464895.pdf). สิงหาคม 2554.

_____ ข่าวสาร : ผลการสัมมนาเรื่อง “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน: โอกาสและความท้าทาย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/asean/th/news>. (7 พฤศจิกายน 2556).

_____ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. กระทรวงการต่างประเทศ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/asean/th/home> (17 ธันวาคม 2555).

โครงการจับตาอาเซียน. “สรุปการสัมมนาเรื่องความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียน พัฒนาการและแนวโน้มในอนาคต”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.aseanwatch.org/wp-content/uploads/2012/03/สัมมนาที่วปอ..pdf>. (สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2557).

ณัฐฉิณ วรณารักษ์. “ความหมายและความสำคัญของประชาคมอาเซียน”. ศูนย์ข่าวการศึกษาไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.enn.co.th/2308>. (สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2557).

ประภัสสร เทพชาตรี. “ข้อเสนอการทำให้อาเซียนเป็นองค์กรของประชาชนอย่างแท้จริง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thepchatree.blogspot.com/2009/03/blog-post.html>. 24 มีนาคม 2552.

เทคโนโลยีสารสนเทศ, แผนก, “แนวทางปฏิบัติของกระทรวงกลาโหมในการรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558”. กองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.lakmuangonline.com/asiandefensedetail.php?lcid=3&cid=6>. (สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2557).

เสนาธิการทหารและวิทยาลัยการทัพ, วิทยาลัย, “เอกสารยุทธศาสตร์ทหาร ปี พ.ศ. 2554-2558”. ผลงานทางด้านวิชาการร่วมกัน ของนักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่นที่ 51 วิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 55 วิทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ 42 และ วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 44, ประจำปีการศึกษา 2553. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.jsc.rtarf.mi.th/mag05_StrategyResearch/Strategy Research/Strategy%20jsc%2051.pdf](http://www.jsc.rtarf.mi.th/mag05_StrategyResearch/Strategy%20Research/Strategy%20jsc%2051.pdf).

_____ “ยุทธศาสตร์ทหาร พุทธศักราช 2557–2561”. จัดทำโดย นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่นที่ 54 นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 58 นักศึกษาวิทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ 45 นักศึกษาวิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 47, ประจำปีการศึกษา 2556. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.jsc.rtarf.mi.th/mag05_StrategyResearch/StrategyResearch/Strategy_JSC54.pdf.

วิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ, สำนัก, “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.61.19.54.141/km/book_km/2555/ASEAN/article_asean/04.pdf. (สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2557).

ศนิโรจน์ ธรรมยศ, พันเอก. กองทัพบกกับการก้าวสู่ความเป็น "ประชาคมอาเซียน". (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.ac.educate.rtaf.mi.th/index.php/military/6-2013-04-30-03-35-45>. (สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2557).

อสมท. บริษัท จำกัด (มหาชน). “สุรินทร์ เนะกองทัพบก 4 แนวทางเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.mcot.net/site/content?id=4ff673d80b01dabf3c02fe80#.Uz5bQPI_uSo. (8 มีนาคม 2555).

_____ “พบ.ทบ.ย้ำการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต้องระวังภัยคุกคามจากการเปิดประเทศ”. เข้าถึงได้จาก : http://www.mcot.net/site/content?id=504effeb0b01daa33b000029#.UIYOVfl_uSo (11 ก.ย. 2555).

ภาษาต่างประเทศ

Books

Bruce B. Bingham, Daniel L. Rubini and Michael J. Cleary. U.S. Army Civil Affairs–The Army’s “Ounce of Prevention. A National Security Affairs Paper Published on Occasion by The Institute of Land Ware Association of The United States Army Arlington, Virginia. No. 41 March. 2003.

Cini M. Intergovernmentalism. In M. Cini & Borrigan N.P.S (Eds). European Union politics. (pp. 87-103). New York : Oxford University Press. 2010.

Denzin, N. The Research. Chicago : Aldin. 1970.

William Tow and Brendan Taylor. What Is Regional ‘Security Architecture?’. paper prepared for the ISA 2008 Annual Conference, San Francisco, 26-29 March 2008, p. 2.

Journals

Brooks, Stephen. 1999. “The Globalization of Production and the Changing Benefits of Conquest.” The Journal of Conflict Resolution, 43 (5): 646-670.

Hall, Peter A. And Rosemary C.R. Taylor “Political Science and the Three New Institutionalisms,” Political Studies Vol. 44. 1996, : 936-957.

Thesis

Thomas B. Pepinsky. Context and Method in Southeast Asian Politics. First Draft. Department of Government Cornell University May. 2012.

Rizal Sukma. “ASEAN, Regional Security and the Role of the United States: A view from Southeast Asia”, Paper Presented at Conference on “A New Horizon for Japan’s Security Policy: Basic Concepts and Framework”, Institute for International Policy Studies (IIPS), Tokyo, 30 November-1 December 2004.

Jusuf Wanandi, "Security Issues in the ASEAN Region", in Karl D. Jackson and M. Hadi Soesastro, eds., *ASEAN Security and Economic Development*, Research Papers and Policy Studies no. 11 (Berkeley, CA: Institute of East Asian Studies, University of California, 1984), p. 305.

Hadi Soesasto (ed.), *ASEAN in a Changed Regional and International Political Economy* (Jakarta: Center for Strategic and International Studies. 1995.

Non-Published Document

Brown, Garrett Wallace. "Globalization is What We Make of It: Contemporary Globalization Theory and the Future Construction of Global Interconnection." *Political Studies Review*, 6 (1). 2008. pp. 42-53.

Buzan, Barry. "People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post Cold-War Era". 2nd ed. Boulder, CO: Lynne-Rienner Publishers. 1991.

Diego Castañeda Garza. *International Integration Theories. "Regional Scenarios"*. (Online). Available : <http://www.diego.files.wordpress.com/2006/08/international-integration-theories.pdf> August 19 2006.

Finn Laursen. "Theory and Practice of Regional Integration", Jean Monnet/Robert Schuman Paper Series, Vol. 8 No. 3, February 2008. <http://aei.pitt.edu/8219/1/LaursenLongSympos08RegIntegedi.pdf>.

Jorn Dosch. "Southeast Asia and the Pacific: ASEAN" in Michael Connors, Remy Davison, and Jorn Dosch (eds.), *The New Global Politics of the Asia-Pacific* (London: Routledge Curzon). 2004 : 76-79.

Joint Publication 3-57.1. "Joint Doctrine for Civil Affairs". 14 April 2003.

Kegley, Jr. C.W. "World politics : trend and transformation". Belmont: Thomson Higher Education. 2007.

Koo, Min Gyo. 2009. "The Senkaku/Diaoyu Dispute and Sino-Japanese Political-Economic Relations: Cold Politics and Hot Economics?" *The Pacific Review*, 22 (2): 205-232.

Naim, Moisés. *Think Again: Globalization*. Foreign Policy. 2009, pp. 28-32.

Tommy Koh, "Southeast Asia", in Kim Kyung-won, Tommy Koh, and Farooq Sobhan, *America's Role in Asia: Asian Views* (San Francisco: The Asia Foundation, 2004), p. 38.

Wolf, Martin. "Will the Nation-State Survive Globalization?" *Foreign Affairs*, 80 (1). 2001, 178-190.

ภาคผนวก

ผนวก ก

แบบการสัมภาษณ์

เรื่อง : การเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ
กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์

ยศ - ชื่อ - สกุล

ตำแหน่ง / หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

วัน / เดือน / ปี ที่ เวลา สถานที่สัมภาษณ์

.....

วัตถุประสงค์ที่ 1 : ศึกษาความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียน

- ภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียน
- ภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียน
- ความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียน
- ความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียน
- ความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์ที่ 2 : เสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารใน
งานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนคติหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา

1.1.2 สาเหตุ

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา

1.2.2 สาเหตุ

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต

1.3.2 ปัจจุบัน

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต

1.4.2 ปัจจุบัน

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม

1.5.2 ข้อตกลงร่วม

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ

2.2 รูปแบบความร่วมมือ

2.3 รูปแบบการเตรียมการ

ผนวก ข

ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ พ.อ.สมศักดิ์ สมรักษ์ ตำแหน่ง รอง จก.กร.ทบ.

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา : ที่สำคัญประกอบด้วย

- ความขัดแย้งเรื่องเขตแดนทางทะเลของประเทศในภูมิภาค
- การก่อการร้าย
- ภัยธรรมชาติ
- โรคระบาด

1.1.2 สาเหตุ :

1.1.2.1 ความขัดแย้งเรื่องเขตแดนทางทะเลของประเทศในภูมิภาค

- เขตแดนทางทะเลเป็นแหล่งผลประโยชน์จำนวนมาก เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ สัตว์ทะเล เกิดการอ้างกรรมสิทธิ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าว โดยเฉพาะบริเวณทะเลจีนใต้

1.1.2.2 การก่อการร้าย

- ภูมิภาคเอเชีย ประกอบด้วย หลายเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และศาสนา ตลอดจนลัทธิความเชื่อ อุดมการณ์ โดยเฉพาะการก่อการร้าย ซึ่งเกิดจากกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มดังกล่าวมีการปฏิบัติการทั้งกว้างขวาง เชื่อมโยง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1.1.2.3 ภัยธรรมชาติ

- ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ในเขตพายุขนาดใหญ่ และเขตแผ่นดินไหว มักเกิดปัญหาอุทกภัยขนาดใหญ่ แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ฯลฯ

1.1.2.4 โรคระบาด

- คนยากจน ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับหลายประเทศยังมีการจัดการด้านสาธารณสุขไม่ดีพอ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายคนได้ง่ายขึ้น โอกาสจึงมีมาก

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา : ที่สำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย

- การแข่งขันผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ ผลกระทบด้านความมั่นคง
- ภัยธรรมชาติ

- การก่อการร้าย

1.2.2 สาเหตุ : เช่นเดียวกับข้อ 1.1.2

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต : - มีกลไกความร่วมมือน้อย ไม่เพียงพอ

- แต่ละประเทศในภูมิภาคมีข้อจำกัดอันเกิดจากการกำหนดบทบาท และ
จุดยืนของตนเอง เพราะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมหาอำนาจที่มีต่อภูมิภาค

- ความร่วมมือเกิดขึ้นในระดับที่น้อยมาก ทั้งประเภทและจำนวนของประเทศ
ที่เข้าร่วม

1.3.2 ปัจจุบัน : - มีกลไกความร่วมมือมากขึ้น และกลไกเดิมได้รับการพัฒนาให้สามารถ
ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ประเภท จำนวนประเทศมีความร่วมมือมากขึ้น

- กฎบัตรอาเซียน น่าจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความร่วมมือใน
การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในกรอบของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
(APSC : ASEAN Political /-Security Community)

- ความพยายามในการสร้างความร่วมมือ จากมหาอำนาจไปภูมิภาค (จีน)
และสหรัฐฯ ก็มีการปรับเปลี่ยนนโยบายโดยให้ความสำคัญต่อภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น จะต้อง
พยายามสร้างขึ้นให้ได้ โดยการบริหารคุณอำนาจที่เหมาะสม

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียน
อย่างไร

1.4.1 อดีต : จำกัดอยู่ในวงแคบ โดยเฉพาะความร่วมมือในการช่วยเหลือประชาชน กรณีเกิด
ภัยพิบัติ

1.4.2 ปัจจุบัน : ควรเพิ่มขอบเขต และลักษณะของความร่วมมือให้มากขึ้น เช่น

- การแลกเปลี่ยนการศึกษาในสายงาน

- การแลกเปลี่ยนการฝึกในสายงาน

- การฝึกพร้อมระดับทวี และพหุภาคี ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ เรื่อง
การช่วยเหลือประชาชน การบรรเทาสาธารณภัย

- สร้างกลไก/หน่วยงานย่อย ความร่วมมือด้านกิจการพลเรือน เพื่อ
ขับเคลื่อนความร่วมมือ ทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคม
อาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม : เน้นความร่วมมือที่เป็นไปในสถานการณ์ปัจจุบัน, ภัยพิบัติ/สาธารณภัย

1.5.2 ข้อตกลงร่วม : - การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา/ดูงาน ระหว่างประเทศสมาชิกฯ

- การฝึก/ศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของแต่ละประเทศ

- การฝึก/ร่วมเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย

- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ การ

อนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์ดินน้ำ และทรัพยากรทางอากาศ

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ : ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมในข้อ 1.5.2

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ : สืบเนื่องจากข้อ 1.5 ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการบรรเทาภัยพิบัติ

- ปรับปรุงหลักนิยามที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน

- พัฒนาหน่วย ทั้งกำลังพลและยุทโธปกรณ์ให้มีความพร้อม สมบูรณ์

ตามหลักนิยาม ใช้กลไกที่มีอยู่เดิม เช่น ส.พชท.ทหารไทย พัฒนาสัมพันธ์ เพื่อหารือประเทศในภูมิภาค เพื่อเพิ่มช่องทาง/กลไก ความร่วมมือใหม่ ในทุกระดับ

- เริ่มพัฒนาความร่วมมือ จากเรื่องง่ายๆ และเป็นไปได้ เพื่อพัฒนาไปสู่ความร่วมมือที่มากขึ้น กว้างขวางขึ้น

2.2 รูปแบบความร่วมมือ : การศึกษา, การดูงาน, การฝึก/ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน, การฝึก/ร่วม, การปฏิบัติการร่วมในเหตุการณ์จริง

2.3 รูปแบบการเตรียมการ : พัฒนาหลักการ หลักนิยามที่เกี่ยวข้อง, พัฒนากำลังพล, พัฒนายุทโธปกรณ์, เตรียมแผนความร่วมมือ (ศึกษา, ดูงาน, ฝึก/ศึกษา, ฝึก/ร่วม ฯลฯ) , พัฒนากลไกใหม่ๆ ในทุกระดับ เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือ

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ พ.อ.จันทมัย ชีกว้าง ตำแหน่ง ผอ.กพน.กร.ทบ.

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา : ปัจจุบันปัญหาภัยความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่ประเทศสมาชิกเผชิญร่วมกัน ถูกแบ่งออกเป็น 2 ชนิด

1.1.1.1 ภัยความมั่นคงตามแบบ (Traditional Threat) เป็นภัยคุกคามที่เกิดจากกำลังทหารของชาติอื่น หรือความขัดแย้งที่ใช้อาวุธเข้าตัดสิน

1.1.1.2 ภัยคุกคามนอกแบบ (Nontraditional Threat) เป็นภัยความมั่นคงที่นักความมั่นคงศึกษายุคหลังสงครามเย็น ระบุให้เป็นภัยต่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน เช่น ปัญหาโรคระบาดชนกลุ่มน้อย การแพร่ขยายอิทธิพลทางทหาร เป็นต้น

1.1.2 สาเหตุ : ภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนเกิดจาก 2 ส่วนด้วยกัน

1.1.2.1 ความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ ที่เกิดขึ้นระหว่างเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ก่อให้เกิดความรุนแรงระหว่างกลุ่ม เช่น ปัญหาโรฮิงญา หรือความขัดแย้งระหว่างมุสลิมกับชาวพุทธรัฐยะไข่, พม่า เป็นต้น

1.1.2.2 ความขัดแย้งร่วมสมัย ซึ่งในปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ถูกขยายให้ใหญ่ขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงของโลก (โลกาภิวัตน์) ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรและทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ภัยก่อการร้าย การค้ายาเสพติด โจรสลัด ความยากจน และยังมีเหตุจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศของโลกอีก เช่น ความแห้งแล้ง พายุฝนฟ้าคะนอง โรคระบาดที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี เป็นต้น

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา : อาเซียนนั้นมีพื้นที่ระหว่างประเทศสมาชิกเกี่ยวเนื่องติดต่อกันไปทั้งทางบกและทางทะเล โดยมีจุดยุทธศาสตร์สำคัญ คือ ช่องแคบมะละกา และหมู่เกาะจำนวนมาก ซึ่งเป็นพื้นที่ๆ อยู่ในกรณีพิพาทอาณาเขตทางทะเลอย่างหมู่เกาะสแปดลีย์ ที่คาดว่าเป็นแหล่งทรัพยากรก๊าซธรรมชาติ เป็นผลให้มีการแพร่ขยายอิทธิพลทางทหารจากประเทศมหาอำนาจในภูมิภาค อันก่อให้เกิดความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดนทางทะเล นอกจากนี้ยังมีภัยที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุทางธรรมชาติที่หลายประเทศในอาเซียนประสบอยู่ร่วมกัน เช่น พายุไซโคลน ไฟป่าหมอกควัน น้ำท่วม เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศสมาชิกได้มีมาตรการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นแล้ว

1.2.2 สาเหตุ : กรณีข้อพิพาททางทะเล มีสาเหตุมาจากการที่อาเซียนตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญของโลก หมู่เกาะแอสปดลีย์และช่องมะละกาเป็นเส้นทางลำเลียงสำคัญของสินค้าและน้ำมันกว่า 1/3 ของทั้งโลก อีกทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศมหาอำนาจต่างมีเป้าหมายในการควบคุมพื้นที่ เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติของตน เมื่อมีความต้องการดังกล่าว ย่อมทำให้ประเทศต่างๆ ต้องรักษาอธิปไตยของตนเหนือพื้นที่พาท

ส่วนในกรณีของภัยธรรมชาติ สาเหตุหลักที่นำมาพิจารณา คือ สภาวะโลกร้อน และการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเลวร้ายลง และทวีความรุนแรงสร้างความเสียหายในชาติทวีปส์ขึ้นทุกๆ ปี

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต : ความร่วมมือที่เกิดขึ้น เกิดจากการสนับสนุนจากตะวันตก เพื่อต่อต้านการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ตามทฤษฎีโดมิโน (Domino theory) ซึ่งทำให้เกิดการรวมตัวของชาติที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันเข้มแข็งไว้ 5 ชาติด้วยกัน คือ ไทย พม่า มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์

ในช่วงหลังสงครามเย็น ความร่วมมือทางทหารของอาเซียนก็ไม่ได้พัฒนาไปมากนัก มีการประชุมกันเป็นครั้งคราวขาดความกระตือรือร้น เนื่องจากภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์หมดไป ทำให้ชาติตะวันตกก็เบนเข็มออกจากภูมิภาคนี้ไปให้ความสำคัญกับภูมิภาคตะวันออกกลางแทน (สงครามอ่าวครั้งที่ 1)

1.3.2 ปัจจุบัน : ด้วยกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่ข้อตกลงร่วมกันในการรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนอันมีประเด็นหลัก 3 ประการ ในความร่วมมือกันในระหว่างสมาชิกอาเซียนได้แก่

1.3.2.1 AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.3.2.2 ASCC ประชาคมวัฒนธรรมและสังคมอาเซียน

1.3.2.3 APSC ประชาคมความมั่นคงอาเซียน

ซึ่ง APSC นั้นมีจุดมุ่งหมายให้กลุ่มประเทศสมาชิกมีความร่วมมือระหว่างกันในด้านความมั่นคงจากภัยคุกคามต่างๆ เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และการฝึกซ้อมกันระหว่างชาติสมาชิก ซึ่งแบ่งออกเป็นทั้งด้านความมั่นคงตามแบบและภัยความมั่นคงนอกแบบ

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต : งานด้านสายกิจการพลเรือน โดยรวมนั้นเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบในประเทศ มีเขตความรับผิดชอบที่หลากหลาย เพื่อปฏิบัติการสนับสนุนการทำงานของหน่วย

อื่นที่เกี่ยวข้องกับพลเรือน เพื่อให้พลเรือนมีความคิดและการปฏิบัติสนับสนุนกับฝ่ายทหาร จึงต้องปฏิบัติทั้งยามสงบและยามสงคราม

1.4.2 ปัจจุบัน : ความร่วมมือในด้านกิจการพลเรือนในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากชาติต่างๆ ที่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน เพราะว่าในปัจจุบันเป็นยุคของโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงทางข้อมูลข่าวสาร และเคลื่อนย้ายทรัพยากรต่างๆ ทั้งคน สินค้า เงินตรา เป็นเหตุให้การปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนเปลี่ยนแปลงตามไป กล่าวคือ การปฏิบัติมีความเกี่ยวข้องกับทั้งพลเรือนฝ่ายเราและฝ่ายอื่นที่อยู่ในประเทศ และประชาชนของเราที่อยู่ในต่างประเทศ

ในหลายปีที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสภาพภูมิอากาศ ทำให้ประเทศต่างๆ มีความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนมากขึ้นตามลำดับ เช่น ในภัยพิบัติสึนามิ ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และมีหลายประเทศในภูมิภาครับความช่วยเหลือ ทำให้ฝ่ายกิจการพลเรือนเป็นต้องปรับตัวตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไปด้วย

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม : ที่สามารถเกิดขึ้นหลังการเข้าสู่ประชาคมมีดังนี้

1.5.1.1 แร้งงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

1.5.1.2 โรคระบาด

1.5.1.3 อาชญากรรมข้ามชาติ

1.5.1.4 ค้ามนุษย์

1.5.1.5 ก่อการร้ายข้ามชาติ

1.5.1.6 ฟอกเงิน

1.5.1.7 ความขัดแย้งระหว่างศาสนา, ชาติพันธุ์

1.5.2 ข้อตกลงร่วม : ประเทศไทยและเพื่อนบ้านได้มีข้อตกลงร่วมกันในงานด้านกิจการพลเรือน ได้แก่

1.5.2.1 ด้านวัฒนธรรมประเพณี

1.5.2.2 ด้านความมั่นคงร่วม

1.5.2.3 ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1.5.2.4 ด้านสาธารณสุข

1.5.2.5 ด้านสิ่งแวดล้อม

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ : แนวทางความร่วมมือที่ไทยได้จัดทำขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ การจัดตั้งโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดน มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนได้มีความ

ร่วมมือกันในด้านต่างๆ เพื่อป้องกันภัยที่มาพร้อมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และส่งเสริมความสามัคคีปรองดองกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวเขตแดนติดกัน

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ : การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในสายงานกิจการพลเรือนนั้น แบ่งได้ตามแนวทางความร่วมมือของอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก คือ

2.1.1 ประชาคมความมั่นคงอาเซียน APSC เป็นเสาหลักในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง เสริมสร้างความมั่นใจ ความโปร่งใส และการร่วมกันต่อต้านภัยคุกคามจากภัยต่างๆ

2.1.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC เป็นเสาหลักด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อให้อาเซียนมีตลาดและปัจจัยการผลิต คือ เงินทุน, แรงงาน, วัตถุดิบ, ผู้ประกอบการ, สถานที่เดียวกัน

2.1.3 ประชาคม สังคม และวัฒนธรรม ASCC เป็นความร่วมมือในการสร้างวัดจักษณ์อาเซียนให้เกิดขึ้นบนเวทีโลก และสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

ในการปฏิบัติการกิจด้านกิจการพลเรือนกองทัพบก มีภารกิจทางทหารที่ไม่ใช่การสงคราม (Non-Combat Mission) ที่เกี่ยวกับความร่วมมือกันในระหว่างประเทศสมาชิกหลายประการด้วยกัน ตามแนวทางเสาหลักของอาเซียนทั้ง 3 เสา

2.2 รูปแบบความร่วมมือ : กองทัพบกของประเทศสมาชิกให้ความร่วมมือ สนับสนุนในการให้ความรู้ความเข้าใจ ในกิจการพัฒนาประเทศ ตามขีดความสามารถของทหารนอกเหนือไปจากการรบ โดยมีรูปแบบในความร่วมมือกันใน 2 ด้าน คือ

2.2.1 ความร่วมมือระหว่างกองทัพ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การปราบโจรสลัด เป็นต้น

2.2.2 ความร่วมมือกับภาคพลเรือน เช่น การพัฒนาร่วมกันด้านวิทยาศาสตร์พลังงาน ทดแทน การป้องกันอุบัติภัย และภัยธรรมชาติ และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศร่วมกัน

ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในด้านทางทหารจะเกิดขึ้นตามข้อตกลง ADMM (การประชุมรัฐมนตรีกลาโหม) ซึ่งกำหนดให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทางทหารจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประเทศผู้ร้องขอเท่านั้น การปฏิบัติการทางทหารจะต้องให้ความสำคัญกับการเคารพซึ่งอธิปไตยของชาติสมาชิก

2.3 รูปแบบการเตรียมการ : การเตรียมการเพื่อความร่วมมือทางทหารในงานด้านกิจการพลเรือน ควรมีดังนี้

2.3.1 บุคลากร บุคลากรของกองทัพควรมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจด้านกิจการพลเรือน หน้าที่รับผิดชอบ จวบจนวัฒนธรรมของประชาชนที่แตกต่างกันภายในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เรื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

2.3.2 ยุทธโศปกรณ์ แม้เป็นงานภารกิจที่ไม่ใช่การศึกสงคราม แต่กองทัพควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านยุทธโศปกรณ์ที่ใช้ในสายงานด้านกิจการพลเรือนให้พร้อมกับการกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับภัยพิบัติ การป้องกันโรคระบาด การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การกิจเหล่านี้ย่อมต้องใช้ยุทธโศปกรณ์ทางทหารหลายชนิด

นอกจากความพร้อมด้านกำลังพล และยุทธโศปกรณ์แล้วกองทัพต้องให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในประเทศ เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนต่อภารกิจของกองทัพด้านกิจการพลเรือนที่กล่าวมาด้วย

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ พ.อ.ศิวัช หว่างอากาศ ตำแหน่ง รอง ผอ.กบภ.สกร.กร.ทหาร
ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา : การเกิดภัยคุกคามไม่ว่าจะรูปแบบไหน ในบรรดาประเทศกลุ่มอาเซียน ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อประเทศในกลุ่มสมาชิกอย่างรวดเร็วขึ้น เช่น ภัยจากธรรมชาติ การก่อการร้าย โดยเฉพาะภัยธรรมชาติปัจจุบันเห็นว่าเป็นภัยขนาดใหญ่ขึ้นและสร้างความเสียหายมากขึ้น รวมทั้งภัยคุกคามที่เป็นรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางสังคมออนไลน์ที่สามารถขยายผลถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และมักเป็นแง่มุมในด้านลบ เนื่องจากส่วนใหญ่ส่งต่อข้อมูลข่าวสารกัน โดยไม่มีการตรวจสอบความชัดเจนก่อน

1.1.2 สาเหตุ : หลายประเทศมีชายแดนติดต่อกัน, ความร่วมมือด้านต่างๆ ที่มากขึ้น เช่น เศรษฐกิจ การทหาร การศึกษา, ความรวดเร็วในระบบการติดต่อสื่อสารระบบออนไลน์

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา : ความคิดเห็นเช่นเดียวกับข้อ 1.1 เนื่องจากเห็นว่า คำว่าภัยคุกคามร่วม และภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วม มีความหมายใกล้เคียงกันมาก เพราะการเกิดภัยคุกคามด้านต่างๆ ต้องส่งผลกระทบต่อด้านความมั่นคงของชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.2.2 สาเหตุ : ไม่มี

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต : มีการติดต่อประสานหรือมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในระดับหนึ่งเป็นปกติ เนื่องจากภัยคุกคามมีรูปแบบที่ตายตัว เช่น ยาเสพติด, การขัดแย้งเกิดข้อพิพาทเรื่องชายแดน ทำให้มีคณะทำงานร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงหรือเห็นว่าไม่มีการพัฒนาความร่วมมือหรือความสัมพันธ์เท่าที่ควร

1.3.2 ปัจจุบัน : มีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับผู้นำกองทัพสังเกตจากการที่มีการจัดประชุมของคณะทำงานด้านต่างๆ บ่อยครั้งขึ้น รวมทั้งการเยี่ยมชมเยือนระหว่างกัน และเริ่มตระหนักในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดภัยพิบัติด้านต่างๆ

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต : มีความร่วมมือในระดับหนึ่ง เช่น การประชุมตามวงรอบปกติ และการร่วมมือกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

1.4.2 ปัจจุบัน : - มีแนวคิดริเริ่มในการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น ในทุกระดับ ตั้งแต่ผู้นำกองทัพ จนถึงเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว กว้างไกลมากขึ้น

- ให้ความสำคัญในการเข้าช่วยเหลือมิตรประเทศ เมื่อประสบภัยพิบัติ อย่างเต็มความสามารถ

- เพิ่มการฝึกซ้อมระหว่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะการฝึกบรรเทาสาธารณภัย

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม : ในปัจจุบันมีปัจจัยเสี่ยงที่ภัยพิบัติจากธรรมชาติจะมีความรุนแรงและยาวนานขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกลุ่มประเทศสมาชิกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรจะให้ความสำคัญและเพิ่มการพัฒนาระบบงานด้านกิจการพลเรือน โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติ โดยควรต้องตระหนักถึงแนวทางในการเข้าช่วยเหลือมิตรประเทศอย่างรวดเร็วทันเวลา

1.5.2 ข้อตกลงร่วม : ควรกำหนดคณะทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไข และบรรเทาภัยพิบัติ โดยระบุถึงข้อตกลงต่างๆ ในการเข้าช่วยเหลือยามฉุกเฉินให้ชัดเจนคล่องตัวเพื่อความรวดเร็ว

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ : - มีการประชุมของคณะทำงานอย่างต่อเนื่อง

- มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการฝึกซ้อมฯ

- มีการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมชมระหว่างบุคลากรของประเทศ

ในกลุ่มสมาชิกเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการติดต่อประสานงาน

- เพิ่มกิจการด้านการศึกษาดูงานระหว่างกัน

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ : - พัฒนาศักยภาพกำลังพลด้านภาษาอังกฤษ

- ให้ความรู้กำลังพลเรื่องศิลปวัฒนธรรมของสมาชิกอาเซียน

- เพิ่มกิจกรรมต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานจะได้มีโอกาสในการปฏิบัติงานร่วมกับประเทศสมาชิก เช่น การฝึกซ้อม, การศึกษาดูงาน

2.2 รูปแบบความร่วมมือ : ทำแผนงาน โครงการด้านการฝึก ศึกษา ดูงาน

2.3 รูปแบบการเตรียมการ : ร่างแผนงาน, กำหนดกรอบงบประมาณ, ตรวจสอบมิประเทศล่วงหน้า, จัดทำทำเนียบผู้ติดต่อประสานงาน

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ พ.อ.ชยพล ศุภนามัย ตำแหน่ง ประจำ กร.ทหาร

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา : ภัยคุกคามร่วมของอาเซียน ได้แก่ ภัยธรรมชาติ ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ ปัญหาสิ่งแวดล้อม

1.1.2 สาเหตุ : ปัจจุบันสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมของโลกเปลี่ยนไป ประเทศต่างๆ ในแต่ละภูมิภาคล้วนแสวงหาความร่วมมือร่วมกัน เพื่อให้เกิดน้ำหนักในการต่อรองผลประโยชน์ของแต่ละภูมิภาค รวมไปถึงความร่วมมือกันในด้านอื่นๆ

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา : ปัจจุบันภูมิภาคอาเซียนกำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมาก ซึ่งภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมจะเป็นภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภูมิภาค ได้แก่ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหายาเสพติด ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล

1.2.2 สาเหตุ : เกิดจากหลายๆ สาเหตุตามข้างต้น

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต : มีความร่วมมือทางทหารในระดับน้อย แต่ละประเทศต่างแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือทางทหารจากมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค อาทิ สหรัฐ รัสเซีย จีน เป็นต้น

1.3.2 ปัจจุบัน : มีความร่วมมือทางทหารกันมากขึ้น ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อผลทางความมั่นคงทางเศรษฐกิจของภูมิภาคที่จะตามมาเช่นกัน

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต : มีความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนในระดับน้อยมากหรือกล่าวได้ว่า แทบจะไม่มีเลย

1.4.2 ปัจจุบัน : มีความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการร่วมมือกันเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ โดยมีการช่วยเหลือทั้งด้านกำลังพลและยุทโธปกรณ์ร่วมกันตลอดจนการฝึกศึกษาและดูงาน

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม : ของประชาคมอาเซียนด้านกิจการพลเรือน คือภัยพิบัติทางธรรมชาติของภูมิภาค อาทิ แผ่นดินไหว สึนามิ

1.5.2 ข้อตกลงร่วม : มีการทำข้อตกลงร่วมในการร่วมมือกันเมื่อเกิดภัยพิบัติต่อประเทศสมาชิก

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ : ร่วมมือกันทั้งด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ ใการบรรเทาภัยพิบัติต่างๆ ร่วมกัน

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ : ต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากร องค์ความรู้ และกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

- ด้านบุคลากร ต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องความรู้ ความเข้าใจในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของแต่ละประเทศที่ควรทราบเบื้องต้น เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติ

- ด้านองค์ความรู้ ต้องมีการอบรมให้ความรู้ด้านกิจการพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาความร่วมมือ

- ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการปรับปรุงกฎหรือระเบียบ หรือกฎหมาย ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ เช่น เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายกำลังพลหรือยุทโธปกรณ์ เรื่องของภาษีอากร

2.2 รูปแบบความร่วมมือ : ต้องมีการประชุมหารือภายใน เพื่อให้ได้กรอบหรือรายละเอียดในเนื้อหาของความร่วมมือ เพื่อผลประโยชน์ของชาติ

2.3 รูปแบบการเตรียมการ : ต้องมีการเตรียมการในทุกระดับหน่วย

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา : ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ ส่งผลต่อการเกิดภัยธรรมชาติที่มีความถี่มากขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งสร้างความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สิน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของมนุษยชาติ นอกจากนี้ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นส่งผลกระทบต่อเนื่องนานับการ เช่น ฤดูกาลปริมาณน้ำฝนเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลสูงขึ้น เนื่องจากน้ำแข็งขั้วโลกละลาย น้ำทะเลขยายตัว เนื่องจากอุณหภูมิสูงขึ้น เกิดพายุและภัยพิบัติที่รุนแรงและถี่ขึ้น เป็นต้น

1.1.2 สาเหตุ : ที่สำคัญต่อการเกิดภาวะโลกร้อน คือ มนุษย์ โลกมนุษย์ได้เพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่างๆ การขนส่ง และการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนั้นการที่มนุษย์ตัดและทำลายต้นไม้จำนวนมหาศาล ทำให้กลไกการดึงก๊าซคาร์บอนฯ ออกไปจากระบบบรรยากาศถูกลดทอนประสิทธิภาพลง ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา : ภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาดภัย และดินถล่ม แผ่นดินไหว เนื่องจากภูมิภาคอาเซียนมีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ

1.2.2 สาเหตุ : การเกิดภัยพิบัติธรรมชาติ สืบเนื่องมาจากภูมิภาคอาเซียนมีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทำให้มีโอกาสได้พบกับพายุไซโคลน ใต้ฝุ่น ซึ่งเป็นพายุหมุนขนาดใหญ่ และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดภัยธรรมชาติอื่นๆ ตามมา เช่น อุทกภัย และดินโคลนถล่ม รวมทั้งยังมีประเทศที่ตั้งอยู่ใกล้กับแนวขอบของแผ่นเปลือกโลกรอบมหาสมุทรแปซิฟิก หรือวงแหวนแห่งไฟ (Pacific Ring Of Fire) ซึ่งทำให้เกิดแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ และสึนามิในพื้นที่รอบๆ ได้

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต : ไม่มี

1.3.2 ปัจจุบัน : ไม่มี

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต : ไม่มี

1.4.2 ปัจจุบัน : เสริมสร้างประสิทธิภาพและส่งเสริมความร่วมมือในการแสดงขีดความสามารถของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้เกิดการตอบสนองที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ด้านการให้ความช่วยเหลือกับประเทศอาเซียนที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือในด้านกิจการพลเรือน อาทิ ด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ เป็นต้น

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม : เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในกรอบการจัดการกับภัยคุกคามตลอดจนเสริมสร้างเครือข่ายที่มีอยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้ควรเป็นไปในลักษณะเชิงรุก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อภัยคุกคามในอนาคต

1.5.2 ข้อตกลงร่วม : เป็นการเน้นผลประโยชน์ร่วมกันอย่างชัดเจน โดยให้อยู่บนพื้นฐานความเป็นหนึ่งเดียวกัน การมีเสถียรภาพ สันติภาพ และสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ : ส่งเสริมความร่วมมือด้านการสันติภาพ และความปรองดองในภูมิภาค การใช้กลไกการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มีความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติ ส่งเสริมการสร้างเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคอาเซียน และการส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคง รวมทั้งส่งเสริมให้ประเทศมีบทบาทสำคัญในโคลงนามภาคีในสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือกับอาเซียน

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ : เสริมสร้างความมั่นคงสู่ภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรมในการเผชิญภัยคุกคาม โดยมีข้อตกลงร่วมกัน 3 ประเด็น คือ การดำเนินงานบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรของกองทัพในอาเซียนร่วมกัน ในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ, การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมของประเทศคู่เจรจา และการดำเนินงานด้านความมั่นคงร่วมกับภาคประชาสังคมอย่างใกล้ชิด

2.2 รูปแบบความร่วมมือ : อยู่บนพื้นฐานของการให้ความเคารพในอธิปไตยของแต่ละประเทศสมาชิก แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยความสันติ ไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิก และสิทธิในการอยู่ร่วมกัน โดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก มีการจัดทำปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านการสันติภาพและความปรองดองในภูมิภาค ตลอดจนแก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี

2.3 รูปแบบการเตรียมการ : ปรับปรุงโครงสร้าง ภารกิจ หน้าที่ เพื่อรองรับงานด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เพิ่มมากขึ้น เช่น หน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามสิ่งเสพติด หน่วยป้องกันชายฝั่ง การจัดหน่วยบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนแบบรวมการ หน่วยงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าว ต้องมีความเป็นสากลและมีกำลังพลยุทธโศภรณ์เพียงพอที่จะปฏิบัติงานทั้งในและนอกประเทศ

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ พ.ท.ญ. รสริน ชาญเลขา

สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักงานโยบายและแผนกลาโหม

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับรักษุมความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1. สภาพปัญหา

อาชญากรรมข้ามชาติ การละเมิดสิทธิมนุษยชนความขัดแย้งในพื้นที่ การเข้าถึงทรัพยากร

1.1.2 สาเหตุ

กระแสโลกาภิวัตน์ ความแตกต่างทางเชื้อชาติการแย่งชิงทรัพยากร ความแตกต่างทางชนชั้นที่เกิดจากการกระจายรายได้และความเจริญ

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 อดีต

ขาดความไว้นือเชื่อใจ

1.2.2 ปัจจุบัน

พยายามลดปัญหาดังกล่าว ด้วยการจัดการฝึกร่วมด้านการบรรเทาภัยพิบัติ เพื่อสร้างความร่วมมือและความไว้นือเชื่อใจ

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต

มีความร่วมมือในลักษณะการประชุมร่วม

1.3.2 ปัจจุบัน

มีการพัฒนาเป็นการฝึกร่วมกันเพิ่มมากขึ้น

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.4.1 ภัยคุกคาม

รูปแบบใหม่ อาทิ ภัยธรรมชาติ

1.4.2 ข้อตกลงร่วม

ในการใช้ทรัพยากรทางทหารเพื่อการบรรเทาภัยพิบัติ

1.4.3 แนวทางความร่วมมือ

จัดทำคู่มือหรือแนวทางในการให้การสนับสนุนกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ระหว่างกันทั้งในภาพรวม และทวิภาคี รวมถึงการจัดการฝึกพร้อม 6 ปี /ครั้ง ในการปฏิบัติการในการช่วยเหลือกันมนุษยธรรม และบทบาททางภัยพิบัติ

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ จัดกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ

2.2 รูปแบบความร่วมมือ การประชุม การศึกษา การฝึก

2.3 รูปแบบการเตรียมการ โครงสร้างหน่วยและความพร้อมของกำลังพลโดยเฉพาะด้าน ภาษา และความรู้ในสายงาน

ยศ – ชื่อ – สกุล พ.อ.ขจร พิมพ์เกษม

ตำแหน่ง / หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนสำนักงานกิจการพลเรือน
สนผ.ภท.

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา (1.) เมื่อเป็นประชาคมอาเซียนแล้วจะเกิดปัญหาการเคลื่อนย้ายของการเดินทางไปมาของทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนมากับความขัดแย้งระหว่างทหารเป็นบุคคลจะมายึด ดังนั้นต้องทำความตกลงของขอบเขตอำนาจทางทหารระหว่างประเทศจะดำเนินการอย่างไร (2.) ปัญหาเรื่องพื้นที่ผลประโยชน์ทับซ้อนทางทะเล (3.) ปัญหาเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาคมระหว่างประเทศจะให้ความช่วยเหลืองานด้านกิจการพลเรือนของแต่ละประเทศได้อย่างไร (4.) ปัญหาเรื่องการขอใช้เครื่องมือในการช่วยเหลือภัยพิบัติทางทหาร

1.1.2 สาเหตุ ความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการทหารของแต่ละประเทศจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและทำข้อตกลงร่วมกันในการแบ่งของเขตอำนาจรับผิดชอบให้ชัดเจน, ที่สำคัญขนาดพื้นที่ของผลประโยชน์ทางทะเลยังไม่ชัดเจนก็จะเป็นฉนวนให้เกิดการกระทบกระทั่งกันได้

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา (1.) การถูกจำกัดเสรีภาพในการตกลงนิติกรรมใดๆ ด้านการทหารกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียนจะกระทำใดยากหรืออาจจะทำไม่ได้ต้องได้รับความเห็นชอบจากประเทศสมาชิกอาเซียนต่อกันค่อยเสนอ (2.) ปัญหาการฝึกร่วมคอบร้าโกลด์ของประเทศไทยจะยังคงทำได้เหมือนเดิมหรือไม่ หลังจากที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนแล้ว (3.) ปัญหาความขัดแย้งการแย่งชิงหมู่เกาะระหว่างประเทศเปรียบคากับจีน , ปัญหาความขัดแย้งระหว่างแย่งชิงหมู่เกาะระหว่างฟิลิปปินส์กับประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่นหรือเปล่าซึ่งเมื่อเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนแล้วจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่

1.2.2 สาเหตุ เพราะเมื่อเป็นประชาคมอาเซียนแล้วข้อตกลงใดที่เคยทำกับประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ก็จะต้องดำเนินการต่อไปจนกว่าจะหมดสัญญาและเมื่อหลังหมดสัญญาแล้วการที่จะกลับเข้ามาดำเนินการแบบเดิมนั้นจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประเทศสมาชิกอาเซียนมากขึ้นจะดำเนินการใด, โดยประเทศเดียวเพียงลำพังไม่ได้แล้ว

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต ความร่วมมือทางทหารมีน้อยด้วยไม่มีอำนาจหรือระเบียบให้ดำเนินการได้มีแต่ยังไม่ชัดเจนมากนักเพราะขอบเขตอำนาจหน้าที่ยังไม่กำหนดให้ชัดเจน

1.3.2 **ปัจจุบัน** ความร่วมมือทางทหารมีมากขึ้น มีการประชุมระดับรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนมากขึ้น มีการทำความตกลงร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติของกลาโหมอาเซียนมากขึ้น และจะพัฒนาความสัมพันธ์ที่ต่อกันและมีความเข้าใจและมีความร่วมมือกันมากขึ้น

1.4 **ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร**

1.4.1 **อดีต** กลาโหมอาเซียนมีความเข้าใจภาคประชาสังคมมีน้อยไม่เข้าใจการทำงานของภาคพลเรือนของแต่ละประเทศ มองว่าขีดความสามารถของพลเรือนมีน้อยทั้งที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจึงทำให้เกิดความร่วมมือของภาคประชาสังคมขาดความสำคัญและไม่ขอความร่วมมือ

1.4.2 **ปัจจุบัน** กลาโหมอาเซียนของบแต่ละประเทศมีความเข้าใจการทำงานของภาคประชาสังคมของแต่ละประเทศมากขึ้น ประชาชนภาคประชาสังคมของแต่ละประเทศมีการส่งต่อสื่อสารที่ทันสมัยและพยายามแสดงให้เห็นว่าองค์กรภาคประชาสังคมมีขีดความสามารถ และเข้าใจเครื่องมือทางทหาร ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการพลเรือนแต่ออกแบบมาเพื่อการทหารเป็นหลัก ด้วยการที่มีความเข้าใจดีขึ้นและกับทั้งสองฝ่ายทำให้ทหารขอความร่วมมือจากภาคประชาสังคมมากขึ้น และก็ได้รับความร่วมมือที่ดี และได้มีการขยายผลความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้นไปด้วย

1.5 **ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร**

1.5.1 **ภัยคุกคาม** (1.) จะมีการโยกย้ายแรงงานเถื่อนมากขึ้น (2.) มีโรคติดต่อระบาดจากแรงงานมากขึ้น (3.) ปัญหายาเสพติดมากขึ้น (4.) อาชญากรรมข้ามชาติจะมากขึ้น (5.) มีการเอาเปรียบแรงงานต่างชาติมากขึ้น (6.) ปัญหาขาดแคลนแรงงานมีฝีมือและคุณภาพมากขึ้น

1.5.2 **ข้อตกลงร่วม** (1.) จะมีการขอความร่วมมือในด้านทางทหารร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนเข้าร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามข้อ 1.5.1 มากขึ้น (2.) จะมีข้อตกลงร่วมระหว่างรัฐต่อรัฐมากขึ้นในการดำเนินงานร่วมมือในการบริหารจัดการภายในประเทศต่าง ๆ ของสมาชิกประชาคมอาเซียน

1.5.3 **แนวทางการร่วมมือ** (1.) จะต้องให้ความร่วมมือมีการร้องขอมา (2.) การให้ความร่วมมือจะต้องไม่เลือกภารกิจหรือของประเทศไทย (3.) ให้ทรัพยากรร่วมมือโดยไม่กระทบภารกิจและสามารถดำเนินการภารกิจของประเทศได้ตามปกติ (4.) ให้ความร่วมมือสนับสนุนบุคลากรในการใช้ข้อเสนอแนะและร่วมประชุมตามความจำเป็นเท่านั้น

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ ในระดับภูมิภาค เรื่องความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพ ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียน ควรเริ่มต้นสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์สันติภาพของสมาชิก เพื่อวางแผนร่วมกับอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบำรุงสันติภาพและเสถียรภาพ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านบรรเทาสาธารณภัยซึ่งกันและกัน เป็นต้น

2.2 รูปแบบความร่วมมือ จะต้องมีความร่วมมือในหลาย ๆ ด้าน เช่น 1. ด้านการศึกษา 2. ด้านบรรเทาสาธารณภัย 3. ด้านเทคโนโลยี 4. ด้านเกษตร

2.3 รูปแบบการเตรียมการ ต้องมีการฝึกอบรมและเปลี่ยนประเมินการณ์โดนในแต่ละสมาชิก หมุนเวียนกันเป็นภาพ กำหนดรูปแบบเนื้อหา สาระ ให้ครอบคลุม โดยมุ่งเน้นด้านประชาชนแก่สมาชิก พร้อมมีการผลักดันสู่เวทีสากลต่อไป

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ ร.ต.ดร. ขงยุทธ แสนช่วงสิทธิ์

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา ภูมิภาคอาเซียน มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์และมีปัญหาหลายปัญหาที่ยังไม่ได้มีการแก้ไข เมื่อพิจารณาภัยคุกคามร่วม สามารถพิจารณาได้ 3 ประเด็นคือ

1. ภัยคุกคามที่ไม่ใช่รัฐ เช่น การกระทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศ (เช่น กฎหมายทะเล / การลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย ฯลฯ) อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย

2. ภัยคุกคามในรูปแบบรัฐ เช่น การเสริมสร้างกำลังอาวุธของแต่ละประเทศ การเข้ามามีบทบาทของมหาอำนาจอย่างจีนและสหรัฐ เป็นต้น

3. ภัยคุกคามถาวร เป็นภัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด หมอกควัน

1.1.2 สาเหตุ

สาเหตุสำคัญ มี 3 ประการ คือ

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ พ.ท.หญิง เสาวลักษณ์ หงส์ทอง

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางการทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา

กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เช่น ด้านการเมือง แต่ละประเทศมีการปกครองที่แตกต่างกัน ด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ก็แตกต่างกัน ตามสภาพแวดล้อม ทำให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีความแตกต่างกันอย่างมาก ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เกิดจากการสะสมอาวุธทำลายล้าง ภัยจากยุคไซเบอร์ ที่มีการส่งผ่านข้อความที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงในอาเซียน

1.1.2 สาเหตุ

- ความแตกต่างด้านสภาพแวดล้อม การเมือง และวัฒนธรรม
- การเปิดเสรีทางการค้า
- การแข่งขันทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ทับซ้อน

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา

ภูมิภาคอาเซียนมีพรมแดนติดต่อกันทั้งทางบกและทางน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาพื้นที่ทับซ้อน ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันพื้นที่ดังกล่าว โดยอ้างกรรมสิทธิ์ว่าเป็นของตนเอง ประกอบกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กำลังมีอิทธิพลในทุกภูมิภาค คือ ปัญหาด้านความเจริญทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ภัยคุกคามด้านไอที จะเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาคมากที่สุด

1.2.2 สาเหตุ

- ประชาคมอาเซียนยังมีการยึดติดกับทรัพยากรทางธรรมชาติ ที่ต่างฝ่ายต่างอ้างกรรมสิทธิ์ของตน ทำให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ยังไม่สามารถรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพที่แท้จริง
- ความเหลื่อมล้ำทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนา มีความแตกต่างกันทางด้านคุณภาพชีวิต รายได้
- การเชื่อมโยงด้านคมนาคม จะมีความยากลำบาก ทำให้การเดินทางไปมาหาสู่กัน เป็นไปได้ยาก

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางการทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต

กองทัพได้มีข้อตกลงความร่วมมือกันทางด้านพื้นฐานความมั่นคงระหว่างประเทศมานานภายใต้สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันประกอบด้วย การเคารพในอำนาจอธิปไตย ความเสมอภาค และบูรณภาพแห่งดินแดน การไม่แทรกแซงกิจการภายใน และการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี

1.3.2 ปัจจุบัน

การรวมกันเป็นประชาคมอาเซียน ความร่วมมือทางทหารที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะทำให้ภูมิภาคที่มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มอาเซียนไม่เคยพูดถึงการป้องกันประเทศร่วมกัน เพราะการปกป้องประเทศถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่กลุ่มอาเซียนต้องหารือร่วมกัน แต่การสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาค ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นประชาคมอาเซียน กองทัพต้องหาจุดยืนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมี 4 แนวทาง คือ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้ภาษาเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงและปลอดภัย มีความเข้าใจในค่านิยมใหม่ๆ และปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าว นอกจากนี้ควรมีหน่วยงานศึกษาวิจัยในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของโลก

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต

- การอบรม ศึกษา ฝึกงาน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ระหว่างประเทศในอาเซียน
- การฝึกร่วมกันระหว่างกองทัพในแต่ละประเทศ

1.4.2 ปัจจุบัน

จากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ งานด้านกิจการพลเรือน เป็นปัจจัยที่สำคัญด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน มีการปรับรูปแบบใหม่ในการร่วมมือระหว่าง ภูมิภาค นอกจากการฝึกทางทหารร่วมกันระหว่างกองทัพในภูมิภาค ปัจจุบันภัยพิบัติทางธรรมชาติถือเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ประชาคมอาเซียนต้องพิจารณาาร่วมกัน โดยมีการฝึกด้านการบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในภูมิภาคอาเซียน การฝึกด้านการแพทย์ เป็นต้น

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม

- การแข่งขันการเพิ่มศักยภาพด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ของประเทศในอาเซียน
- การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ทางทหารระหว่างประเทศในอาเซียน

- การดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะเรื่องการค้าด้านอาชญากรรมข้ามชาติและความท้าทายข้ามแดนอื่นๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่รับผิดชอบ เช่น สลัดทางเรือ สลัดทางอากาศ การก่อการร้าย การลักลอบค้าอาวุธขนาดเล็กและเบารวมทั้งอาวุธที่มีอนุภาพในการทำลายล้างสูง
- การใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

1.5.2 ข้อตกลงร่วม

การปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียน

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ

- สนับสนุนกำลังพลให้มีทักษะทางด้านภาษา
 - สนับสนุนกำลังพลให้มีทักษะในด้านการบรรเทาภัยพิบัติ การช่วยเหลือประชาชน
 - สนับสนุนการฝึกร่วมกันระหว่างกำลังพลในกองทัพในหลายๆด้าน
2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของ กองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ

- การจัดอบรมกำลังพลให้มีทักษะด้านภาษาในกลุ่มอาเซียนรวมถึงภาษาอังกฤษ
- การศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี การเมือง เพื่อศึกษาหา swot
- การกระชับความสัมพันธ์ในระดับผู้นำของกองทัพ

2.2 รูปแบบความร่วมมือ

- การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำในกองทัพ เช่น การเดินทางเยือนของผู้นำเหล่าทัพ
- การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกำลังพลในกองทัพภูมิภาคอาเซียน

2.3 รูปแบบการเตรียมการ

- การพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายไทยรับรองรับการดำเนินการของคณะกรรมการประสานงานร่วม
- การจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกรอบอาเซียน
- การวางแผนการปฏิบัติเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ด้านกิจการพลเรือนระหว่างเจ้าหน้าที่ของกองทัพในภูมิภาคอาเซียน

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ พ.อ.พีระวัฒน์ ชูณหะພິທຍ ผอ.กบภ. สกร.กร.ทหาร

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1. สภาพปัญหา

- ภัยคุกคามร่วมในอาเซียน คือ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น ภัยธรรมชาติ ยาเสพติด การค้ามนุษย์

1.1.2. สาเหตุ

- ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ชาติต่างๆ รวมทั้งในชาติในอาเซียน ได้ให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจ แข่งขันกันค้าขาย ซึ่งต้องนำทรัพยากรธรรมชาติของคนมาใช้ประโยชน์ ดังนั้นเมื่อมีการนำทรัพยากรธรรมชาติแต่ขาดการควบคุมหรือขาดความสนใจในการควบคุม ซึ่งส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป นำไปสู่การเกิดสภาวะโลกร้อน ทำให้การเกิดภัยธรรมชาติรุนแรงและถี่ขึ้นจนถือว่าเป็นภัยคุกคามง่ายของอาเซียนและโลก นอกจากนี้การแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทำให้คนน้อยวัตถุน้อยมากขึ้น จึงพยายามที่จะหาเงินโดยเร็ว จึงมีการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์มากขึ้น สำหรับภัยคุกคามเรื่องอชิปไตร นั้น แม้จะมีข้อพิพาทกันอยู่แต่ต่างฝ่ายก็พยายามสลายท่าที หรือใช้การเจรจา เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อการค้าเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และแนวโน้มของประชาคมโลกที่ A

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1. สภาพปัญหา

- จากภัยคุกคามร่วมของอาเซียน ซึ่งเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทำให้ประเทศสมาชิก พยายามร่วมมือกันแก้ไข เพราะทุกประเทศได้รับผลกระทบ ไม่ยากก็น้อย และบางประเทศมีค่อนข้างล้ำร้ายและได้รับผลกระทบน้อยจาก ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ก็พยายามแสดงบทบาทเป็นผู้นำในอาเซียน เช่น สิงคโปร์ บรูไน ซึ่งหากมองในแง่บวก ก็เป็นการช่วยผลักดันให้การแก้ปัญหาคุกคามรูปแบบใหม่ คืบหน้าไปได้รวดเร็ว

1.2.2. สาเหตุ

- การที่เป็นภัยร่วมทำให้ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจร่วมกันแก้ไข การที่มีบางประเทศพยายามแสดงบทบาทในการแก้ปัญหา ทำให้สามารถผลักดันงานให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ช่วยให้ประเทศต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น เป็นการป้องกันหรือง่ายแก่การแก้ปัญหาที่เกิดจากภัยคุกคามรูปแบบเก่า (การต่อสู้กันด้วยอาวุธ)

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต

- อาเซียนเมื่อแรกตั้ง ไม่ได้มุ่งในความร่วมมือทางทหาร ดังจะเห็นได้จากอาเซียนมีการก่อตั้งเมื่อปี 2510 แต่มีการประชุม กท อาเซียน ครั้งแรก เมื่อปี 2549 ที่มาเลเซีย มีการยุบสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อปี 2520

1.3.2 ปัจจุบัน

- ปัจจุบันจะมีการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนใน 31 ธ.ค.58 แต่ให้ความสำคัญแก่เสาหลักด้านเศรษฐกิจ โดยมีเสาหลักด้านความมั่นคงและการเมือง รวมทั้ง เสาหลักด้านวัฒนธรรมเป็นส่วนสนับสนุน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อาเซียนหรือโลกยังให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตามความร่วมมือทางทหารในอาเซียน ได้พัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว นับจากปี 2549 ที่มีการประชุม ครั้งแรก นับจนถึงปัจจุบันปี 2557 ได้มีการประชุม ครั้งที่ 8 แล้ว นอกจากนี้ยังมีการประชุม (อาเซียนกับประเทศคู่แข่งอีก 2 ครั้ง การดำเนินการที่ผ่านมาจะเป็นการร่วมมือในการแก้ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ได้แก่ ความมั่นคงทางทะเล การก่อการร้ายสากล อุศุสาหกรรม ทหาร การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การแพทย์ทางทหาร และล่าสุดคือ การปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต

- ในอดีตความร่วมมือด้านกิจการพลเรือน ยังไม่ค่อยเป็นรูปธรรมมากนัก แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป โดยเฉพาะมีภัยคุกคามร่วมมือ ภัยธรรมชาติ การแก้ปัญหาหน่วยงานหลักของแต่ละประเทศในอาเซียนคือฝ่ายพลเรือนแต่เนื่องจากกองทัพทุกประเทศมียุทธโศปกรณ์ซึ่งทนทาน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานด้าน HADR ได้ด้วย รวมทั้งมีกำลังพลจำนวนมาก มีระเบียบวินัย มีการบังคับบัญชาที่เด็ดขาดชัดเจน งานด้าน HADR เป็นงานที่ต้องผสมผสานการทำงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร จึงทำให้งานด้านกิจการพลเรือน ในอาเซียนมีพัฒนาการมาตามลำดับ แม้บ้างประเทศจะไม่นับว่าเป็นงานกิจการพลเรือนเหมือนประเทศไทย แต่ concept การทำงานเหมือนกัน

1.4.2 ปัจจุบัน

- ปัจจุบันงานกิจการพลเรือนของอาเซียนที่เห็นชัดเจน เป็นรูปธรรม คือ งาน HADR เนื่องจากเป็นภัยคุกคามร่วม รวมทั้งไม่เป็นประเทศที่มีการอ่อนไหวหรือ sensitive ต่ออิทธิพลหรือการเมือง น้อยกว่างานอื่นๆ ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันประเทศมหาอำนาจ นอกจะใช้ประเด็นทางเศรษฐกิจเพื่อเข้ามาปฏิสัมพันธ์กับอาเซียนแล้ว ยังใช้ประเด็น HADR ด้วยมีการฝึกซ้อมด้วย HADR ก่อนข้าง

บ่อยและมีประเทศต่างๆเข้าร่วมมากขึ้น เช่น การฝึกร่วม/หน่วย Cobra Gold ก็ปรับไปสู่ mode HADR มากขึ้น มหาอำนาจพยายามใช้ HADR ในการสร้างอิทธิพลของตนใน เอเชีย

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม

- ภัยคุกคามร่วมมือ ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ

1.5.2 ข้อตกลงร่วม

- ในกรอบของ ADMM มีการจัดทำเอกสารแบบความคิดในการใช้ศักยภาพทางทหารเนื่องจาก HADR แต่ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

- ในกรอบ ADMM Plus มีการตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้าน HADR (Expert Working Group EWG on HADR) ซึ่งมีความก้าวหน้าค่อนข้างเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับ 1 มีการฝึกร่วมกันทั้งด้าน HADR กับการแพทย์ทางทหาร ในปี 2556 และจะมีอีกคนครั้งในปี 2559

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ

- การร่วมมือที่มีอยู่ นับว่าถูกต้องแล้ว แต่การบริหารการจัดการของฝ่ายไทยยังแยกสาย HADR ตามกรอบการตกลงคือกรอบ ADMM กับกรอบ ADMM Plus ทั้งคู่ที่เนื่องงานเหมือนกัน องค์ประกอบของคณะทำงานและคณะกรรมการ มีความคล้ายคลึงกัน แต่ในระดับ ADMM Plus จะมีประเทศเข้าร่วมคือ ประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา ส่วน ADMM ประเทศที่นำเสนอจะเป็นผู้ผลักดัน เช่น อินโดนีเซียเสนอแบบ—ด้าน HADR เมื่อไม่ผลักดันต่อเนื่องงานก็ไม่— และงานยังซ้ำกับ EWG on HADR ด้วย

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ

- ทบ.มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในด้าน HADR และการแพทย์ทางทหาร (MM) ซึ่งในช่วงปี 2557-2559 กรมแพทย์ทหารบก กับ รัสเซีย ได้เป็นประชา—ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางทหาร และกำลังวางแผนร่วมกับ EWG on HADR ในการฝึกร่วม HADR กับ MM ที่ประเทศไทยในปี 2559

- การเตรียมความพร้อมของ ทบ. ควรดูจากเอกสารยุทธศาสตร์ ทบ. เรื่องการเตรียมความพร้อมของ ทบ. ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสนับสนุนด้านความมั่นคง โดย พ.อ. สุตศรัณย์ ถ้า เชียง อจ.หก.รร.สท.ทบ./ผู้แทน นศ.สทบ.57 ซึ่งมีการศึกษาเป็นขั้นตอน มีการศึกษาสภาวะแวดล้อม การนำ SWOT ในการเข้าสู่อาเซียน การกิจที่คาดว่า ทบ. จะได้รับในการเป็นประชาคม

อาเซียน พิจารณากำหนดขีดความสามารถโครงสร้างที่ต้องการในการสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การบริหารจัดการทรัพยากร (4M) เพื่อพัฒนาหน่วย

สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา

- เป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

1.1.2 สาเหตุ

- เกิดจากการขัดแย้งทางผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคงเป็นหลัก

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา

- ประเทศในอาเซียนมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม และเนื่องจากบางประเทศมีปัญหาจากความเหลื่อมล้ำด้านอาชีพ เศรษฐกิจฝืดเคือง หรือการเป็นศัตรูกันในอดีต

1.2.2 สาเหตุ

- หลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีชายแดนติดกันทำให้เกิดปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทั้งทางบกและทางทะเล ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการอ้างกรรมสิทธิ์และ/หรือ การประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต

- ความร่วมมือทางทหารในอดีตเป็นไปในลักษณะของการแก้ไขปัญหาขัดแย้งทางพรมแดน

1.3.2 ปัจจุบัน

- ความร่วมมือทางทหารในปัจจุบัน ครอบคลุมในหลายมิติมากขึ้น โดยเฉพาะความร่วมมือในการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และด้านการจัดการภัยพิบัติ

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต

- เป็นความร่วมมือในวงแคบหรือเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่คู่แข่งหรือเป็นศัตรูกันในอดีต

1.4.2 ปัจจุบัน

- ความร่วมมือขยายวงกว้างมากขึ้น หลายประเทศที่เป็นศัตรูในอดีตหรือมีข้อขัดแย้ง/บาดหมาง เปิดกว้าง/เปิดรับ ความช่วยเหลือในด้าน HADR มากขึ้น

1.5 ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม

- เป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่

1.5.2 ข้อตกลงร่วม

- ควรเป็นข้อตกลงที่ทุกชาติยอมรับได้และไม่ทำให้มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์ ควรเป็นข้อตกลงร่วมในการให้ความช่วยเหลือด้าน HADR ตามที่แต่ละประเทศสามารถให้การสนับสนุนได้ เช่น ด้านการแพทย์ เป็นต้น

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ

- ควรมีการตั้งคณะทำงานร่วมสำรวจจุดอ่อนจุดแข็งของประเทศสมาชิกอาเซียนก่อนหน้าการจัดทำข้อตกลง

ประเด็นการสัมภาษณ์ รศ.ดร.ยงยุทธ แสนประสิทธิ์

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือน เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา ภูมิภาคอาเซียนมีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และมีปัญหาหลายปัญหาที่ยังไม่ได้มีการแก้ไข เมื่อพิจารณาภัยคุกคามร่วม สามารถพิจารณาได้ 3 ประเด็น คือ

1. ภัยคุกคามที่ไม่ใช่รัฐ เช่น การกระทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศ (เป็นกฎหมายทางทะเล/การลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย ฯลฯ) อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย

2. ภัยคุกคามในรูปแบบรัฐ เช่น การเสริมสร้างกำลังและอาวุธของแต่ละประเทศ การเข้ามามีบทบาทของประเทศมหาอำนาจอย่าง จีน และ สหรัฐ เป็นต้น

3. ภัยคุกคามถาวร เป็นภัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด หมอกควัน

1.1.2 สาเหตุ สาเหตุสำคัญ มี 3 ประการ คือ

1. สาเหตุจากนโยบายของรัฐในแต่ละประเทศ ทัศนคติการรักษาความมั่นคงทางทหารและเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ต้องสร้างพลังอำนาจทางทหารที่นำไปสู่ความหวาดระแวงระหว่างกัน

2. สาเหตุจากปัญหาอาชญากรรมและการละเมิดกฎหมาย เกิดขึ้นจากการละเมิดกฎหมายปัญหาคอร์ปชั่น และความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายแต่ละประเทศ รวมทั้งเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ของแต่ละประเภท

3. สาเหตุจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา ภัยคุกคามด้านความมั่นคงเป็นปัญหาเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วม ดังที่กล่าวมาข้างต้นมี 3 สาเหตุคือ

- ภัยคุกคามที่ไม่ใช่รัฐ แต่เป็นการละเมิดกฎหมายและก่อการร้าย

- ภัยคุกคามที่ก่อจากรัฐ เกิดจากนโยบายในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศและปัญหาการทับซ้อนของเขตแดน ที่ยังไม่ได้มีการตกลงอย่างชัดเจน

- ภัยคุกคามถาวร เกิดจากภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประเทศ ซึ่งรวมน้ำท่วม เศรษฐกิจ

นอกจากนั้น ปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ซึ่งเป็นปัญหาข้อพิพาทของหลายประเทศในอาเซียน คือ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย และบรูไนในกับจีนและได้ทราบเกี่ยวกับพื้นที่ทับซ้อน ก็กลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่กระทบต่อเสถียรภาพในอาเซียน

1.2.2 สาเหตุ สาเหตุเดียวกับข้อ 1.1.2

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต ในอดีตแม้ว่าอาเซียนจะมีความร่วมมือทางทหารจากกลไกของการเป็นสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) แต่เนื่องจากอาเซียนยังเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามจากสิทธิทางการเมือง และความหวาดระแวงระหว่างกัน ความร่วมมือทางทหาร ยังทำได้ลำบาก จะมีก็เพียงการเข้าศึกษาในหลักสูตรทางทหารในปริมาณที่จำกัด

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือทางทหารของอาเซียนในอดีตก็มีให้เห็นในระดับ ทวิภาคี เช่น ความร่วมมือทางทหารของ ลาว และเวียดนาม หรือกัมพูชากับเวียดนาม เป็นต้น

1.3.2 ปัจจุบัน ปัญหาการหวาดระแวงกันของประเทศอาเซียนมีน้อยลง ทำให้เราเห็นบทบาทความร่วมมือทางทหารมากขึ้น โดยเฉพาะการเกิดประชาคมอาเซียน (ASIEN Community) ที่แบ่งเสาหลักออกเป็น 3 เสาหลัก และมีเสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASIEN Political-Security Community : APSC) เป็นกลไกในการส่งเสริมความร่วมมือทางทหารของประเทศในอาเซียน ซึ่งความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมได้แก่

- การส่งเสริมความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพในภูมิภาค
- การยกระดับของ รมต.ทท. ด้านการจัดการภัยพิบัติ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคม ในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงนอกรูปแบบ (Non-traditional Security Thecats)
- การผลักดันให้มีเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในอาเซียน
- การส่งเสริมให้มีความโปร่งใสด้านนโยบาย และข้อมูลทางทหารของอาเซียน
- การจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนดำเนินการจัดการภัยพิบัติ (ACDM)
- การหารือของอาเซียนว่าด้วยประเด็นทางทะเล (AMF) ซึ่งแต่ก่อนไม่มี

ฯลฯ

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต ในอดีตงานด้านกิจการพลเรือนของอาเซียน ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหา โดยมีเป้าหมายเพื่องานด้านมนุษยธรรมและปฏิบัติการจิตวิทยาในทางอ้อม แต่ความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมยังไม่ชัดเจน

1.4.2 ปัจจุบัน งานด้านกิจการพลเรือนที่เห็นชัดเจนคือ ความร่วมมือของอาเซียนในการจัดการปัญหา “ภัยคุกคามถาวร” ซึ่งก็คือปัญหาภัยพิบัติต่างๆ โดยใช้กลไกความร่วมมือทางทหาร และกรอบประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

บทบาทสำคัญในเรื่องนี้ คือ การขับเคลื่อนภารกิจทางทหารและภาคพลเรือนที่เกี่ยวข้อง ตามแผนปฏิบัติการภายใต้ความตกลงอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ พ.ศ.2553-2558 และมีตัวอย่างความร่วมมือ เช่น

- การส่งเสริมและแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล การพัฒนาชายฝั่ง การอนุรักษ์ปะการัง เพื่อความมั่นคงทางอาหาร
- ความร่วมมือเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางความมั่นคงอันเนื่องมาจากภัยพิบัติต่างๆ ในลักษณะการจัดตั้งกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ACDM)
- การบรรลุข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (Agreement On Disaster Management and Emergency Response)
- การฝึกซ้อมผสม ซึ่งมีการฝึกด้านงานกิจการพลเรือนร่วมด้วย

ฯลฯ

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม เนื่องจากอาเซียนมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทำให้มีปัญหายังเป็นข้อจำกัดสำหรับความร่วมมือทางทหารด้านงานกิจการพลเรือน คือ

- ปัญหาการสร้างค่านิยมร่วม เนื่องจากเป้าหมายของแต่ละประเทศคือ การมุ่งรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การสร้างผลประโยชน์ร่วมกันได้ ดังนั้น งานด้านกิจการพลเรือน ซึ่งมีข้อจำกัดเพียงแค่ความร่วมมือด้านบรรเทาภัยพิบัติ
- ปัญหาความอ่อนไหวภายในประเทศ คือ แต่ละประเทศมีข้อจำกัดเนื่องจากปัญหาภายในประเทศทำให้ความร่วมมือต่างๆ เป็นไปอย่างระมัดระวัง
- ปัญหาปฏิสัมพันธ์ของประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน หรือ สหรัฐฯ ที่เข้ามาแทรกแซง

1.5.2 ข้อตกลงร่วม ดังนั้น ข้อตกลงร่วมที่เป็นไปได้ตอนนี้ คือ การจัดการเกี่ยวกับภัยคุกคามถาวร (ACDM) แต่เพียงอย่างเดียวที่สามารถเดินหน้าผลักดันให้เป็นรูปธรรมได้

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ

- ความร่วมมือในสิ่งที่ไม่กระทบต่อความอ่อนไหวทางการเมืองภายในประเทศของแต่ละประเทศ
- ร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือที่มีอยู่ เช่น กลไกของประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน

- หากต้องการขอความร่วมมือ ควรเน้นไปที่การช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม และการให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศที่เป็นงานด้านกิจการพลเรือน (..)

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ

- ศึกษากลไกที่มีอยู่ เช่น กลไกสมาคมอาเซียนในเสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

- ศึกษาสิ่งที่เป็นข้อจำกัดของอาเซียนในประเทศ

1. ความอ่อนไหวทางการเมือง

2. ปัญหาการสร้างค่านิยมร่วม

3. ปัญหาปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ

4. ปัญหาความหวาดระแวง

- ศึกษาข้อจำกัดที่เป็นสภาพปัญหาต่อความร่วมมือด้านความมั่นคง

- เริ่มดำเนินการความช่วยเหลือในด้านการจัดการภัยพิบัติ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ขอความร่วมมือในด้านอื่นๆ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนสนับสนุนเทคโนโลยี การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในกรณีต้องใช้งบประมาณ

2.2 รูปแบบความร่วมมือ

- ปฏิบัติตามข้อตกลง ADMM

- ขยายผลจากข้อตกลง และอาเซียนในเรื่องอื่นๆ

- ผลักดันให้เกิดความร่วมมือในเรื่องอื่น เช่น

1. การจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

2. การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วม

- ผลักดันให้ขยายขอบเขตความร่วมมือและการทำงานให้ครอบคลุมมากกว่าเดิม

- ขอความร่วมมือในการฝึกซ้อมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามถาวรจากทวิภาคี เป็นพหุภาคี

- พิจารณาความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับงานด้านกิจการพลเรือน เช่น AMF, ARF, ACDM

ประเด็นการสัมภาษณ์ น.อ.หญิง เรวดี รวงผึ้งหลวง

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือน เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนคติหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา

- ประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีความแตกต่างกันในรูปแบบการปกครอง สังคม วัฒนธรรม สังคมจิตวิทยา เทคโนโลยี ตามแนวทางหลักการประชาธิปไตยและสังคมนิยม จากลักษณะดังกล่าวมีผลต่อการพัฒนาการพัฒนาระประเทศ ควบคู่กับการปฏิสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่ไม่เท่าเทียมกัน

- การมีองค์กรระหว่างประเทศเข้ามาแทรกแซงปัญหาความขัดแย้ง ข้อพิพาทในภูมิภาคอาเซียน

- ภัยคุกคาม IT มีความสำคัญต่อความมั่นคง

1.1.2 สาเหตุ ความแตกต่างของระดับการพัฒนาในมิติต่างๆ ความเป็นปึกแผ่นของประชาคมนิยม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภัยด้านพลังงาน การค้ามนุษย์ การเปิดเสรีด้านการค้า การแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติ (น้ำในแม่น้ำโขง)

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีพรมแดนติดกันทางบก ทางน้ำ ส่งผลให้มีปัญหาด้านเส้นเขตแดน พื้นที่ซับซ้อนทางทะเล แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ การลั้งไหลของประชากร ปัญหาชาวโรฮิงญา ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความเจริญด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร การแข่งขันทางการค้า การก่อการร้ายสากล การเพิ่มของประชากร การขาดแคลนทรัพยากรด้านพลังงาน โครงการพัฒนารถไฟความเร็วสูง การแข่งขันทางยุทธศาสตร์

1.2.2 สาเหตุ

- ประชาคมอาเซียนคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศตนเป็นสำคัญ อาทิ ผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล อาทิ ก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยก่อให้เกิดการพิพาท

- ความไม่เป็นเอกภาพของประชาคมอาเซียนในการต่อรองทางด้านความมั่นคง การค้า การต่างประเทศ กับกลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นๆ

- ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีความแตกต่างกัน

- ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เช่น ไฟป่า

- การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ EAST-W2st Corridor

- การแข่งขันด้านอาวุธ

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต ความร่วมมือด้านทหารผ่านช่องทาง ผชท./ผู้นำทางกองทัพระดับ กท. บก.ทท. เหล่าทัพ อาทิ RBC GBC

1.3.2 ปัจจุบัน

- ให้ความสำคัญกับกลไกคณะทำงานระดับกระทรวง บก.ทท. เหล่าทัพในทุกระดับ
- การฝึกร่วมในกลุ่มอาเซียน
- เน้นการฝึกในภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิ การฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียน

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต

- การใช้ เวที อบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน เพื่อรับทราบแลกเปลี่ยนความรู้ งานทางทหารด้านกิจการพลเรือนของประเทศในภูมิภาคอาเซียนในการทำงานร่วมกัน
- การแสดงนิทรรศการ งานด้านกิจการพลเรือนระหว่างประเทศ

1.4.2 ปัจจุบัน จากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ทำให้ภารกิจด้านกิจการพลเรือนของกองทัพปรับรูปแบบโดยให้การสนับสนุนด้านการช่วยเหลือเมื่อประเทศในภูมิภาคอาเซียนเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิ การฝึกอบรมการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ การฝึกซ้อมร่วมทางทะเล การฝึกทางการแพทย์ทหารร่วมกับประเทศอาเซียน

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม

- การแข่งขันการเพิ่มศักยภาพด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ของประเทศในอาเซียน
- การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ทางทหารระหว่างประเทศในอาเซียน อาทิ ประเทศมหาอำนาจ สนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับประเทศในอาเซียน

1.5.2 ข้อตกลงร่วม ปฏิบัติตามพันธกรณีของ กท. ไทย ต่อ กท.กลุ่มอาเซียน

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ

- สนับสนุนกำลังพลให้มีทักษะในการช่วยเหลือประชาชนในประเทศอาเซียนจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ การส่งเสริมกำลังพลเข้าร่วมการฝึกงานด้านบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- การศึกษาดูงานด้านกิจการพลเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน
- สนับสนุนทุนทางทหารด้านกิจการพลเรือนให้กับทุกระดับกำลังพล

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ

- การจัดอบรมกำลังพลให้มีทักษะด้านภาษาในกลุ่มอาเซียนอย่างเชี่ยวชาญ
- การศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี สังคมจิตวิทยา ค่านิยม ชาตินิยม ของประเทศอาเซียน เพื่อศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน ภัยคุกคาม โอกาสเพื่อประโยชน์ในงานด้านกิจการพลเรือน
- ใช้กลไกคณะกรรมการ คณะกรรมการในระดับต่างๆ ของกองทัพบกสนับสนุนงานกิจการพลเรือน
- กระชับความสัมพันธ์ระดับผู้นำกองทัพในทุกโอกาสด้านการแข่งขันกองทัพ

2.2 รูปแบบความร่วมมือ จัดทำโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง จนท.ในกลุ่มประเทศอาเซียนด้านกิจการพลเรือน

2.3 รูปแบบการเตรียมการ

- ศึกษาความเป็นไปได้ นโยบาย กท. กองทัพบก
- การรวบรวมความต้องการของหน่วยด้านกิจการพลเรือน
- จัดทำงบประมาณ ห้วงเวลา
- การวางแผน (การปฏิบัติ) เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ด้านกิจการพลเรือนระหว่าง จนท.ไทย กับ จนท.ในกลุ่มประเทศอาเซียน
- การพัฒนาการฝึกพร้อม

ประเด็นการสัมภาษณ์ สำนักงานกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือน เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ท่านมีทัศนคติหรือแนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.1.1 สภาพปัญหา ปัญหายาเสพติด สามารถหาซื้อได้ง่าย ปัญหาการค้ามนุษย์ ภัยจากการก่อการร้าย

1.1.2 สาเหตุ การแพร่ระบาดของยาเสพติดตามแนวชายแดนการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างผิดกฎหมาย (แรงงานต่างด้าว)

1.2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.2.1 สภาพปัญหา ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่เรื้อรังต้องได้รับ

- ความร่วมมือจากรัฐบาลอย่างจริงจังในการจับกุมและป้องกัน
- ภัยจากการก่อการร้าย

1.2.2 สาเหตุ ความหละหลวมของเจ้าหน้าที่รัฐ และอาจมีเจ้าหน้าที่บางส่วนรู้เห็นกับการค้ายาเสพติด รวมทั้งการค้ามนุษย์

1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.3.1 อดีต เน้นความร่วมมือในด้านความมั่นคง โดยเน้นการสร้างควมไว้วางใจ โปร่งใส และเปิดเผย โดยยึดหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน

1.3.2 ปัจจุบัน มีการใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารในการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ ความมั่นคงทางทะเล การแพทย์ทางทหาร การต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น

1.4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไร

1.4.1 อดีต อาจจะมีความร่วมมือบ้างแต่ยังไม่เด่นชัด และไม่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเท่าในปัจจุบัน

1.4.2 ปัจจุบัน มีการให้ความร่วมมือมากขึ้นในการช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม และด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติขนาดใหญ่ หน่วยงานทางทหารจะร่วมมือกับหน่วยงานด้านพลเรือน เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งฟื้นฟูเยียวยา

1.5 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไร

1.5.1 ภัยคุกคาม เน้นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ เน้นความร่วมมือด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

1.5.2 ข้อตกลงร่วม มีปฏิญญาร่วมของ รมว.กท.อาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกระทรวงกลาโหมอาเซียน เพื่อเผชิญความท้าทายจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

1.5.3 แนวทางความร่วมมือ การจัดการฝึกร่วมผสมระหว่างกองทัพนานาชาติ และยังมีพลเรือนและองค์กรระหว่างประเทศเข้าร่วมด้วยในด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ การดำเนินงานด้านการแพทย์ทางทหาร

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 แนวทางความร่วมมือ

- จัดตั้งกลไกด้าน HADR ระหว่างกองทัพประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศคู่เจรจา และในระดับนานาชาติ

- จัดทำแผนการปฏิบัติสำหรับความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม
- จัดการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์
- ดำเนินการฝึกร่วม

2.2 รูปแบบความร่วมมือ -

2.3 รูปแบบการเตรียมการ

- จัดทำแผน
- จัดการประชุม
- ดำเนินการฝึกร่วม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พันเอก เสรี เทพพิทักษ์
วัน เดือน ปีเกิด	10 มีนาคม พ.ศ. 2502
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 18 (ปี 2520) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 29 (ปี 2525) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 70
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 5 ฝ่ายเสนาธิการประจำผู้บังคับบัญชา กรมกิจการพลเรือนทหารบก ผู้อำนวยการกองกรมกิจการพลเรือนทหารบก รองผู้บัญชาการ โรงเรียนกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนทหารบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง	การเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน		
ผู้วิจัย	พันเอก เสรี เทพพิทักษ์	หลักสูตร ปรอ.	รุ่นที่ 26
ตำแหน่ง	รองเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก		

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ผ่านพ้นภัยคุกคามด้านความมั่นคงจากสงครามเย็น (Cold War) ด้วยการใช้อำนาจทหารขนาดใหญ่ที่มีแนวโน้มลดลง ปรับเปลี่ยนมาเป็นการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats) ซึ่งมีความซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกับภัยคุกคามดั้งเดิม และเป็นภัยคุกคามที่เพิ่มความเสี่ยงต่อความมั่นคงข้ามชาติมากขึ้น จึงเป็นเหตุให้หลายประเทศสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในพหุภาคีระดับโลก เช่น สหประชาชาติ หรือพหุภาคีระดับภูมิภาค (Regional) และระดับอนุภูมิภาค (Sub-Regional) เพื่อแบ่งปันและเติมเต็มระหว่างกัน อีกทั้งยังเป็นการเสริมความแข็งแกร่งให้แก่นักการมีอำนาจต่อรองต่อกลุ่มประเทศนอกภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้า การลงทุน หรือเรื่องความมั่นคง

สำหรับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ประเทศต่างๆ ก็ได้ตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่น้อยไปกว่าประเทศอื่นๆ โดยได้รวมตัวกันเป็นสมาคมประชาคมอาเซียน (ASEAN) เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์กันอย่างเป็นลำดับ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานด้านความมั่นคง ในมิติการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASC) โดยกระทรวงกลาโหม มีบทบาทสำคัญในเสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) และได้กำหนดแนวทางการร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่สอดคล้องกับความท้าทายด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ของภูมิภาคในปัจจุบัน และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน โดยเฉพาะปัญหาด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ

กองทัพบก ได้นำกรอบแนวทางดังกล่าวข้างต้นมาจัดทำเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบก ทั้งในด้านกำลังพลทั้งด้านความรู้และสติปัญญา รวมถึงความรู้พื้นฐานเพื่อยกระดับความเชี่ยวชาญของกำลังพล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญ และรูปแบบความร่วมมือทางทหารในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้ง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในกรอบความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทั้งในมิติของกลยุทธ์การดำเนินงาน และการเตรียมกำลังพลในสายงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหาร ในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา เน้นการวิจัยเฉพาะแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบกเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในส่วนการปรับปรุงบทบาทและ โครงสร้างที่มีผลกระทบต่อหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก จะเสนอเป็นแนวคิดกว้างๆ โดยไม่พิจารณาเจาะลึกในรายละเอียด และดำเนินการวิจัยเฉพาะนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่เปิดเผยได้

2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพบก

3. ขอบเขตพื้นที่ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัยในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพบก เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน วรรณกรรม และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและนำมาสร้างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บังคับบัญชาระดับสูงในสำนักนโยบายและแผน กระทรวงกลาโหม กรมกิจการพลเรือนทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย และกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำนวน 12 นาย เพื่อให้ได้แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญ และความร่วมมือทางทหารในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในกรอบความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบก มีดังนี้

1. ความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ผลการศึกษาพบว่า ภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วม และภัยคุกคามร่วมในภูมิภาคอาเซียนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเป็นอย่างมาก เพราะภัยคุกคามในทุกลักษณะที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติสมาชิกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญของภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมเกิดจาก นโยบายการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ รวมถึงปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางชายแดนและเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นมานานและยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่ชัดเจนได้ และปัญหาดังกล่าวยังเป็นการเปิด โอกาสให้ประเทศมหาอำนาจเข้ามากระจายอำนาจทางการเมืองและแสวงหาผลประโยชน์ในภูมิภาคอาเซียนอีกประการหนึ่งด้วย นอกจากนี้ภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม หรือการเกิดภัยพิบัติร้ายแรงทางธรรมชาตินับว่าเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมในภูมิภาคด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคอาเซียน ที่มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย ให้มีโอกาสเสี่ยงที่จะประสบภัยธรรมชาติในลักษณะต่างๆ สูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ ของโลก รวมถึงภัยที่เกิดจากโลกไซเบอร์

ส่วนความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียน พบว่า ในอดีตไม่ได้กำหนดชัดเจนให้แต่ละประเทศสามารถดำเนินการได้ แต่ละประเทศจึงแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือทางทหารจากมหาอำนาจภายนอกภูมิภาคแทน นอกจากนี้ ปัญหาความหวาดระแวงและความไม่เชื่อใจกันของประเทศสมาชิก ยังเป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งของความร่วมมือทางทหารในภูมิภาคอาเซียนในอดีตที่ผ่านมา โดยความร่วมมือที่เกิดขึ้นมักเป็นไปในลักษณะเพื่อการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางพรมแดนเท่านั้น

สำหรับความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในภูมิภาคอาเซียน จากการวิจัยพบว่า ในอดีตความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ทั้งทั้งงานด้านสายกิจการพลเรือน ถือเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบในประเทศ มีเขตความรับผิดชอบที่หลากหลาย ส่วนความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น พบว่า การสร้างค่านิยมร่วมของอาเซียน เป็นข้อจำกัดสำหรับความร่วมมือทางทหารด้านงานกิจการพลเรือน เนื่องจากประเทศสมาชิกยังคงมุ่งเป้าหมายไปที่การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นสำคัญ ทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การสร้างผลประโยชน์ร่วมกันได้ ประกอบกับปัญหาความอ่อนไหวภายในประเทศสมาชิกที่เกิดจากการมีข้อจำกัดจากปัญหาภายในประเทศทำให้การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง ในขณะที่การรักษาปฏิสัมพันธ์อันดีของประเทศสมาชิกกับประเทศมหาอำนาจที่เข้ามาแทรกแซงในภูมิภาค ก็เป็นข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลให้งานด้านกิจการพลเรือนของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ผ่านมา จำกัดอยู่เพียงแต่ความร่วมมือด้านบรรเทาภัยพิบัติเท่านั้น

2. แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีข้อเสนอแนะที่ควรนำมาพิจารณาหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อม ด้านความร่วมมือทางทหารในงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก เพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้

2.1 การให้ความสำคัญและเพิ่มการพัฒนาระบบงานด้านกิจการพลเรือน โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติ โดยต้องตระหนักถึงแนวทางในการเข้าช่วยเหลือมิตรประเทศอย่างรวดเร็วทันเวลา

2.2 การพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการรับรองรับการดำเนินการของคณะกรรมการประสานงานร่วม และกำหนดคณะทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไขและบรรเทาภัยพิบัติ

2.3 การเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากร องค์ความรู้ กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการเตรียมความพร้อมด้านยุทธศาสตร์ กล่าวคือ

2.4 การประชุมหารือภายในเพื่อเตรียมการในทุกระดับทุกหน่วย เพื่อให้ได้กรอบหรือรายละเอียดในเนื้อหาของความร่วมมือ เพื่อผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง

2.5 การใช้กลไกคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการในทุกระดับของกองทัพบก สนับสนุนงานกิจการพลเรือน และควรมีการปรับปรุงโครงสร้าง ภารกิจ หน้าที่ เพื่อรองรับงานด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เพิ่มมากขึ้น เช่น หน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามสิ่งเสพติด หน่วยป้องกันชายฝั่ง การจัดหน่วยบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนแบบรวมการ หน่วยงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติ

2.6 การเริ่มต้นสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์สันติภาพกับประเทศสมาชิกอื่นๆ เพื่อวางแผนร่วมกันอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงสันติภาพและเสถียรภาพ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านบรรเทาสาธารณภัยระหว่างประเทศสมาชิก

2.7 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนและสนับสนุนเทคโนโลยี รวมถึงการฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนการประเมินสถานการณ์ ร่วมกับประเทศสมาชิกอื่นๆ โดยหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ กำหนดรูปแบบเนื้อหาสาระ ให้ครอบคลุม พร้อมมีการผลักดันสู่เวทีในระดับสากลต่อไป

2.8 การค้นหาจุดยืนของกองทัพบก เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้ภาษาเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงและปลอดภัย การสร้างความเข้าใจในค่านิยมใหม่ และการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าว และการศึกษาวิจัยในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของโลก โดยหน่วยงานที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ

2.9 การศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบถึงข้อจำกัดของอาเซียนในประเด็นต่างๆ ทั้งในประเด็นความอ่อนไหวทางการเมือง ปัญหาการสร้างค่านิยมร่วม ปัญหาปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ปัญหาความหวาดระแวง และการศึกษาข้อจำกัดที่เป็นสภาพปัญหาต่อความร่วมมือด้านความมั่นคง

2.10 การให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในประเทศ เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนต่อภารกิจของกองทัพด้านกิจการพลเรือนที่กล่าวมาข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อตกลงร่วมในความร่วมมือทางทหารด้านกิจการพลเรือนของกลุ่มประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนในอนาคต ควรเป็นข้อตกลงที่ทุกชาติยอมรับได้ โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์
2. ควรต้องคำนึงถึงในการสร้างความร่วมมือด้านกิจการพลเรือนต้องเป็นความร่วมมือในสิ่งที่ไม่กระทบต่อความอ่อนไหวทางการเมืองภายในประเทศสมาชิก
3. ควรมีกำหนดคณะทำงานร่วมกันให้ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ไขและบรรเทาภัยพิบัติ บนพื้นฐานความเป็นเอกภาพ เสถียรภาพ สันติภาพ และสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน และควรเป็นไปในลักษณะเชิงรุก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อภัยคุกคามในอนาคตของภูมิภาค